

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra Historie

Obor Historie

Diplomová práce

CESTOVATEL KAREL DOMIN 1882-1953

Vypracovala: Markéta Hubálková

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc.

V Olomouci 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci na téma Cestovatel Karel Domin 1882 – 1953 vypracovala samostatně za použití pramenů a literatury, které jsou uvedeny v seznamu pramenů a literatury.

Dne 30. 4. 2014

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych na tomto místě poděkovala svému vedoucímu práce prof. PhDr. Ivo Bartečkovi, CSc. za trpělivé naslouchání mým dotazům, za udělování cenných konzultací a za snahu mi vždy vyjít vstříc. Dále bych chtěla poděkovat za trpělivost a cenné a inspirující rady Mgr. Tomovi Somerovi, Ph.D., a Mgr. Bc. Jiřímu Luňáčkovi.

OBSAH

ÚVOD	2
1 ŽIVOT A UNIVERZITNÍ KARIÉRA KARLA DOMINA	6
1.1 STUDIA KARLA DOMINA A JEHO UNIVERZITNÍ KARIÉRA DO ROKU 1918	6
1.2 KARIÉRA PROFESORA BOTANIKY OD ROKU 1918	24
2 CESTOPISY PROFESORA BOTANIKY	59
2.1 CESTY A CESTOPISY KARLA DOMINA	59
2.2 DVOJÍM RÁJEM	61
2.3 ZA JIŽNÍM SLUNCEM	64
2.4 POD HVĚZDNATOU VLAJKOU	66
2.5 CESTY PO ZÁPADNÍ INDII	68
2.6 ZEMĚ KOLIBŘÍKŮ	69
2.7 V ŘÍŠI MAROCKÉHO SULTÁNA	70
2.8 Z PUSTIN A HOR SEVEROZÁPADNÍ AFRIKY	72
2.9 MEZI TŘEMI OCEÁNY	74
2.10 TÉMATA V DOMINOVÝCH CESTOPISECH	75
3 POLITICKÉ NÁZORY V CESTOPISECH KARLA DOMINA	78
3.1 DOMINOVY POLITICKÉ POSTOJE V JEHO CESTOPISECH	78
ZÁVĚR	94
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	97
SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	109
PŘÍLOHY	110
RESUMÉ	114
ENGLISH RESUMÉ	115

ÚVOD

Diplomová práce se bude zabývat osobností Karla Domina, profesora soustavné botaniky, který se narodil v roce 1882 a zemřel v roce 1953. Karel Domin vystudoval filozofickou fakultu české Karlo-Ferdinandovy univerzity a v roce 1904 získal titul doktora filozofie. O tři roky později se habilitoval na základě práce *Monographie der Gattung Koeleria*, která vyšla v odborném periodiku *Bibliotheca Botanica* ve Stuttgartu. Již v této době působil na české filozofické fakultě jako asistent botanického ústavu. Publikoval další své vědecké práce a také cestoval. V roce 1911 byl jmenován mimořádným profesorem soustavné botaniky a v roce 1916 řádným profesorem. Po vyhlášení Československé republiky nabídl své služby státu a zapojil se do budování nové republiky jako vedoucí podatelny Národního výboru československého a jako prezident Československého cizineckého úřadu. Ve dvacátých letech se věnoval především práci univerzitního profesora a vědecké činnosti v oboru botaniky. Byl zvolen děkanem přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, publikoval vědecké i populárně naučné články, cestoval, vydával knihy, organizoval floristický výzkum na Slovensku a v roce 1928 organizoval mezinárodní fyto geografickou exkurzi v Československu. Ve třicátých letech se nadále věnoval pozici profesora botaniky. Pro rok 1933/34 byl zvolen rektorem Univerzity Karlovy. Svůj rektorský post spojil s iniciováním požadavku na navrácení starobyklých univerzitních insignií, které doposud držela Německá univerzita, Univerzitě Karlově, a stejně tak získání budovy Karolina pro Univerzitu Karlovu. Díky této snaze na postu rektora se v roce 1934 dostal na kandidátní listinu strany Národního sjednocení. O rok později byl zvolen do Národního shromáždění senátorem za plzeňský kraj za stranu Národního sjednocení. V roce 1934 se stal čestným členem organizace Vlajka. Ve své funkci se zaměřoval především na otázky vysokého a středního školství. V době nacistické okupace, po uzavření českých vysokých škol, vedl Ústřední komisi pro sběr léčivých rostlin. Současně založil a vedl organizaci Akce národní obrody. Po válce se chtěl vrátit zpět do čela botanického ústavu, to mu však nebylo umožněno, protože byl obžalován z kolaborace. Byl uvězněn a souzen v roce 1947, soud ho však osvobodil. Do botanického ústavu se ale již nemohl vrátit. Na konci života působil převážně na Slovensku.¹

Součástí Dominovy vědecké kariéry byly také mnohé cesty do zahraničí. Cestoval po Evropě i po celém světě. Navštívil Austrálii, Jávou, Indii, Maroko, Alžírsko, Tunis, Spojené

---

¹ JANKO, J.: *Botanik v osidlech politiky* (dále jen *Botanik*). In: *Živa*: časopis přírodnický, č. 46, Praha 1998, s. LXXXII. - LXXXIII.

státy americké a souostroví Malých Antil v Karibském moři. Protože se jednalo o vědecké cesty, Domin z nich publikoval velké množství odborných botanických článků. Z některých cest ale také vydával cestopisy. Z cesty na Jávou a do Austrálie, kterou podnikl v letech 1909-1910 se svým kolegou z Karlo-Ferdinandovy univerzity, J. V. Danešem, vydal dvoudílný cestopis *Dvojím rájem*. Z cesty do Itálie, Francie a severní Afriky, kterou uskutečnil v roce 1924, vydal cestopis *Za jižním sluncem. Zápisky přírodopisce z cesty po středomoří*. Již o dva roky později se Domin účastnil mezinárodního botanického kongresu v Ithace ve Spojených Státech Amerických a podnikl proto cestu jak po USA, tak po ostrovech Malých Antil. Z této cesty vydal cestopisný soubor pod názvem *Dvacet tisíc mil po souši a po moři*, který se skládal ze tří knih. První knihou byly dvoudílné *Cesty po Západní Indii*, druhou knihou byl cestopis s názvem *Pod hvězdnatou vlajkou*, a třetí knihou byl cestopis s názvem *Země Kolibříků*. V roce 1936 Domin podnikl vědeckou cestu do Alžírsko a Maroka. Z této cesty vydal v roce 1940 cestopis *V říši marockého sultána*. Tento cestopis měl být prvním dílem a měl být následován vydáním druhého dílu pod názvem *Z pustín a hor severozápadní Afriky*, který měl být vydán v roce 1941. K jeho vydání ale nedošlo. Posledním Dominovým cestopisem, který taktéž nebyl vydán, byl cestopis s názvem *Mezi třemi oceány*, který však nepocházel z nové Dominovy cesty, ale byl kompilací vybraných a přepracovaných kapitol ze všech předchozích cestopisů.

Všechny tyto Dominovy cestopisy jsou osobním dokumentem, který lze zařadit na okraj skupiny historických pramenů, jako jsou deníky, vzpomínky či memoáry, souhrnně ego-dokumenty.² Jsou tak prostředkem k poznání názorů profesora botaniky na kulturu a styl života obyvatel cizích zemí, jeho vnitřních pocitů a prožívání, postojů k lidem jiné národnosti, rasy nebo náboženství, náhledů na politické dění a dalších. Proto byly použity jako hlavní pramen pro tuto práci.

Diplomová práce se bude především zaměřovat na otázky týkající se Dominových cestopisů, tedy jaká byla jejich struktura, resp. jaká témata se v nich objevovala, zda tyto cestopisy vycházely pouze z jeho vlastních zkušeností nebo zda si pomáhal úryvky z knih jiných cestovatelů, a konečně proč se rozhodl své cestopisy vydávat.

Protože však Domin nebyl jenom botanikem a profesorem na univerzitě, ale byl také politikem, byly v této práci stanoveny otázky, které mají za cíl zjistit, zda se v Dominových cestopisech neodrážely také jeho politické postoje a názory. Práce se tedy bude zabývat i tím,

---

² LENDEROVÁ, M., KUBEŠ, J.: *Osobní deník a korespondence - snaha o prezentaci, autoreflexi nebo (proto)literární vyjádření?!*. In: Sborník vědeckých prací Univerzity Pardubice, Pardubice 2004, s. 5-6.

jaké postoje projevoval ve svých cestopisech, zda v nich sympatizoval s některými politickými ideologiemi nebo se proti některým naopak vymezoval. S ohledem na to, že byl Domin členem Československé národní demokracie, se bude práce zabývat i tím, zda se program této strany shodoval s jeho názory publikovanými v cestopisech, případně, které body z programu této politické strany se v jeho názorech projeví. Půjde i o to, zda své politické názory vyjadřoval ve všech svých cestopisech nebo jen v některých z nich. Konečně je vzhledem k Dominově pozdější účasti v politickém hnutí Vlajka a v organizaci Akce národní obrody namístě, si všimnout, jak vnímal židy, se kterými se na svých cestách setkal.

Práce bude rozdělena do tří částí. V první části bude pojednáno o životě Karla Domina. O jeho studiích a univerzitní kariéře profesora botaniky na Karlo-Ferdinandově české univerzitě, později na Univerzitě Karlově. Do jeho životopisu budou začleněny i jeho odborné botanické práce, a odborné botanické články a populárně naučné články, které vydával ze svých cest. V druhé části budou popsány Dominovy cesty a cestopisy, které vydával po svém návratu z cest. Tyto cestopisy pak budou rozebrány z hlediska svého obsahu v tom smyslu, čeho všeho si Domin na svých cestách všímal a co se rozhodl zaznamenat do svých cestopisů. Na základě toho pak bude odpovídáno na první část otázek, které byly položeny v úvodu. Třetí část práce se bude zabývat tím, zda mohl Domin do svého vyprávění v cestopisech začleňovat i své politické názory. V této části práce pak bude odpovídáno na druhou část otázek položených v úvodu. Konečné odpovědi pak budou shrnuty v závěru práce. V první části bude použita popisná metoda, která se nejlépe hodí k vysvětlení zpracování životopisu Karla Domina na základě pramenů a literatury. V druhé a třetí části bude zkombinována popisná metoda s komparativní metodou. Komparativní metoda bude použita pro rozbor vybraných cestopisů.

O životě a díle Karla Domina nebyla dosud vydána samostatná biografie. K dispozici je kniha Jana Janka *Vědy o životě v českých zemích 1750 - 1950* z roku 1997. Zabývá se dějinami přírodních věd a vývojem přírodovědných oborů a osobností, které se o jejich rozvoj zasloužily. Kniha obsahuje podstatné a přínosné informace o botanické kariéře Karla Domina a uvádí i jeho významné botanické práce. Jan Janko také publikoval článek s názvem *Botanik v osidlech politiky* v roce 1998 v časopisu *Živa*. V něm Janko uveřejnil Dominův krátký životopis s uvedením jeho nejdůležitějších prací z oboru botaniky a nejvýznamnějších událostí v Dominově životě, botanické a politické kariéře. Stejný článek pak Janko publikoval v *Biografickém slovníku českých zemí* v roce 2004 v heslu Domin Karel. Velmi důležitou knihou pro informace o Dominově působení na postu rektora je jeho vlastní kniha *Můj*

rektorský rok, kterou vydal v roce 1934. Kromě přiblížení náplně funkce rektora Univerzity Karlovy má tato kniha význam pro poznání Dominových nacionálních postojů v první polovině třicátých let.

Jméno Domina lze ale také najít v různých publikacích, které pojednávají o stranickém systému První republiky, o nacionalistických nebo fašistických hnutích. Jedná se o knihu Zdeňka Kárníka *České země v éře První republiky (1918 – 1938). Díl 2, Československo a české země v krizi a v ohrožení (1930 – 1935)* z roku 2002, kde je Dominovo jméno uvedeno především ve spojení s tzv. insigniádou. Dále jde o knihu Jiřího Malíře a kol. *Politické strany: Vývoj politických stran a hnutí v Českých zemích a Československu v letech 1861 – 2004* z roku 2005. V této knize je Domino jméno spojováno především se stranou Národního sjednocení a organizací Akce národní Obrody.

Pramenná základna k osobnosti Karla Domina je velmi rozsáhlá. Část jeho pozůstalosti se nachází v Archivu Národního muzea. Inventarizovanou část tvoří archivní materiál vztahující se k Dominovým studiím na Karlo-Ferdinandově univerzitě, k jeho odborným botanickým pracím, a dále k jeho aktivitě v politických stranách a hnutích. Obsahuje převážnou část jeho osobní korespondence. Neinventarizovaná část osobního fondu je pak tvořena jeho botanickými pracemi a poznámkami. Další část Dominovy pozůstalosti je uložena v Archivu Akademie věd České republiky. V osobním fondu Karla Domina jsou uloženy archiválie, které obsahují Dominovy přednášky články a krátké texty jak botanického charakteru, tak i populárně vědeckého a politického charakteru. Dále fond obsahuje pomocný a přípravný studijní materiál botanického charakteru a malou část osobní korespondence. Fond také obsahuje materiál k Dominově nařčení z kolaborace a k soudnímu procesu. Poslední část Dominovy pozůstalosti je uložena ve fondu Filozofické fakulty Archivu Univerzity Karlovy. V Dominově osobní složce jsou uloženy archiválie z doby jeho působení profesora na filozofické fakultě Karlo-Ferdinandově univerzitě a později na přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Pramenem pro poznání Dominova života je také jeho životopis sepsaný jeho žákem F. A. Novákem. Ten byl vydán v časopisu *Preslia, Věstníku Československé botanické společnosti* v čísle X v roce 1931 k výročí Dominových padesátých narozenin pod názvem *Prof. Dr. Karel Domin padesátníkem*. V tomto článku Novák také uvedl všechny Dominovy dosavadní publikované práce.

1 ŽIVOT A UNIVERZITNÍ KARIÉRA KARLA DOMINA

Karel Domin se narodil roku 1882 v Kutné hoře. Na Karlo-Ferdinandově univerzitě začal studovat na počátku zimního semestru roku 1900. Již od začátku svých studií byl Karel Domin velmi nadaným žákem. Po ukončení studia jako doktor filozofie dosáhl titulu soukromého docenta v oboru systematické botaniky. Po několika letech pak získal titul profesora botaniky. Také zastával pozici děkana přírodovědecké fakulty a rektora pozdější Univerzity Karlovy. Byl významným botanikem, který se zasloužil o objevení dosud neznámých druhů rostlin.³

1.1 Studia Karla Domina a jeho univerzitní kariéra do roku 1918

V roce 1882 byla Karlo-Ferdinandova univerzita rozdělena na českou část a na německou část. Obě ale užívaly názvu Karlo-Ferdinandova univerzita. Rozdělení pražské univerzity přineslo pro budoucí českou část univerzity klady i zápory. Zápory se projevily v pravidlu, že ústav bude následovat svého ředitele, který se rozhodne mezi českou a německou částí. Mnoho ředitelů ústavů se rozhodlo pro německou univerzitu. Při tomto dělení velmi utrpěla přírodovědná sekce filozofické fakulty oslabením celkového vybavení ústavů a sbírek. Klady spočívaly v tom, že se uvolnila místa po německy přednášejících profesorech a rozšířil se počet vědeckých míst, což znamenalo šanci pro novou mladou generaci vědců.⁴ Rozdělení univerzity ale také více podtrhlo rozdělení inteligence podle národnostního aspektu.⁵ Ale přestože měla česká univerzita po rozdělení skromné vybavení, málo pracovníků a prostorů, vědecká činnost badatelů v oblasti přírodních věd byla zdokonalována a výuka byla rozšiřována. Vztahy s totožnými německými ústavu na německé univerzitě byly různé kvality. Záleželo na postojích jednotlivých profesorů a docentů. Někteří k sobě nenašli cestu, jiní se vzájemně respektovali nebo spolupracovali.⁶ Také botanický ústav a zahrada byly rozděleny na německou a českou část. Nové budovy a zahrady byly vybudovány v letech 1897 až 1900. Český botanický ústav a zahrada byly vybudovány

---

³ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII. – LXXXIII.

⁴ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy: 1920-1998* (dále jen *Přírodovědecká fakulta*). Praha: Peres 1998, s. 16.

⁵ JANKO, J.: *Vědy o životě v českých zemích 1750-1950* (dále jen *Vědy o životě*). Praha 1997, s. 204.

⁶ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 16-17.

v Benátské ulici číslo 2. V jejich čele stál F. J. Čelakovský. Německý botanický ústav a zahrada byly vybudovány ve Viničné ulici a v jejich čele stál R. Wettstein.⁷

Přírodovědné obory na české filozofické fakultě se od školního roku 1882/1883 skládaly ze šesti ústavů a matematicko-fyzikálního semináře. Jednalo se o fyzikální ústav, chemický ústav, botanický ústav, zoologický ústav, mineralogický ústav a geologický ústav. Přírodní vědy zde vyučovalo sedm řádných profesorů, jeden mimořádný profesor a šest soukromých docentů. Ti měli k dispozici jednoho adjunkta a pět asistentů. Rozdělení univerzity nijak nepoškodilo vědecké bádání v přírodovědné sekci filozofické fakulty. Naopak, bádání v přírodních vědách se začalo intenzivně rozvíjet. Tento rozvoj pokračoval i nadále po přelomu století.⁸

V této době, dne 4. května 1882, se v Kutné hoře narodil Adéle Dominové, rozené Lindnerové, dceři pedagoga G. A. Lindnera, a jejímu manželovi Karlu Dominovi syn Karel.⁹ Malý Karel měl ještě dva další bratry, Gustava a Zdeňka. Z Kutné hory se rodina Dominových přestěhovala do Příbrami, kde otec získal místo ředitele C. k. ústavu pro vzdělávání učitelů v Příbrami.¹⁰ Dominovi se pravděpodobně přestěhovali ještě v době, než mladý Karel Domin dosáhl jedenácti let,¹¹ protože střední školou, kterou navštěvoval, bylo gymnázium v Příbrami. V roce 1900 zde složil maturitní zkoušku s vyznamenáním.¹²

Po absolvování gymnázia se Domin rozhodl pro studium na C. k. vysokém učení Karlo-Ferdinandovy české univerzity v Praze, kde byl řádně zapsán od 10. prosince roku 1900. Ze čtyř fakult si zvolil filozofickou fakultu.¹³ Filozofická fakulta se zaměřovala na vědy filozofické, historické, filologické, matematické a přírodovědné. Posledně jmenovaná věda se ještě dále dělila na obory botaniku, paleontologii, zoologii, chemii, mineralogii a geologii.¹⁴

Studium na nové škole znamenalo pro Karla Domina dvě povinnosti. Za prvé si musel zajistit v Praze bydlení. Kde v této době bydlel, případně kolik platil za ubytování, se mi nepodařilo dohledat. Studenti Karlo-Ferdinandovy univerzity obvykle bydleli na privátech a pouze malý počet studentů získal místo na jedné ze čtyř kolejí, které byly postupně

---

⁷ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin botaniky v západních a jihozápadních Čechách* (dále jen *Nástin dějin*). Plzeň 2009, s. 16-17.

⁸ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta.*, s. 16-18.

⁹ *Biografický slovník českých zemí* (dále jen *Biografický*). sv. 13. Praha: Libri, 2004. s. 304-305

¹⁰ NOVÁK, F. A.: *Prof. Dr. Karel Domin padesátníkem* (dále jen *Prof. Domin*). In: *Preslia*. Věstník Československé botanické společnosti, číslo X, Praha 1931. s. 5-11.

¹¹ KOVAŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Školství v českých zemích. Díl I.: Vývoj školských soustav*. Olomouc 1994, s. 22.

¹² Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

¹³ Tamtéž. Viz Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 5, *Průkazy a legitimace*.

¹⁴ EFMERTOVIČ, M. *České země v letech 1848-1918* (dále jen *České země*). Praha 1998, s. 359.

vybudovány od 80. let 19. století až do roku 1918.¹⁵ Kromě nákladů na ubytování si Domin musel hradit i náklady na stravu.¹⁶ K tomu mohl využít tradiční instituci Mensa academica.¹⁷ Druhou Dominovou povinností bylo povinné uhrazení školného. To se platilo prostřednictvím kolejného za přednášky, na kterých byl student univerzity zapsán.¹⁸ Výše kolejného pro Karlo-Ferdinandovu univerzitu byla v roce 1850 v červenci stanovena na 2 Koruny a 10 haléřů za jednu semestrální hodinu. Podle výnosu ministerstva kultu a vyučování z roku 1871 se mohl každý student vysoké školy, který se domníval, že má zákonný nárok na osvobození od placení kolejného, přihlásit k zápisu na kvestuře a podat potvrzení o nároku na osvobození od placení kolejného.¹⁹ Domin pravděpodobně využil této možnosti a takovéto potvrzení na kvesturu dodal, protože po dobu čtyř semestrů od roku 1900/1901 do letního semestru roku 1902 byl osvobozen od placení kolejného. Tato výhoda mu byla poskytnuta na základě tzv. *Vysvědčení nemajetnosti chudoby*.²⁰ To je s podivem, vzhledem k povolání jeho otce, který byl ředitelem pedagogia, a to i přesto, že měl Domin další dva bratry. Jako ředitel pedagogia patřil Dominův otec do střední vrstvy obyvatelstva v Čechách. Učitelé a ředitelé učitelských ústavů patřili k městské honoraci. Od roku 1868 se stali státními zaměstnanci, kteří dostávali pevně stanovené platy. Platové ohodnocení Dominova otce tedy muselo být dostatečné, aby mohl vyživovat alespoň dva syny na studiích.²¹

V době Dominova nástupu na českou filozofickou fakultu, se vědecké bádání přírodovědné sekce filozofické fakulty na české univerzitě intenzivně rozvíjelo, jak již bylo řečeno výše. Ve školním roce 1901/1902 měla přírodovědná sekce k dispozici již jedenáct ústavů, dva semináře a jeden proseminář. Dále kabinet a laboratoř pro farmaceutickou chemii. Rozšířil se také počet vyučujících. V uvedeném roce měla přírodovědná sekce dvanáct řádných profesorů, tři mimořádné profesory a šest soukromých docentů.²²

Domin si mohl studium uspořádat podle vlastního uvážení. Sám si volil dobu, ve které bude přednášky navštěvovat, nebo profesora, který je bude přednášet. Také mohl navštěvovat

---

¹⁵ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918* (dále jen *Dějiny Univerzity III.*). Praha 1997, s. 301.

¹⁶ Tamtéž, s. 195-196.

¹⁷ HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z.: *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990* (dále jen *Dějiny Univerzity IV.*). Praha: Karolinum, 1998, s. 20.

¹⁸ EFMERTOVIČ, M., *České země*, s. 360.

¹⁹ PLACHT, O., HAVELKA, F.: *Předpisy pro vysoké školy Republiky Československé*. Praha 1932, s. 1648-1680.

²⁰ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 4, *Promoční poděkování a jmenování do akademických funkcí*.

²¹ MACHAČOVÁ, J., MATĚJČEK, J.: *Nástin sociálního vývoje Českých zemí 1781-1914*. 2. vydání, Praha 2010, s. 213-260.

²² FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 17-18.

přednášky na jiné fakultě. Přednášky si mohl vybírat i podle toho, jestli byl přednášející jeho oblíbeným nebo veřejně činným pedagogem.²³ Ne všichni studenti byli rozhodnuti o svém budoucím povolání. Někteří studenti se rozhodovali až na fakultě. Podle toho si upravovali skladbu přednášek, které si volili z přírodovědného nebo společenského zaměření.²⁴ Specializaci si studenti volili prostřednictvím seminářů.²⁵ Domin pravděpodobně patřil podle jasného výběru předmětů na počátku studia mezi studenty, kteří měli o svém zaměření spíše jasno již na začátku studia. Ve studiu se zaměřil na přírodní vědy, jak je patrné z jeho dochovaných kolokvijních vysvědčení. Řadu předmětů absolvoval s výborným hodnocením.²⁶

Mezi předměty, které studoval a zdárně absolvoval, byly podle jeho kolokvijních vysvědčení v prvním roce v zimním semestru systematická botanika, zoologie, matematický proseminář, práce v laboratoři v oddělení geologického ústavu a fyziologie rostlinných buněk. V letním semestru si zapsal práce v laboratoři mineralogického ústavu, praktická botanická cvičení, která byla spojená s exkurzemi, a práce v laboratoři v geologickém ústavu.²⁷

Již roku 1901 získal Domin místo asistenta na hospodářsko-fyziologické výzkumné stanici, která byla součástí české techniky v Praze. Na podzim roku 1902 ale přešel do botanického ústavu české univerzity Karlo-Ferdinandovy. Zde působil na pozici demonstrátora pod vedením prof. L. Čelakovského.²⁸

Ve druhém ročníku studoval v zimním semestru všeobecnou mineralogii, systematickou botaniku, návod k provádění měření ve fyzikálním praktiku, a pracoval v laboratoři botanického ústavu. V letním semestru si zapsal práce v laboratoři fyziologického ústavu, všeobecnou botaniku pro farmaceuty, repetitorium kryptogramů, praktická botanická cvičení, která byla spojena s vycházkami, a pracoval v laboratoři fyzikálního ústavu.²⁹ V tomto roce, tedy v roce 1902, zemřel prof. Čelakovský, který vedl botanický ústav. Po jeho smrti převzal vedení botanického ústavu Čelakovského žák prof. Velenovský a Domin se ještě v roce 1903 stal jeho asistentem.³⁰ Místo asistenta botanického ústavu bylo Dominovi prodlouženo i na následující rok. Tuto pozici pak zastával až do konce letního semestru roku 1911, kdy byl jmenován mimořádným profesorem.³¹ Ve třetím roce studia si Domin v zimním

---

²³ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity III*, s. 294-295.

²⁴ EFMERTOVÁ, M.: *České země*, s. 360.

²⁵ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity III*, s. 294-295.

²⁶ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 2, *Kolokvijní vysvědčení*.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

²⁹ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 2, *Kolokvijní vysvědčení*.

³⁰ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

³¹ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

semestru zapsal práce v laboratoři botanického ústavu a v letním semestru si zapsal práce v laboratoři chemického ústavu, a práce v laboratoři zoologického ústavu.³²

V té době byla na filozofické fakultě příznivá doba rozvoje přírodních věd a trvala i nadále. Díky tomu se česká univerzita v Praze vyrovnala na počátku 20. století úrovni Vídeňské univerzity a dalším univerzitám v zahraničí. Současně se vyrovnávala zahraničním univerzitám i počtem svých studentů a vyučujících. Přírodovědná sekce dosáhla v této době ve vědeckém bádání v některých oborech světového věhlasu a vážnosti při porovnání se zahraničními univerzitami a jejich vědeckým bádáním.³³ V oboru botaniky dosáhla světové pověsti pražská škola srovnávací morfologie, kterou vedl profesor F. L. Čelakovský a poté jeho žák J. Velenovský. Škola srovnávací morfologie navazovala na odkaz J. W. Goetheho a jeho morfologické úvahy a ty poté použila na tehdejší rozvíjející se evolucionistické představy.³⁴

Ve svém studiu se Domin věnoval oboru botaniky, ve kterém se zaměřoval na její dvě odvětví, floristiku a taxonomii. V prvním roce studií publikoval Domin dvě práce o alpských rostlinách. Od roku 1902 vydával Domin floristické soupisy, které vycházely ve Věstníku Královské české společnosti nauk.³⁵ Jeho studie byly botanicko-geografické nebo fyto geografické a zabýval se v nich skupinami semenných rostlin ze zkoumaných oblastí na území Čech. Po této skupině se začal zaměřovat především na oddělení krytosemenných rostlin. Ve floristice se Domin zaměřoval na nově se rozvíjející obor ekologie, resp. geobotaniky, který zkoumal rozšíření rostlin na konkrétním území a jejich vztah k okolnímu prostředí.³⁶ Psal nejen o rostlinách vyskytujících se na území budoucího Československa, ale i na stanovištích po celé zeměkouli. Nejvíce se zaměřil na rostliny z rodu mochna, latinsky *Potentilla*. Příspěvky k rozšíření mochny v Čechách publikoval v roce 1903³⁷ a 1904³⁸ ve Věstníku královské české společnosti nauk. Tyto články pak doplnil dalším článkem v roce 1906, tentokrát však o konkrétním druhu mochny rozšířené na území Švýcarska v časopisu *Mitteilungen aus dem Botanischen Museum der Universität Zürich*.³⁹

---

³² Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 2, *Kolokvijní vysvědčení*.

³³ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 18.

³⁴ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 205.

³⁵ Tamtéž, s. 216.

³⁶ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII. – LXXXIII.

³⁷ DOMIN, K.: *Beiträge zur Kenntnis der böhmischen Potentillenarten*. In Sitzungsberichte der königl. Böhmisches Gesellschaft der Wissenschaften, Prag 1903, II. kl., no. XXV, s. 1-47.

³⁸ DOMIN, K.: *Neue Beiträge zur Kenntnis der böhmischen Potentillenarten*. In Sitzungsberichte der königl. Böhmisches Gesellschaft der Wissenschaften, Prag 1904, II. kl., no. XIV, s. 1-12.

³⁹ DOMIN, K.: *Potentilla montenegrina PANT. in der Schweiz*. In *Mitteilungen aus dem Botanischen Museum der Universität Zürich*. XXIV, Zürich 1906, s. 202-204.

V taxonomii se Domin zabýval poměry mezi rostlinami. Zkoumal je například u pomněnky a jitrocelu. U třídy jednoděložných a vyšších dvouděložných rostlin psal jednotlivé články o konkrétních taxonech rostlin nejčastěji z řádů hluchavkovité, lipnicovité, růžovité, hvozdíkovité, brukvovité, miříkovité, pryskyřníkovité a dalších. Ve fyto geografii zkoumal oblasti středních, jižních, západních Čech a také oblast Vysočiny a částečně i východních Čech.⁴⁰ Ve studijních výzkumných pracích floristických jej ovlivňoval prof. Velenovský, u něhož Domin navštěvoval mimo jiné přednášky o kryptogamech nebo praktická botanická cvičení, která byla spojená s vycházkami.⁴¹ Velenovský nabádal Domina k tomu, aby při taxonomickém zpracovávání květeny využíval metody srovnávací morfologie jako metody soustavné botaniky.⁴² Domin byl tak ovlivněn pražskou morfologickou školou.

Domin se během svých studií postupně přiklonil ke geobotanice a systematice.⁴³ V roce 1903 vyšla první z jeho rozsáhlejších geobotanických prací. Jednalo se o Dominovu první regionální monografii Brdy, která byla fyto geografickou studií.⁴⁴ V ní zařadil jednotlivé druhy rostlin do tří vegetačních oblastí, a to subalpinní, pontické a středoevropské. Středoevropská vegetační oblast se v Brdech podle Domina projevovala nejvíce. Dále popsal mnoho fyziognomicky chápaných formací. Některé z nich pak ještě rozdělil do tzv. facií. Rumištní květenu zde zpracoval jen z hlediska floristiky. Také v této práci zohlednil vliv, který mají horniny na skladbu rostlinných porostů. Vedle toho zohlednil také hledisko klimatu. V tomto případě však neuvedl vlastní výsledky výzkumu, ale použil výsledky výzkumu J. Studničky. Práce obsahovala fyto geografickou mapu. V práci o Brdech Domin zvolil lepší způsob charakteristiky vybraného vegetačního celku v porovnání s pracemi, které publikoval rok předtím o rostlinstvu v oblasti dolního Povltaví. V nich podal pouze fyziognomicky laděné popisy tamního rostlinstva. Práce tak byly spíše komentovaným floristickým itinerářem z hlediska chorologie či ekologie.⁴⁵ Za práci o Brdech byl oceněn finanční odměnou, kterou poskytla Simlova nadace.⁴⁶

V roce 1904 publikoval práci o jihočeských pánvích u města Veselí nad Labem, města Třeboně a města Nových Hradů. V této práci Domin uvedl charakteristiku vegetačních poměrů těchto pánví. *„Zdejší květenu pojal jako součást hercynské flory; věren svému důrazu*

---

⁴⁰ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 226.

⁴¹ *Seznam přednášek, kteréž se odbývati budou na c. k. české univerzitě Karlo-Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1902.* V Praze: Tiskem místodržitelské knihtiskárny v Praze, s. 25.

⁴² JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 226.

⁴³ Tamtéž, s. 216.

⁴⁴ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII. – LXXXIII.

⁴⁵ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 228.

⁴⁶ *Biografický*, s. 304-305.

na význam substrátu , zdůvodnil jihočeské rozšíření této flóry prahorním podložím. popsal tu třináct formací, některé opětovně rozčlenil do facií, což mělo význam zejména při klasifikaci rašelinišť. Závěr práce tvoří fyziognomické líčení jednotlivých krajinných celků zkoumané oblasti.⁴⁷ Téhož roku Domin publikoval práci o Českém Středohoří, která byla také fytogeografickou studií. Jejím sepsáním reagoval na problematiku xerothermní a termofilní flóry. Studie ovšem obsahovala převážně popisy a analytická část byla odsunuta do pozadí. Složení rostlinstva rozdělil Domin do sedmi okrsků a dvaceti tří formací. Vymezil v ní čtyři vegetační prvky, střeoevropský, boreální, horský a pontický. I v této práci popsal vzhledy rostlin v jednotlivých regionech. Své myšlenky o vztahu substrátu k rostlinným útvarům formuloval dost vágně. Tuto práci vydal v roce 1906 znova v německé podobě. Tato verze byla stručnější, rozlišil již dvacet pět formací a k předchozím vegetačním prvkům přidal dva nové, západní a mediteránní.⁴⁸

V roce 1907 vydal práci Rudohoří a pruh podrudohorský, který zpracovával již svou zavedenou metodou. Soustředil se hlavně na fyziognomii rostlin.⁴⁹ V této práci se snažil o geobotanické rozčlenění vybrané oblasti, které bylo doposud určeno pouze topografií. Rudohorskou květenu rozdělil do dvou výškových zón. Květenu Podkrušnohoří rozčlenil na oblast Poohří a tři uhelných pánví, chomutovskou, duchcovskou a teplickou. Velkým přínosem v této práci bylo Dominovo srovnání skladby zkoumané vegetace s poměry na druhé straně Krušných hor, tedy v Sasku, ale také v dalších českých oblastech.⁵⁰ Mezitím psal a vydával i další drobné studie a popularizační články.

Při studiu na české filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity se Domin stal členem Klubu přírodovědeckého.⁵¹ Dokonce se již v době svých studií dostal do čela klubu. Členové Klubu přírodovědeckého se scházeli a poslouchali různé přednášky ze všech přírodopisných oborů. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, klub byl rozdělen do čtyř sekcí. Byla to sekce malakozoologická, entomologická, botanická a biologická. Domin se orientoval na botanickou sekci. Na organizaci činnosti botanické sekce se podílel společně s J. Podpěrou, budoucím ředitelem botanického ústavu Masarykovy univerzity v Brně od roku

---

⁴⁷ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 228.

⁴⁸ Tamtéž, s. 228-229.

⁴⁹ *Biografický*, s. 304-305.

⁵⁰ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 229.

⁵¹ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

1919,⁵² a Janem Wilhelmem, který byl v té době učitelem přírodopisu na střední škole, ale později se stal profesorem na Univerzitě Karlově v době první republiky.⁵³

Určitou část semestrů mohli studenti české univerzity Karlo-Ferdinandovy absolvovat i v cizině.⁵⁴ Možnosti studia na zahraničních univerzitách v botanických ústavech a jejich zahradách byly pro studenty botaniky důležité kvůli sběru nových informací v oboru botaniky a pro získání zkušeností s účastí v zahraničních botanických ústavech. Domin této možnosti hojně využíval. Podnikl mnoho zahraničních cest do různých botanických ústavů evropských univerzit, aby tam realizoval své botanické výzkumy.⁵⁵ Cestoval do Alp, které navštívil čtyřikrát, navštívil botanický institut a zahradu ve Vídni, Budapešti, Innsbrucku, Curychu, Bernu, Mnichově, Drážďanech, Lipsku, Berlíně, Hamburku, Amsterdamu, Bruselu a Londýně. V Londýně, přesněji v královských zahradách v Kew, strávil v botanickém ústavu a zahradě nejdéle dobu ze všech ostatních zahraničních pobytů.⁵⁶

Dominovy zahraniční studijní pobyty se odrazily v jeho publikační činnosti. Například z návštěv v Alpách publikoval již v roce 1901 dva články v časopisu *Vesmír*. První článek pojednával o alpské floře a její historii.⁵⁷ Druhý článek se již zaměřoval úžeji. Pojednával o horských, zvláště alpských lišejnících.⁵⁸ Další článek, tentokrát o alpských pokusných zahradách s kulturními druhy rostlin,⁵⁹ publikoval v roce 1902 také v časopisu *Vesmír*.

Vedle rodu *Patentilla* se Domin zabýval také rodem trávy s názvem *Koeleria*, česky smělek, který se vyskytuje jak na území Čech, tak i v Evropě a ostatních světadílech. Popsal, zpracoval a zařadil ho do přirozeného rostlinného systému v roce 1903.⁶⁰ Tento článek o druhu *Koeleria* v Čechách vydal v německém periodiku *Allgemeine Botanische Zeitschrift für Systematik, Floristik, Pflanzengeographie etc.*⁶¹ O rok později pak publikoval fragment z monografie o rodu *Koeleria* v periodiku *Magyar botanikai lapok* v Budapešti.⁶² Další článek o rodu *Koeleria*, tentokrát o dvou nových druzích vyskytujících se v Asii, vydal v časopisu

⁵² *Biografický*, s. 304-305.

⁵³ DOMIN, K.: *Univerzitní profesor Dr. Jan Vilhelm padesátníkem*. In *Věda přírodní*, roč. VIII. č. 1. Praha 1927, s. 1-3.

⁵⁴ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity III*, s. 294-295.

⁵⁵ Archiv Karlovy Univerzity, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ DOMIN, K.: *O floře alpské a její historii*. In: *Vesmír*, XXX., 1901, s. 93-94, s. 105-106, s. 117.

⁵⁸ DOMIN, K.: *O horských, zvláště alpských lišejnících*. In: *Vesmír*, XXX., 1901, s. 249.

⁵⁹ DOMIN, K.: *O alpských pokusných zahradách s kulturními druhy rostlin*. In: *Vesmír*, XXXI., 1902, s. 177-178, s. 188-189.

⁶⁰ *Biografický*, s. 304-305.

⁶¹ DOMIN, K.: *Kritische Bemerkungen zur Kenntniss der böhmischen Koeleria-Arten*. In: *Allgemeine botanische Zeitschrift für Systematik, Floristik, Pflanzengeographie etc*, IX, Karlsruhe 1903, s. 21-25, s. 41-45, s. 77-81.

⁶² DOMIN, K.: *Fragmente zu einer Monographie der Gattung Koeleria*. In *Magyar botanikai lapok III*, Budapest 1904, s. 174-187, s. 254-281, s. 329-348.

Bulletin de l'Herbier Boissier v Ženevě v roce 1905.⁶³ O rok později publikoval dva články o výskytu smělku na jižním okraji nízkého pryskyřicového pohoří v Německu v časopise *Allgemeine botanische Zeitschrift*,⁶⁴ a smělku na pobřeží severního moře jižně od města Cuxhaven v německé *Jahrbücher des Vereins für Naturkunde an der Unterwesser für 1903/1904*.⁶⁵ V roce 1906 publikoval další čtyři články o druhu *Koeleria*. Jednalo se o článek o nových druzích smělku v jižní Americe,⁶⁶ o článek o pozorování nového druhu smělku, který byl zařazen do sbírky rostlin uherským lékařem a botanikem A. de Degenem,⁶⁷ o článek o Dominově revizi sbírky druhů smělku, která byla uložena ve švýcarském muzeu v Curychu,⁶⁸ a o článek o studiu druhu smělku, který roste v Dánsku a je uchován v botanických musejních sbírkách na univerzitě.⁶⁹ Jak je patrné, Domin se snažil druh *Koeleria* postupně pojímat celosvětově a nesoustředil se pouze na oblast Čech.

Po čtyřech letech studia mohl být Domin, po předložení dokladu o absolvování požadovaného počtu semestrů české filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity, připuštěn ke složení státní a rigorózní zkoušky.⁷⁰ Na jaře na konci letního semestru v roce 1904 Domin úspěšně složil požadované zkoušky.⁷¹ Jeho doktorská práce pojednávala o rodu *Potentilla*.⁷² Po absolvování všech zkoušek Domin získal titul doktora filozofie.⁷³ Promován byl v úterý 5. července 1904 ve třináct hodin odpoledne.⁷⁴

Ve svém čtyřletém studiu a publikační činnosti měl Domin výborné výsledky. Nebylo tedy důvodu, aby odcházel z fakulty. Působil zde dál a pokračoval v cestě k univerzitní

---

⁶³ DOMIN, K.: *Deux nouveaux Koeleria d'Asie*. In *Bulletin de l'Herbier Boissier*, Sec. Sér. Vol. V. Genève 1905, s. 947-948.

⁶⁴ DOMIN, K.: *Zur Kenntnis der Koelerien vom südlichen Rande des Harzes*. In: *Allgemeine botanische Zeitschrift für Systematik, Floristik, Pflanzengeographie etc.* XI, Karlsruhe 1905, s. 46-49.

⁶⁵ DOMIN, K.: *Ueber das Vorkommender Koeleria arenaria DUM. var. intermedia AHLQ. an der Nordseeküste südlich von Cuxhaven*. In: *Jahrbücher des Vereins für Naturkunde an der Unterwesser für 1903/1904*, Bremerhaven 1905, s. 28-30.

⁶⁶ DOMIN, K.: *Some new South American species of Koeleria*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis II.*, Berlin 1906, s. 88-94.

⁶⁷ DOMIN, K.: *Koeleriae aliquot novae in coll. A. de Degen a. 1904-1905 observatae*. In: *Magyar botanikai lapok V.*, Budapest 1906, s. 282-285.

⁶⁸ DOMIN, K.: *Die Koelerien der Schweiz und ihre Verbreitung nach den Ergebnissen einer Revision der Koeleriensammlung des botanischen Museum in Zürich*. In *Mitteilungen aus dem Botanischen Museum der Universität Zürich*, XXVI., Zürich 1906, s. 196-201.

⁶⁹ DOMIN, K.: *Danmarks Koeleriae efter Undersogelse af Universitetets botaniske museum danske samling*. In: *Botanisk Tidsskrift*, XXVII., København 1906, s. 221-224.

⁷⁰ EFMERTO VÁ, M.: *České země*, s. 360.

⁷¹ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 4 *Promoční poděkování a jmenování do akademických funkcí*.

⁷² DOMIN, K.: *Beiträge zur Kenntnis der böhmischen Potentillenarten*. Viz: *Disertace pražské university. 1, 1882-1953*. Praha 1965, s. 43.

⁷³ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

⁷⁴ Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 4 *Promoční poděkování a jmenování do akademických funkcí*.

kariéře. Po získání titulu doktora filozofie a ukončení studia Domin nadále zastával místo asistenta botanického ústavu na české filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity.⁷⁵

V lednu roku 1907 si zažádal o udělení „*venia legendi*“, tedy práva přednášet, v oboru systematické botaniky. Ke své žádosti přiložil curriculum vitae, seznam svých dosud vydaných publikací a samotné publikace, doktorský diplom a program přednášek.⁷⁶ Jako habilitační práci předložil práci s názvem *Monographie der Gattung Koeleria*⁷⁷, která byla vyvrcholením jeho výzkumu trávy rodu *Koeleria*. Této monografii předcházelo publikování jednotlivých článků z tohoto tématu v předchozích letech, které byly zmíněny již výše. Monografie pojednávala o rodu *Koeleria*, druhu trávy, která se nazývá smělek, patří do čeledi lipnicovitých a vyskytuje se na skoro celém zemském povrchu.⁷⁸ Práce měla 325 stran, obsahovala dvacet dvě litografické tabulky a tři mapky. Do doby, než o tomto rodu sepsal Domin monografii, neměli čeští botanikové zájem o jeho zpracování a zařazení v rámci systematické botaniky, protože se jednalo o travinu, která má mnoho variací a je na zeměkouli hojně rozšířena. Domin ve své habilitační práci o rodu *Koeleria* uplatnil metody morfologie, teratologie, fylogeneze, geografie. Hlavním úkolem práce bylo zařazení rodu *Koeleria* do systému rostlin a tento úkol Domin splnil.⁷⁹

Domin v této práci použil pro zpracování geograficko-morfologickou metodu, kterou používal R. von Wettstein, který působil na německé části Karlo-Ferdinandovy univerzity v 90. letech 19. století. Domin se tak tímto zpracováním odklonil od dosavadního proudu F. L. Čelakovského, který pojímal klasifikaci rostlin z širokého a pouze morfologického hlediska. Domin zvolil užší morfologické pojetí a přidal chronologickou analýzu.⁸⁰ Od R. Wettsteina se ovšem lišil v hodnocení mutací a proměnlivosti rostlin, ke kterým docházelo na základě Dominova výzkumu z jiných příčin, než popisoval Wettstein. Domin také zdůrazňoval možnost asimilace rostliny na prostředí.⁸¹

Domin i Wettstein pojali systematiku zcela novým způsobem. V morfologii se Domin soustředil na ekologický a geografický aspekt. V taxonomii se oba orientovali na široké spektrum různých skupin rostlin. Takový rozsah však způsoboval na druhé straně nedostatečnou hloubku jejich prací. „*Naproti tomu poznali už specifickou určitých rostlinných skupin a různou šíří druhových a nižších taxonů, které již nechtěli poměřovati*

---

⁷⁵ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ DOMIN, K. *Monographie der Gattung Koeleria*. In *Bibliotheca botanica*, Heft 65, Stuttgart 1907, s. 1-350.

⁷⁸ *Biografický*, s. 304-305.

⁷⁹ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

⁸⁰ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII.

⁸¹ *Biografický*, s. 304-305.

*jedním metrem (širší a užší druhy).*⁸² Domin se pak začal ve svých pracích více zaměřovat na variabilitu taxonů.⁸³

Práci *Monographie der Gattung Koeleria* publikoval Domin v odborném německém časopise *Bibliotheca botanica* ve Stuttgartu v roce 1907. Na základě této práce získal 21. června titul soukromého docenta systematické botaniky a bylo mu uděleno právo „*venia legendi*“.⁸⁴ Po získání docentury z oboru systematické botaniky, přednášel Domin po dobu čtyř semestrů předmět systematické botaniky na české filozofické fakultě farmaceutům.⁸⁵ Přednášel tyto předměty: *Oekologická geografie rostlinná (ve spojení s exkursemi)*,⁸⁶ *Nástin všeobecné geografie rostlinné*, *Rozbor o nové literatuře*,⁸⁷ *Praktické výklady rostlinogeografické spojené s exkursemi* a *O rostlinách kulturních*, část I.⁸⁸ Současně vykonával i nadále pozici asistenta v botanickém ústavu.⁸⁹

Pokračoval také v publikování svých příspěvků v oblasti floristiky v různých odborných i popularizačních časopisech.⁹⁰ Vedle jednotlivých taxonomických článků k vybraným druhům již objevených i neobjevených rostlin publikoval nejvíce článků o druzích rostlin z rodu *Umbelifer*. Jednalo se o dvouděložné rostliny z čeledi miříkovité. Články publikoval jak v cizích odborných časopisech, tak i v domácích odborných i popularizačních periodikách. Ze zahraničních periodik to bylo periodikum *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*, ve kterém publikoval celkem dva články o tomto tématu v roce 1907⁹¹ a 1908⁹², dále to bylo periodikum *Beihefte zum Botanischen Zentralblatt* v roce 1908⁹³. Z českých periodik to byl časopis *Rozpravy České akademie věd*, kde publikoval první část článku v roce 1908⁹⁴ a druhou část článku o rok později.⁹⁵

---

⁸² JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 219-220.

⁸³ Tamtéž, s. 220.

⁸⁴ *Biografický*, s. 304-305

⁸⁵ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁸⁶ *Seznam přednášek, kteréž se odbývají budou na c. k. české univerzitě Karlo-Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1908*. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze, s. 32.

⁸⁷ *Seznam přednášek, kteréž se odbývají budou na c. k. české univerzitě Karlo-Ferdinandově v Praze, v zimním běhu 1908 - 1909*. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze, s. 35.

⁸⁸ *Seznam přednášek, kteréž se odbývají budou na c. k. české univerzitě Karlo-Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1909*. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze, s. 32.

⁸⁹ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

⁹⁰ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 11-41.

⁹¹ DOMIN, K.: *Umbelliferae novae extraeuropaeae*. In: Fedde, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis* IV., Berlin 1907, s. 298-300.

⁹² DOMIN, K.: *Dichosciadium, Umbelliferarum generis nomen novum*. In: Fedde, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*, V., Berlin 1908, s. 104-105.

⁹³ DOMIN, K.: *Zwei neuen Umbelliferen-Gattungen*. In: *Beihefte zum botanischen Zentralblatt*, XXIII., 1908, Abt. II., Cassel-Marburg 1908 s. 291-297.

⁹⁴ DOMIN, K.: *Morfologická a fylogenetická studia o čeledi Umbelifer*. Část I. In: *Rozpravy České Akademie*, XVII., tř. II., čís. 20, Praha 1908, s. 1-42.

Díky rozvoji vědeckého bádání po přelomu století začala být česká filozofická fakulta svým vymezením svazující pro rozvoj přírodních věd.⁹⁶ Proto v roce 1908 zazněl od profesorského sboru požadavek na vyčlenění přírodovědné sekce z filozofické fakulty a zřízení samostatné přírodovědecké fakulty.⁹⁷ Impulsem pro tento požadavek byl kromě rozvoje bádání postupně se zvyšující počet studentů v seminářích. K navyšování začalo docházet již od devadesátých let. 19. století.⁹⁸ Argumentem pro vyčlenění přírodovědné sekce byl také příklad zahraničních univerzit, které měly v této době většinou již samostatně fungující přírodovědecké fakulty.⁹⁹ Tento požadavek byl předložen vládě.¹⁰⁰ Podporu návrhu o vyčlenění poskytli i někteří vyučující z humanitní sekce. Proti návrhu se ale vyslovili obhájci tradičního uspořádání filozofické fakulty a vznik nové fakulty odmítali. Jednání trvala dlouho a návrh nakonec zůstal nevyslyšen kvůli první světové válce.¹⁰¹ Jak se k tomuto návrhu stavěl sám Domin, se mi nepodařilo zjistit. S ohledem na zaměření jeho vědecké činnosti se však domnívám, že tento návrh jistě podpořil kladným stanoviskem. Zájem o to mohl mít i z hlediska upevnění vlastního postavení na univerzitě.

Po dvou letech svého působení na české filozofické fakultě podnikl Domin studijní cestu na Jávě a do Austrálie. Tuto výpravu ale plánoval již několik let dopředu.¹⁰² Na cestu se vydal i se svým kolegou z filozofické fakulty a přítelem Jiřím Viktorem Danešem. Cestu po Jávě a Austrálii vykonal Domin v roce 1909 - 1910. Do Čech se vrátil v květnu 1910. Na této studijní cestě Domin objevil a popsal velké množství nových taxonů a své příspěvky publikoval od návratu z cesty až do roku 1929.¹⁰³ Při zpracování sběrů z Austrálie a určení druhů se Domin opět zaměřoval na fytogeografické hledisko.

Domin své první články publikoval v prestižním německém periodiku *Repertorium novarum spiecerum regni vegetabilis*¹⁰⁴ (dále jen *Repertorium*). V tomto periodiku uveřejnil celkem osm zpráv ohledně svých sběrů během cesty po Austrálii. První příspěvek Domin

---

⁹⁵ DOMIN, K.: *Morfologická a fylogenetická studia o čeledi Umbellifer. Část I.* In: Rozpravy České Akademie, XVIII., tř. II., čís. 3, Praha 1909, s. 43-98.

⁹⁶ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 18.

⁹⁷ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity III.*, s. 296.

⁹⁸ Tamtéž, s. 296.

⁹⁹ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 18.

¹⁰⁰ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity III.*, s. 296.

¹⁰¹ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 18.

¹⁰² Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.

¹⁰³ JANKO, J. *Vědy o životě*, s. 221

¹⁰⁴ Toto periodikum bylo výroční zprávou o stavu botanického výzkumu. Periodikum vytvářelo prostor pro uveřejňování výsledků ze sběru rostlin a určování nových druhů. Vycházet začalo v roce 1905-1906 a pokračovalo až do počátku 20. let 20. století. *Repertorium* bylo vydáváno v Berlíně a vydával jej profesor Friedrich Carl Georg Fedde. Dostupný online: <http://www.biodiversitylibrary.org/item/11262#page/3/mode/1up>.

uverejnil v *Repertoriu* v roce 1910 v IX. svazku. V příspěvku popsal způsob, jakým sesbíraný botanický materiál zpracovával v londýnské botanické zahradě v Kew. Tam určoval známé i neznámé druhy rostlin ze své studijní cesty. Mimo to použil nasbíraný materiál jako pomůcku k určení druhů rostlin, které byly z Austrálie dříve přivezeny jinými cestovateli a uloženy ve sbírkách královských londýnských zahrad, avšak nebyly doposud určeny a popsány. Jednalo se o exempláře ze stejné oblasti, kterou navštívil Domin, tedy ze západního a severozápadního Queenslandu.¹⁰⁵ Dále popsal svůj záměr o chystaném publikování výsledků svých sběrů. Hlavní část příspěvku tvořil popis nalezených známých druhů rostlin a především popis nových druhů. Svě sběry srovnával také s informacemi z dostupné botanické literatury.¹⁰⁶

V taxonomii byla na základě Dominova výzkumu přesunuta masožravá rostlina z rodu *Byblis* na úroveň čeledi, a vznikla tak čeleď *Byblidaceae*.¹⁰⁷ Další článek uveřejnil Domin ve stejném roce v časopisu *Proceeding Royal Society in Queensland*. Zabýval se v něm australskými rostlinnými společenstvími a problémy v oboru geobotaniky v Queenslandu.¹⁰⁸ Dalších sedm příspěvků zaměřených taxonomicky vyšlo v letech 1911-1913. Domin v nich pokračoval v popisu a určování nových druhů rostlin, které nasbíral na studijní cestě.¹⁰⁹ V roce 1911 publikoval v periodiku *Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg*, které vydávalo vedení botanické zahrady v městě Buitenzorgu na Jávě (dnes město nese název Bogor), morfologické a fylogenetické studie o tvaru palistů u krytosemenných rostlin.¹¹⁰

Další článek publikoval Domin v roce 1912 v periodiku *The Journal of the Linnean Society, Botany*. Pojednával o australské floře v západní a severní Austrálii.¹¹¹ O rok později publikoval v německém periodiku *Bibliotheca botanica* článek z oblasti rostlin a rostlinné

---

¹⁰⁵ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

¹⁰⁶ DOMIN, K.: *First contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*. IX., Berlin 1910, s. 550-553.

¹⁰⁷ *Biografický*, s. 304-305.

¹⁰⁸ DOMIN, K.: *Queensland plant Association. Some problems of Queensland's botanogeography*. In: *Proceeding Royal Society in Queensland*. Volume XXIII., Brisbane 1910, s. 57-74.

¹⁰⁹ DOMIN, K.: *Second contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*, X., Berlin 1911. s. 57-61. TÝŽ: *Third contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*. X., Berlin 1911. s. 117-120. TÝŽ: *Fourth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*, XI., Berlin 1912, s. 197-201. TÝŽ: *Fifth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*. XI., Berlin 1912, s. 261-264. TÝŽ: *Sixth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*, XII., Berlin 1913. s. 95-99. TÝŽ: *Seventh contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*. XII., Berlin 1913. s. 130-133. TÝŽ: *Eighth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*. XII., Berlin 1913. s. 388-390.

¹¹⁰ DOMIN, K.: *Morphologische und phylogenetische Studien über die Stipularbildungen*. In: *Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg*. 2. Ser. Vol. IX., Leide 1911. s. 117-326.

¹¹¹ DOMIN, K.: *Additions to the Flora of western and north-western Australia*. In: *Journal of the Linnean Society, Botany*. Volume XLI., London 1912. s. 245-284.

geografie v Austrálii, o kaprad'orostech jako podříši vyšších rostlin,¹¹² který v roce 1915 doplnil v tomtéž periodiku navazujícím článkem o vyšších rostlinách jednoděložných.¹¹³ K článku o kaprad'orostech pak v letech 1921-1929 připojil celkem osm dodatků o dvouděložných druzích vyšších rostlin.¹¹⁴ Dalším německým časopisem, ve kterém Domin publikoval článek ze studijní cesty po Jávě a Austrálii, byl *Vegetationsbilder*.¹¹⁵ Publikoval jej v roce 1913 a článek pojednával o cestě džunglí a lesem po západní stěně Javánské sopky.¹¹⁶

Z výše uvedeného seznamu Dominových publikovaných článků je patrné, že se přes počáteční zaměření svých příspěvků na nové jednotlivé druhy rostlin v Austrálii zaměřoval na vytvoření uceleného obrazu o australské floře a snažil se ji přiblížit, v rámci geografického výskytu, odborné veřejnosti v odborných periodikách. Zaměřoval se na říši vyšších rostlin.

Z uvedeného je zřejmé, že publikoval především v zahraničních periodikách. Své články ale zveřejňoval také v časopisech a týdenících v Čechách. Jednalo se jak o odborná periodika, tak i časopisy spíše popularizačního charakteru a o noviny. Z odborných periodik to byl časopis *Acta botanica bohemica*, který vydával sám Domin. V tomto periodiku publikoval dva články o vybraných druzích rostlin.¹¹⁷ Tyto články však publikoval až v roce 1922, kdy začal být časopis vydáván. V roce 1911 publikoval ve Sborníku přírodovědeckého

---

¹¹² DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 1. Abt. Pteridophyta*. In: *Bibliotheca botanica*. Heft 85, Stuttgart 1913. s. 1-240.

¹¹³ DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 2. Abt. Embryophyta siphonogama, pars I.: Gymnospermae, Monocotyledoneae*. In: *Bibliotheca botanica*. Lief 85., II., III., IV., V. Stuttgart 1915, s. 241-554.

¹¹⁴ DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (1. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 I., Stuttgart 1921, s. 555-643. TÝŽ: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (2. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 II., Stuttgart 1925, s. 645-740. TÝŽ: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (3. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 III., Stuttgart 1926, s. 741-840. TÝŽ: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (4. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 IV., Stuttgart 1927, s. 841-936. TÝŽ: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (5. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 V., Stuttgart 1928, s. 937-1032. TÝŽ: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (6. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 VI., Stuttgart 1928, s. 1033-1128. TÝŽ: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (7. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 VII., Stuttgart 1929, s. 1129-1200. TÝŽ: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (8. Lief)*. In: *Bibliotheca botanica*, Heft 89 VIII., Stuttgart 1929, s. 1201-1317.

¹¹⁵ Tento časopis vycházel mezi léty 1903-1914 v Jeně a vedli jej dr. G. Karsten a dr. H. Schenck. Dostupný online: <http://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/4266#/summary>.

¹¹⁶ DOMIN, K.: *Vegetationsbilder aus Java, vorwiegend aus den Urwäldern der Westjavanischen Vulkane*. In: KARSTEN-SCHENK: *Vegetationsbilder*, XI., Heft 5, Jena 1913, s. 25-30.

¹¹⁷ DOMIN, K.: *Byblidaceae, a new archichlamydeous family*. In: *Acta botanica bohemica*, I. Praha 1922, s. 3-4. TÝŽ: *Maidenia, a new genus of the Umbelliferae*. In: *Acta botanica bohemica*, I. Praha 1922, s. 41-42.

klubu článek o seychellské palmě.¹¹⁸ Dalším odborným periodikem byl *Zemědělský archiv*, kde v roce 1912 uveřejnil článek o botanickém a zemědělském významu rýže.¹¹⁹ Dále to byl *Věstník V. sjezdu českých přírodopytčů a lékařů v Praze v roce 1914*, v němž v roce 1914 uveřejnil článek o vývoji australské květeny a fytogeografickém rozdělení Austrálie,¹²⁰ a *Časopis českého lékařnictva*, v jehož *Sbírce rozprav z oboru lékařnictví číslo LXXXII.*, publikoval v tomtéž roce článek o léčivých rostlinách, které jsou užívány domorodými národy v jižní Asii a Austrálii.¹²¹ Také publikoval v *Chemických listech pro vědu a průmysl* článek o cukru, ve kterém se zamýšlel nad jeho historií a současným využitím.¹²²

V popularizačních časopisech v Čechách vydal v roce 1910 v časopise *Příroda* článek *Botanické zahrady v tropech*,¹²³ a v *Almanachu Půl století Národních listů* článek o květech, které rostou v tropických pralesech a liší se od květů evropských.¹²⁴ Ve stejném roce také vydal v *Národních listech* příspěvek o tom, jak trávil Nový rok na vrcholu hory v tropické Austrálii.¹²⁵ V časopisu *Populární rozpravy z říše rostlinné*, který redigoval, vydal v roce 1913 článek o botanickém a hospodářském významu koření.¹²⁶ Dominova vědecká výprava se promítla také do jeho přednášek. Po návratu přednášel v zimním semestru 1910/1911 předmět *Austrálie a její rostlinstvo ve světle rostlinné geografie*. V letním semestru 1911 přednášel předmět *Útvarová biologie tropů*.¹²⁷

Již v roce 1909, kdy se chystal na studijní cestu na Jávou a do Austrálie, byl Domin navržen profesorem Velenovským na jmenování mimořádným profesorem v oboru systematické botaniky.¹²⁸ C. k. ministerstvo kultu a vyučování vyhovělo tomuto návrhu v roce 1911 a Domina jmenovalo mimořádným profesorem z oboru systematické botaniky.¹²⁹ Jako

---

¹¹⁸ DOMIN, K.: *Památná palma seychellská. (Lodoicea callipyge COMM.)*. In: Sborník Klubu přírodovědného v Praze, Praha 1911, s. 53-66.

¹¹⁹ DOMIN, K.: *Zemědělství v Tropech. Rýže ze stanoviska botanického i zemědělného*. In: *Zemědělský archiv*, Praha 1912, s. 1-24.

¹²⁰ DOMIN, K.: *O genezi australské květeny a fytogeografickém rozdělení Austrálie*. In: *Věstník V. sjezdu českých přírodopytčů a lékařů v Praze 1914*. Praha 1914, s. 350.

¹²¹ DOMIN, K.: *Léčivé rostliny domorodých národů jižní Asie a Austrálie. Sbírky Rozprav z oboru lékařnictví číslo LXXXII.*, In: *Časopis Českého lékařnictva*. Praha 1914, s. 1-3.

¹²² DOMIN, K.: *Kulturně-historické a botanické úvahy o cukru*. In: *Chemické listy pro vědu a průmysl*. IX. Praha 1915, s. 1-19.

¹²³ DOMIN, K.: *Botanické zahrady v tropech. (Les Jardins Botaniques tropicaux)*. In: *Příroda*, IX. Praha 1911, s. 51-58, 89-97.

¹²⁴ DOMIN, K.: *Květy v tropických pralesích*. In: *Almanach Půl století Národních listů*. Praha 1910, s. 154-156.

¹²⁵ DOMIN, K.: *Nový rok na nejvyšším vrcholku tropické Austrálie*. *Národní Listy*, 3. dubna 1910, číslo 92, *Nedělní zábavná příloha*, Praha, s. 9-10.

¹²⁶ DOMIN, K.: *Koření ze stanoviska botanického a hospodářského*. In: *Populární rozpravy z říše rostlinné, číslo 1.*, Praha 1913, s. 1-188.

¹²⁷ *Seznam přednášek, kteréž se odbývají budou na c. k. české univerzitě Karlo-Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1911*. V Praze: Tiskem místodržitelské knihtiskárny v Praze, s. 38.

¹²⁸ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

¹²⁹ *Biografický*, s. 304-305.

mimořádný profesor pak vyučoval předměty soustavná botanika pro přírodovědce, všeobecná botanika pro farmaceuty, botanický seminář, samostatné práce, praktikum pro přírodovědce a farmaceuty, a dále geobotanická cvičení, která zahrnovala přednášky s exkurzemi. Mimo své učební povinnosti musel plnit učební příkazy, které znamenaly vést kryptogamologickou přednášku, mikroskopické praktikum a srovnávací morfologii za jiného tehdejšího profesora. K tomu měl k dispozici čtyři asistenty a dvě pomocné vědecké síly na úpravu herbáře, a dále dvě vědecké pomocné síly a jednu vědeckou pomocnou sílu pro kryptogamologické oddělení, jednoho podúředníka a jednoho zřízence pro výpomoc.¹³⁰

V roce 1912 byl jmenován zkoušejícím z oboru botaniky při předběžných farmaceutických zkouškách na školní rok 1912/1913. Na tuto pozici byl vybrán i pro následující studijním rok 1913/1914.¹³¹ Současně se v roce 1912 podílel na založení České botanické společnosti.¹³² Ta vznikla v červnu na schůzi v Botanickém ústavu z podnětu členů botanického oddělení Klubu přírodovědného a členů Botanického ústavu.¹³³ Do jejího čela byl zvolen prof. Velenovský, v roce 1914 jej ale vystřídal Domin. Od toho okamžiku se mezi Dominem a Velenovským rozhořel spor.¹³⁴ Česká botanická společnost spolupracovala s Botanickým ústavem a propojovala s ním svou práci. Také sídlila ve stejné budově jako Botanický ústav. Po první světové válce rozšířila oblast své působnosti. V roce 1919 byla přejmenována na Československou botanickou společnost. Společnost se zaměřovala na výzkum československé flóry. V čele této společnosti stál opět Domin, a to i v době nacistické okupace.¹³⁵ Dále se roku 1913 stal Domin mimořádným členem Královské české společnosti nauk a roku 1916 se stal jejím řádným členem. Ovšem v roce 1948 byl z této společnosti vyloučen Akčním výborem.¹³⁶ Také se stal jednatelem Národního muzea. Již v druhém desetiletí 20. století se podílel na zmodernizování národního muzea s Dr. Janem Hindlerem.¹³⁷

V roce 1914 vstoupilo Rakousko-Uhersko do války se Srbskem a později i s dalšími státy. Všichni studenti a učitelé na Karlo-Ferdinandově univerzitě se tedy museli ve věku 18 až 50 let povinně dostavit k vojenskému odvodu.¹³⁸ Když začala válka, přednáškové sály se

---

¹³⁰ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

¹³¹ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 4 *Promoční poděkování a jmenování do akademických funkcí*.

¹³² NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

¹³³ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 20.

¹³⁴ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

¹³⁵ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 20.

¹³⁶ *Biografický*, s. 304-305.

¹³⁷ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

¹³⁸ PETRÁŇ, J.: *Nástin dějin filozofické fakulty Univerzity Karlovy. (Do roku 1948)*. Praha 1983, s. 264.

do značné míry vyprázdnily. Ubylo přednášejících i studentů. Mimo jiné bylo sedm filozofických velkých poslucháren v Klementinu použito pro ošetřování raněných.¹³⁹ Především budovy přírodovědců byly využity pro válečné účely.¹⁴⁰ Fakulta ale nadále vyučovala podle svých starých programů, které navazovaly na vědecké tradice používané před válkou.¹⁴¹

Muži s vysokoškolským vzděláním obvykle vstupovali do armády s hodností důstojníka a mohli být velením přiděleni do zázemí, například k zásobování, které nebylo tak blízko frontě. To mohl být příklad Domina, který pravděpodobně mohl zůstat v Praze nebo jinde v Čechách, protože během své dvou a půl roční služby¹⁴² stihl čile publikovat. V době první světové války se mimo jiné ve svých člancích vracel k rostlinám vyskytujícím se v Alpách a publikoval i několik studií o válečných plodinách, zemědělství a adventivních rostlinách. Mimo jiné získal během služby v roce 1916 postavení řádného profesora systematické botaniky. Pokud bychom se podívali do tzv. „*Seznamů přednášek, které se odbyvati budou na Karlo-Ferdinandově univerzitě*“ (dále jen *Seznam přednášek*), pro léta 1914 až 1918, nenalezneme zde žádnou zmínku o tom, že by byly Dominovy přednášky přerušeny, protože by byl toho času na bojišti. Tyto seznamy byly tištěny každý rok před začátkem letního a zimního semestru. Nemohou být ale považovány za naprosto spolehlivý pramen, protože harmonogram přednášek mohl být dodatečně upraven a přednáška, cvičení nebo seminář zrušeny například pro nedostatek studentů. Zatímco tedy u Dominova jména nacházíme v Seznamu přednášek seznam předmětů, které bude vyučovat, a to od roku 1914 až do roku 1918, u jeho přítele a kolegy prof. J. V. Daneše se až ve školním roce 1917/18 objevuje poznámka, že nebude vyučovat, protože je „*toho času na bojišti*“¹⁴³. Ostatní profesori a soukromí docenti jsou však také ve většině případů uvedeni, že normálně vyučují a jen u některých nalezneme poznámku, že jsou v tomto čase na bojišti.¹⁴⁴ Pro studijní rok 1917/1918 kdy již měl povinnou vojenskou službu v první světové válce splněnou, byl opět jmenován zkoušejícím z botaniky při předběžných farmaceutických zkouškách.¹⁴⁵

---

¹³⁹ HAVRÁNEK, J., *Dějiny Univerzity III.*, s. 203.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 302.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 302.

¹⁴² Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

¹⁴³ *Seznam přednášek, které budou se konati na c. k. české univerzitě Karlově Ferdinandově v Praze, v zimním běhu 1917/18*. V Praze: Tiskem c. k. místodržitelství knihtiskárny v Praze, s. 49.

¹⁴⁴ *Seznam přednášek, které budou se konati na c. k. české univerzitě Karlo Ferdinandově v Praze, v zimním běhu 1916/17*. V Praze: Tiskem c. k. místodržitelství knihtiskárny v Praze, s. 40-41.

¹⁴⁵ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 4 *Promoční poděkování a jmenování do akademických funkcí*.

Během války se také stal Karel Domin otcem. V roce 1916 mu jeho žena Gabriela, rozená Zdráhalová, porodila syna, který dostal jméno Karel. Jeho syn však nepokračoval po vstupu na vysokou školu v otcových šlépějích v oboru botaniky, ale vystudoval právnickou fakultu.¹⁴⁶

Ještě před válkou publikoval množství taxonomických článků. V roce 1915 Domin zveřejnil práci o interglaciální květeně alpské, ve které vyjádřil pochybnosti ohledně použití botanické analýzy a metody areálové fyto geografie při rekonstruování obrazu rostlin v době meziledové.¹⁴⁷ V roce 1916 a 1917 Domin vydal významnou studii o eurytopních areálech.¹⁴⁸ V ní poukázal na to, že se v těchto areálech vyskytují převážně kryptogamy, tedy nižší rostliny. Tuto převahu zdůvodnil tím, že spory nižších rostlin jsou lehčí a snadněji se rozšiřují. Toto tvrzení spojil s „*Arheinovou teorií panspermie a vesmírného původu života na Zemi*“¹⁴⁹. Domin v tomto článku vybídnul k detailnějšímu zkoumání rozšíření hub. Mimo to v této studii roztřídil rostliny podle velikosti areálů, na kterých se vyskytují. Na toto rozdělení pak navázal v článku, který publikoval v roce 1922,¹⁵⁰ kde vyčlenil dealpínské rostliny z prealpínského goelementu.¹⁵¹

Českou květenu pojímal Domin jako celek. To je patrné z jeho publikací o české květeně.¹⁵² Vedle činnosti mimořádného profesora na Karlo-Ferdinandově univerzitě, bádání v botanice a publikování článků pak založil a začal vydávat dvě periodika. První periodikum založil v roce 1919. Jednalo se o časopis *Věda přírodní*. Toto periodikum navazovalo svou koncepcí a náplní na časopis *Živa: časopis přírodnický*, který založil a vydával J. E. Purkyně a po jeho smrti jej vydával Raýman.¹⁵³ Časopis *Věda přírodní* měl sdružovat všechny odborníky v oblasti přírodovědy i širší veřejnost v Československu, aby měla širší veřejnost povědomí o stavu přírodovědného bádání. Byly v něm publikovány články o nových objevech

---

¹⁴⁶ *Biografický*, s. 304-305

¹⁴⁷ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 230.

¹⁴⁸ DOMIN, K.: *O podstatě areálů eurytopních. I. Studie fyto geografická*. In: Rozpravy České Akademie XXV. tř. II. č. 56. Praha 1916, s. 1-56. TÝŽ: *O podstatě areálů eurytopních. II. Studie fyto geografická*. In: Rozpravy České Akademie XXV. tř. II. č. 61. Praha 1916, s. 1-64. TÝŽ: *O podstatě areálů eurytopních. III*. In: Rozpravy České Akademie XXVI. tř. II. č. 4. Praha 1917, s. 1-75.

¹⁴⁹ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 230.

¹⁵⁰ DOMIN, K.: *On Dealpine Types*. In: Acta botanica bohémica, I., Praha, 1922, s. 60-63.

¹⁵¹ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 230.

¹⁵² DOMIN, K.: *Květena Čech se zvláštním zřením k útvarům rostlinným, vztahů rostlin k půdě a podnebí a k dějinám jejího výzkumu*. In: Za vzděláním. sv. 79. část I. Praha 1916. s. 1-44. TÝŽ: *Květena Čech se zvláštním zřením k útvarům rostlinným, vztahů rostlin k půdě a podnebí a k dějinám jejího výzkumu*. In: Za vzděláním. sv. 89. část II. Praha 1917. s. 45-138.

¹⁵³ JANKO, J.: *Botanik.*, s. LXXXII. – LXXXIII.

ve vědě, menší práce vědeckého charakteru, programové stati a další.¹⁵⁴ Od počátku vydávání byl Domin redaktorem tohoto časopisu a vedl některé jeho rubriky. Jednou z nich byla rubrika s názvem *Československá květena*. V této rubrice byly publikovány články o nových nebo zajímavých nálezech v oboru floristiky na území ČSR. Druhou rubrikou byla rubrika s názvem *Léčivé rostliny*. V této rubrice byly publikovány články o rostlinách, které měly význam v lékařství.¹⁵⁵ Druhé periodikum začal vydávat v roce 1922 a jednalo se o *Acta Botanica Bohemica*.¹⁵⁶ Kromě vydávání těchto periodik Domin psal a vydával různé práce o historii oboru botaniky, různé nekrology nebo jubilejní články.¹⁵⁷

1.2 Kariéra profesora botaniky od roku 1918

Vedle své akademické dráhy se Domin ke konci první světové války zapojil do protirakouského odboje. Za něj byl Domin později vyznamenán Československou revoluční medailí.¹⁵⁸ Dále se stal členem Národního výboru československého, který byl obnoven již v červenci 1918. Národní výbor československý byl provizorním nejvyšším orgánem Československého státu, který vykonával vládu do doby, než bylo zákonem ustanoveno Revoluční Národní shromáždění. Byl sestaven podle výsledků voleb z Předlitavska do říšské rady, které se konaly v roce 1911. Jeho plénium bylo tvořeno nejvyšším zákonodárným sborem a jeho předsednictvo vykonávalo prozatímní vládu. Úkolem Národního výboru československého bylo vydávat dekrety, kterým byl přiznán statut zákona.¹⁵⁹ Domin se zapojil do jeho činnosti až po vyhlášení Československého státu, dne 29. října 1918. Toho dne se dostavil do obecního domu, kde Národní výbor československý působil, a nabídl mu své služby. Dominova nabídka byla členy výboru přijata. Dostal za úkol zorganizovat všechny osoby, které přicházely do Obecního domu zjišťovat informace o aktuálním politickém dění po vyhlášení nového státu a o dalších událostech. Dominova funkce tedy spočívala ve vedení přijímací kanceláře, která tvořila předstupeň sekretariátu Národního výboru československého.¹⁶⁰ Dominovým úkolem bylo vyřídít co nejvíce

---

¹⁵⁴ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 358.

¹⁵⁵ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

¹⁵⁶ DOMIN, K.: *Acta botanica bohemica*, I. Praha, 1922.

¹⁵⁷ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

¹⁵⁸ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

¹⁵⁹ KÁRNÍK, Z., *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)* (dále jen *Vznik, budování*), 2. opravené vydání, Praha 2003, s. 63-68.

¹⁶⁰ Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 34, inv. č. 2637, *Přehled funkcí*.

záležitostí samostatně, a ostatní osoby posílat dále na sekretariát.¹⁶¹ Tento úřad Domin vykonával každý den až do zrušení Národního výboru v listopadu ještě téhož roku.¹⁶²

Jako člen Národního výboru československého se Domin také účastnil příjezdu prezidenta Masaryka ze zahraničí dne 21. prosince 1918.¹⁶³ Byl součástí čestného výboru, který společně s čestnou setninou ruských legionářů vítal Masaryka při výstupu z vlaku. Po uvítání byl Masaryk Dominem uveden do salonu, kde již na prezidenta čekali členové vlády s ministerským předsedou Karlem Kramářem, slavnostní výbor, rodina a osobní přátelé Masaryka a členové odbojové organizace Mafie.¹⁶⁴

Národní výbor československý byl orgánem s dočasnou působností. Dne 13. listopadu 1918 byl vydán zákon o prozatímní ústavě, ve které bylo stanoveno, že nejvyšším zákonodárným orgánem bude Revoluční Národní Shromáždění. To bylo tvořeno jednou komorou s 256 členy. Bylo ustanoveno poté, co Němci odmítli podílet se na vedení státu s obnoveným Národním výborem československým. V Revolučním národním shromáždění byla zastoupena strana agrární, sociální demokraté, bývalí centralisté, státoprávní demokracie, poslanecký slovenský klub, českoslovenští socialisté, političtí katolíci a realisté.¹⁶⁵ Vznikem tohoto shromáždění činnost Národního výboru československého zanikla a s ní i Dominovo místo vedoucího přijímací kanceláře.¹⁶⁶

Tím však Dominova účast ve službách nového státu neskončila. V posledních dnech činnosti Národního výboru československého, konkrétně dne 14. listopadu 1918, předložil Domin návrh na založení státního Cizineckého úřadu, který měl fungovat při prezidiu Ministerské rady.¹⁶⁷ V této věci bylo Dominově návrhu vyhověno a ještě na konci listopadu téhož roku začal úřad fungovat. Úřad se zaměřoval na cizinecký ruch. Zabýval se propagační činností, staral se o zahraniční hosty, kteří přicestovali do Československa a o společenské styky významných zahraničních hostů. Propagační činnost spočívala v obstarávání domácího a zahraničního tisku, v propagaci Československa v zahraničí, dále spočívala v organizaci turistiky, sportů, pobytů v lázních a dalších. Úřad se skládal z prezidia a šesti odborů. Jednalo se o odbor ubytovací, společenský, propagační, turistický, sportovní, dopravní, lázeňský

---

¹⁶¹ Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 34, inv. č. 2631, *Legitimace potvrzující, že Karel Domin je čestným členem Národního výboru čsl. v Praze (podepsán Dr. Fr. Stašek)*.

¹⁶² Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 34, inv. č. 2634, *Článek Karla Domina: „V přijímací kanceláři Národního výboru“*.

¹⁶³ KÁRNÍK, Z.: *Vznik, budování*, s. 63-68.

¹⁶⁴ Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 34, inv. č. 2647, *Dominovy poznámky*.

¹⁶⁵ KÁRNÍK, Z.: *Vznik, budování*, s. 63-68.

¹⁶⁶ Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 34, inv. č. 2634, *Článek Karla Domina: „V přijímací kanceláři Národního výboru“*.

¹⁶⁷ Tamtéž.

a statistický. V čele prezidia stál předseda úřadu, kterým se stal právě Domin. Jeho funkce spočívala ve styku s úřady, reprezentování Československého cizineckého úřadu na veřejnosti, ve styku s jinými obdobnými korporacemi, které se nacházely v zahraničí. Dále navrhoval zákony a nařízení, svolával schůze a předsedal jim.¹⁶⁸ Součástí tohoto úřadu byla také na počátku roku 1919 vytvořená Jihoslovanská komise. Ta byla sekcí Čs. cizineckého úřadu a měla za úkol zlepšovat vztahy mezi Československem a Jugoslávií. Dominova činnost v Čs. cizineckém úřadu však neměla dlouhého trvání. V říjnu 1919 byl tento úřad přidělen pod správu ministerstvu obchodu a tento přesun nebyl Domin ochotný přijmout. Požadoval totiž, aby byl úřad přiřazen k ministerstvu zahraničí, protože ministerstvo obchodu podle Domina práci jeho úřadu znevažovalo. Svého požadavku však nedocílil, úřad byl přičleněn k ministerstvu obchodu, a proto Domin z úřadu dne 3. října 1919 odstoupil.¹⁶⁹

Kromě funkce předsedy Čs. cizineckého úřadu Domin vykonával nadále povolání profesora botaniky s titulem a charakterem řádného profesora na univerzitě Karlo-Ferdinandově. Vyučoval systematickou a všeobecnou botaniku pro farmaceuty, botanické praktikum a fyto geografická cvičení a výklady ve spojení s exkursemi. Roku 1919 se dočkal oficiálního jmenování řádným profesorem oboru systematické botaniky.¹⁷⁰

Ve stejném roce byla v Brně založena druhá česká univerzita.¹⁷¹ To pro botanický ústav v Praze, jehož byl Domin součástí, znamenalo v jistém smyslu konkurenci. Brněnský botanický ústav se totiž také začal podílet na výzkumu květeny v Československu. Proto se Domin s vedoucím profesorem botaniky z brněnské univerzity, J. Podpěrou, dohodl na rozdělení floristického výzkumu v rámci celého nového státu. Domin si vymínil Čechy, Slovensko a Podkarpatskou Rus. Podpěra si vzal oblast Moravy a Slezska.¹⁷² Dominův výběr byl logický. Na výzkumu Čech se podílel již dříve, podobně jako Podpěra. Tuto dohodu ve svých výzkumech respektovali i Dominovi a Podpěrovi žáci a spolupracovníci.¹⁷³ Domin s Podpěrou byli v oboru botaniky kolegové, ale často přicházeli ve stejně zaměřených výzkumech k odlišným názorům. Podpěra se ve výzkumu zaměřoval spíše na chronologii

---

¹⁶⁸ Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 35, inv. č. 2671, *Agenda cizineckého úřadu - stanovy*.

¹⁶⁹ Archiv národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 35, inv. č. 2675, *Agenda cizineckého úřadu - rezignace Karla Domina*.

¹⁷⁰ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

¹⁷¹ URBÁŠEK, P., PULEC, J.: *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech 1945-1949* (dále jen *Vysokoškolský vzdělávací*). Olomouc 2012. s. 12-13.

¹⁷² *Biografický*, s. 304-305.

¹⁷³ KLÁŠTERSKÝ, I. DUDA, J. HRABĚTOVÁ, A.: *Botanikové na českém a moravskoslezském území od nejstarších dob* (dále jen *Botanikové na českém*). Československá společnost pro dějiny věd a techniky, Praha, 1970, s. 32.

a důkladnější prozkoumání, Domin se naproti tomu více věnoval sociologii rostlin a častěji publikoval.¹⁷⁴

Protože byl Domin zaneprázdněn výzkumem Slovenska, ustoupil jeho zájem o floristický výzkum Čech. Přenechal tedy organizaci floristického výzkumu v Čechách středoškolskému učiteli J. Rohlenovi. Ještě předtím však uveřejnil svou „*Výzvu ku všem přírodopzpytcům a přátelům přírody ku spolupráci na botanickém výzkumu republiky Československé*“, která byla publikována v roce 1919 v časopise *Věda Přírodní*.¹⁷⁵ Výsledky výzkumu Čech Rohlena publikoval na pokračování v Časopise Národního muzea v Praze v člancích, které nesly název *Příspěvky k floristickému výzkumu Čech*. Vycházely v letech 1922 až 1938. Jednalo se celkem o třináct článků, k nimž byly v roce 1937 připojeny tzv. „*Dodatky ku květeně Čech*“ taktéž v časopise *Věda Přírodní*.¹⁷⁶ Volba Slovenska a Podkarpatské Rusi pak byla pro Domina novou příležitostí, protože se jednalo o naprosto neprozkoumanou oblast. Domin se tak chopil možnosti vybudovat si na výzkumu neprobádané oblasti svou kariéru, což se mu také podařilo.

Tento floristický výzkum Slovenska a Podkarpatské Rusi vycházel částečně z projektu vědeckého průzkumu Slovenska, který byl počátečním impulsem k dalšímu soustavnému výzkumu této oblasti. Jednalo se o široce pojatý výzkum, který navrhli a zajišťovali jeho čtyři účastníci. Dr. Domin, Dr. Daneš, Dr. Chotek a Dr. Dvorský. Dr. Daneš zajišťoval fyzikálně-geografický a geomorfologický výzkum, Dr. Chotek zajišťoval antropo-geologický výzkum, Dr. Dvorský zajišťoval etnografický a antropologický výzkum a Dr. Domin zajišťoval rostlino-geografický a floristický výzkum. Výzkum se uskutečnil v době od července do září 1919. Důvodem k výzkumu byla absence soustavného vědeckého výzkumu a tedy i vědeckých publikací o Slovensku z hlediska samostatného území, tak i ve spojení s českým státem. Výsledky výzkumu měly být podle Domina použity v přednáškách na pražské univerzitě, pro širší veřejnost a k propagační činnosti v cizině. Stanovené cíle pak v následujících letech Domin splnil. Ve zmíněném propagačním využití je vidět, jak Domin propojoval svou vědeckou práci botanika a svůj post předsedy Československého cizineckého úřadu. V souvislosti s tímto projektem Domin založil ve stejném roce Sbor pro výzkum Slovenska a Podkarpatské Rusi při Slovanském ústavu

---

¹⁷⁴ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII. - LXXXIII.

¹⁷⁵ KLÁŠTERSKÝ, I. DUDA, J. HRABĚTOVÁ, A.: *Botanikové na českém*, s. 32-34

¹⁷⁶ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 20-21.

v Praze. Na základě podniknutého výzkumu pak vytvořil a uložil ve Slovanském ústavu herbář se sběry ze Slovenska.¹⁷⁷

Výše uvedený projekt vědecké výpravy nebyl u Domina ojedinělým projektem. Již dříve navrhoval Kulturnímu odboru Národního výboru československého dne 11. listopadu 1918 svůj projekt na uspořádání výzkumných a studijních cest a první vědeckou československou expedici do zahraničí. Tyto zahraniční expedice měly směřovat do tropických a subtropických oblastí. Domin chtěl v nejbližší době uskutečnit národní expedici do tropické oblasti, která se měla zapsat do dějin výzkumnictví jako první vědecké expedice. Výprava se měla zaměřit na přírodovědecký a zeměpisný výzkum, ale Domin nevyklučoval ani možnost uměleckého účelu expedice. Vedle takovéto expedice navrhoval zřídit studijní cesty a k nim určená stipendia. Jako příkladu použil poskytnutí stipendia na jeho studijní pobyt v Buitenzorgu na Jávě při cestě po Jávě a Austrálii. Pomocí stipendií pak měly být organizovány i jiné přírodovědecké, geografické a studijní cesty, jejichž podnikáním měl být udržován zájem cizích zemí o československý stát. Pro vypracování konkrétního projektu pro výzkumné vědecké cesty pak navrhl vytvořit zvláštní skupinu. Její vytvoření přenechal na Kulturním výboru.¹⁷⁸

Komenského univerzita na Slovensku v Bratislavě neměla samostatnou přírodovědeckou fakultu. Té se dočkala až v roce 1939. Oboru Floristiky se na Slovensku věnoval prof. J. L. Holuby. Ten byl ale v této době ve velmi pokročilém věku a jeho dosavadní výsledky v oboru floristiky bylo třeba zrevidovat a rozšířit. Navíc na Slovensku chyběla publikace, která by obsahovala souborné informace o zdejší květeně. K dispozici byla pouze přehledová díla. Nasbíraný materiál byl v Budapešti a kvůli špatným vztahům mezi vládami byl takřka nedostupný. Domin tak dostal prostor k seberealizaci.¹⁷⁹

Od roku 1920 se Domin začal opět věnovat pouze bádání v oboru botaniky. Na pražské univerzitě, kde tento obor vyučoval, však v tomto roce došlo k reorganizaci studia. Původní rozdělená Karlo-Ferdinandova univerzita se v únoru roku 1920 rozdělila jednoznačně na dvě samostatné instituce působící vedle sebe, na českou Karlovu univerzitu a Německou univerzitu v Praze. Část původního jména „*Ferdinandova*“ bylo vypuštěno

---

¹⁷⁷ KLČO, M., ŠÍPOŠOVÁ, H. *Botanik Karel Domin a jeho herbárová kolekcia Flora Piešťanensis – Flora Pistyanensis* (dále jen *Botanik Karel*). Piešťany 2010. s. 12-13.

¹⁷⁸ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 35, inv. č. 2641, *Návrh Dr. Karla Domina na organizaci výzkumných a studijních cest a první vědeckou expedici*.

¹⁷⁹ KLÁŠTERSKÝ, I. DUDA, J. HRABĚTOVÁ, A.: *Botanikové na českém*, s. 32-34.

na základě usnesení akademického senátu 17. 1. 1919.¹⁸⁰ Česká část bývalé Karlo-Ferdinandovy univerzity pak začala používat staronový název Česká univerzita Karlova, který byl později změněn na Univerzitu Karlovu.¹⁸¹ Tato univerzita byla českou veřejností a lidmi působícími na univerzitě považována za právoplatnou pokračovatelku tradice původní středověké Karlovy univerzity.¹⁸²

Současně došlo ke změně uspořádání fakult na nové Univerzitě Karlově. Byly opět zahájeny rozhovory o vyčlenění přírodovědné sekce z filozofické fakulty. Návrh, který byl předložen již v roce 1908 a následně zastíněn první světovou válkou, bylo konečně možné realizovat. Dne 24. června 1920 bylo vydáno vládní nařízení o tom, že se z filozofické fakulty vyčlení přírodovědné obory. Vznikla tak pátá fakulta, která byla s ostatními v rámci univerzity rovnocenná. To vytvářelo pro absolventy přírodovědných oborů nové pracovní podmínky a možnosti.¹⁸³

Přírodovědecké fakultě byl přidělen velký areál budov stojící na pražském Albertově a jeho okolí, kde se nacházela také botanická zahrada. Současně se vznikem samostatné přírodovědecké fakulty na Karlově univerzitě vznikla samostatná přírodovědecká fakulta i na Německé univerzitě. Vztahy mezi přírodovědnými fakultami těchto dvou univerzit byly do určité míry ovlivňovány nacionálními postoji konkrétních profesorů. Někteří profesori navazovali a udržovali pracovní i přátelské vztahy bez ohledu na odlišnou národnost toho druhého profesora. Docházelo však i k vzájemnému vyhranění profesorů a ti pracovali ve stejných oborech na jednotlivých dvou univerzitách většinou izolovaně. Přesto si ale studenti mohli svobodně vybrat, na jaké univerzitě budou přednášku nebo cvičení absolvovat.¹⁸⁴

Přírodovědecká fakulta započala svou výuku v zimním semestru školního roku 1920/1921. Měla 13 ústavů, dva semináře, proseminář a kabinet. Výuku zajišťovalo patnáct řádných profesorů a devět mimořádných profesorů. Studenti si volili studium oborů matematiky, fyziky, chemie, biologie, geologie, geografie.¹⁸⁵ Stejně jako u filozofické fakulty měla přírodovědecká fakulta za úkol připravovat středoškolské profesory, kteří budou

---

¹⁸⁰ DOMIN, K.: *Můj rektorský rok: z bojů o Karolinum a za práva Karlovy university* (dále jen *Můj rektorský*). V Praze 1934, s. 74.

¹⁸¹ KÁRNÍK, Z.: *Vznik, budování*, s. 184.

¹⁸² FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 18.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ HERMANN, T., ŠIMŮNEK, M.: *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta – 90 let, katalog výstavy – výběr*, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha 2010, s. 13.

¹⁸⁵ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 18-19.

vyučovat na středních školách přírodovědné předměty. Nová fakulta také převzala vzdělávání farmaceutů.¹⁸⁶

A právě farmaceuti tvořili část studentů, kteří navštěvovali Dominovy přednášky, semináře a cvičení. Domin pokračoval ve vyučování *Soustavné botaniky* a *Všeobecné botaniky*, dále vedl *Samostatné práce z oboru systematické botaniky*, *Fytogeografická cvičení ve spojení s exkurzemi*, *Základy fytopaleontologie se zvláštním zřením k poměrům československým*, *Přehled všeobecné části soustavné botaniky*, *Cvičení morfologicko-systematická jako úvodní praktikum*, *Rozhovory o nové literatuře a seminář pro novou literaturu botanickou*.¹⁸⁷ Již v zimním semestru ve studijním roce 1920/1921 se v Dominově skladbě vyučovaných předmětů odrazil jeho rostlino-geografický a floristický výzkum Slovenska. Do svého vyučovacího plánu zařadil přednášku s názvem *Povšechný nárys květeny Slovenska a Podkarpatské Rusi s hlediska rostlinogeografického*.¹⁸⁸ Současně se Dominův výzkum Slovenska začal promítat do jeho publikační činnosti. V roce 1920 publikoval v časopise *Věda Přírodní* dvě práce, které pojednávali o jeho výzkumu.¹⁸⁹ V publikování výsledků v tomto časopise pokračoval i v následujícím roce.¹⁹⁰

Doba po vzniku Československé republiky a celá dvacátá léta a první polovina 30. let byla pro Domina dobou dynamického rozvoje a vyvrcholením jeho kariéry. V oboru botaniky byl považován za vůdčí osobnost. Ve školním roce 1922/1923 byl zvolen děkanem nové Přírodovědecké fakulty.¹⁹¹

Na počátku 20. let 20. století došlo k prudkému rozvoji oboru geobotaniky. K tomuto rozvoji došlo na základě prací, které publikovali zejména Domin, J. Podpěra a F. Schustler. Použití geobotaniky ve floristice znamenalo odklon od pouhého jmenování nových taxonů a nalezišť. Dosavadní soupisy krajů byly nahrazovány popisy vegetace v těchto krajích. Na začátku rozvoje oboru geobotaniky byly sice dosavadní soupisy rostlin v jednotlivých

---

¹⁸⁶ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 18-19.

¹⁸⁷ *Seznam přednášek, které budou se konati na Universitě Karlově v Praze v zimním běhu 1921/1922*. Státní tiskárna v Praze. V Praze: Universita Karlova, s. 57 Viz: *Seznam přednášek, které budou se konati na Universitě Karlově v Praze v letním běhu 1922*. Státní tiskárna v Praze. V Praze: Universita Karlova, s. 45.

¹⁸⁸ *Seznam přednášek, které budou se konati na Universitě Karlově v Praze v zimním běhu 1920/1921*. Státní tiskárna v Praze. V Praze: Universita Karlova, s. 67.

¹⁸⁹ DOMIN, K.: *Obrazy z květeny Slovenska. I. Protěž alpská. II. Limba. I. Leontopodium alpinum CASS.; II. Pinus cembra L.* In: *Věda Přírodní*, I., Praha 1920, s. 209-210, s. 233-235. TÝŽ: *Několik poznámek k botanickému výzkumu Slovenska*. In: *Věda Přírodní*, II., Praha 1920, s. 5-9.

¹⁹⁰ DOMIN, K.: *Obrazy z květeny Slovenska. III. Čistec německý (Stachys germanica L.)*. In: *Věda Přírodní*, II., Praha 1921, s. 74-77. TÝŽ: *Svatojurský Šur na Slovensku. Črta rostlinogeografická*. In: *Věda Přírodní*, II., Praha 1921, s. 89-93. TÝŽ: *Luční a polní vegetace v obvodu Svatojurského Šuru na Slovensku*. In: *Věda Přírodní*, II., Praha 1921, s. 121-124. TÝŽ: *Zatímní rostlinogeografické rozřídění Slovenska a Podkarpatské Rusi*. In: *Věda Přírodní*, II., Praha 1921, s. 184-185.

¹⁹¹ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

krajích uváděny z hlediska fyziognomického, postupně se však tyto badatelé ve svých pracích začali soustředit na celkovou vegetaci krajů a začali uplatňovat metody, které zohledňovaly více sociologickou analýzu a ekologické hledisko.¹⁹²

Významnou prací, která rozvoj geobotaniky ovlivnila, byla Dominova práce, kterou publikoval v roce 1923. Byla to práce *Problémy a metody rostlinné sociologie*. Domin v ní popsal „hlavní koncepce i prakticky využitelné metodiky jednotlivých fytosociologických škol a navíc aplikoval tyto postupy na analýzy vybraných lučních porostů“.¹⁹³ Domin v této práci kladl důraz na vztah vegetace k jejímu stanovišti. Vyjádřil zde svůj vlastní názor na tehdejší problémy, které byly diskutovány v odborných kruzích. Konečné stanovisko a úsudek však nechal na samotném čtenáři. Čtenář měl ke konečnému úsudku dojít na základě Dominovy metodické a konceptuální nabídky. V práci Domin upozornil také na to, že fytosociologie, jakožto nejranější odvětví geobotaniky, nemůže být jako věda zcela objektivní. Do značné míry může být subjektivní, protože pracuje s živými bytostmi.¹⁹⁴ Tuto knihu Domin vydal mimo jiné na základě výzkumu, který prováděl na Slovensku a Podkarpatské Rusi.¹⁹⁵

Ze stejného roku jako *Problémy a metody rostlinné sociologie* byl Dominův významný příspěvek, který vycházel z rostlinogeografického a floristického výzkumu Slovenska. Jednalo se o práci o vegetaci západních Karpat, ve kterém navrhoval rozdělit tuto oblast do jednotlivých zón.¹⁹⁶ Další významné dvě práce z výzkumu Slovenska, které byly synekologickými studii, ve kterých zkoumal vztah vegetace k jejímu prostředí, Domin vydal v roce 1926¹⁹⁷ a 1928¹⁹⁸. V roce 1930 pak vydal práci *O rozboru chinofytních společenstev v Tatrách*.¹⁹⁹ Dále psal příspěvky o vegetačních poměrech Slovenska. Jednalo se o publikaci *Květena našich Tater a její společenstva*²⁰⁰ a knihu o *Piešťanské květeně*²⁰¹, obě z roku 1931.²⁰² Poslední dvě uvedené práce se ale pohybovaly na hranici chorologie a floristiky. Domin se snažil na základě svých výzkumů o vytvoření souhrnného

---

¹⁹² JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 375.

¹⁹³ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 375.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 375-376.

¹⁹⁵ *Biografický*, s. 304-305.

¹⁹⁶ DOMIN, K.: *Outlines of the flora of Slovakia and Subcarpathian Russia and its classification on natural district*. In: Věstník I. Sjezdu československých botaniků v Praze, Praha 1923, s. 23-24.

¹⁹⁷ DOMIN, K.: *O vztazích vegetace tatranské k podmínkám stanoviště. Studie synekologická*. In: Věda Přírodní, VII., Praha 1926. s. 1-3, 33-41, 98-103.

¹⁹⁸ DOMIN, K.: *The relations of the Tatra mountain Vegetation to the edaphic factors of the Habitat. A synecological study*. In: Acta Botanica Bohemica. VI. – VII. Praha 1928. s. 133-163.

¹⁹⁹ JANKO, J. *Vědy o životě*, s. 377.

²⁰⁰ DOMIN, K.: *Květena našich Tater, její společenstva a vztahy k podnebí a půdě s poznámkami o počátcích výzkumu Tater a s projektem přírodního parku tatranského*. 1931.

²⁰¹ DOMIN, K.: *Piešťanská květena*. Praha 1931.

²⁰² *Biografický*, s. 304-305.

obrazu vegetace jak v Čechách, tak i na Slovensku. Z hlediska koncepce práce i použité metodiky se Dominův konečný obraz pohyboval mezi chorologií a geobotanikou v užším slova smyslu. Výsledky floristického výzkumu stály až na druhém místě.²⁰³

Botanický ústav Univerzity Karlovy pokračoval ve 20. letech 20. století ve výuce botaniky stejným způsobem, jakým byla vyučována ještě v době, kdy patřil pod filozofickou fakultu na Karlo-Ferdinandově univerzitě a kdy ji vedl profesor L. J. Čelakovský.²⁰⁴ Profesor Čelakovský se zaměřoval na výzkum české květeny a bádání v oblasti morfologie rostlin. Po profesoru Čelakovském převzal vedení botanického ústavu prof. Josef Velenovský. Současně byl zvolen i ředitelem botanické zahrady. Velenovský se zaměřoval na srovnávací morfologii, mykologii a fytopaleontologii. Ústav vedl Velenovský až do roku 1927, kdy odešel do důchodu.²⁰⁵

V této době pokračoval Domin v morfologickém výzkumu, ke kterému ho vedl profesor Velenovský. Připojil se tím k tzv. pražské morfologické škole. V tomto oboru pak Domin vydal několik studií. V roce 1925 se pokusil o souhrnný úvod do morfologie rostlin v knize *Rostlinné tvarosloví s podtitulem Základy srovnávací a popisné morfologie rostlin*.²⁰⁶ Vedle srovnávací morfologie, floristiky a systematiky začal být v rámci botanického ústavu na začátku 20. let vyučován také obor geobotaniky.²⁰⁷ Tento obor zařadil do svého výukového plánu i Domin. Zařadil jej v podobě předmětů „*geobotanická cvičení ve spojení s exkurzemi; samostatné práce v oboru systematiky, morfologie a geobotaniky*“.²⁰⁸

Od 20. let se Domin snažil vybudovat veřejnou univerzitní botanickou zahradu. Původně chtěl využít Královské obory, jejímž byl ředitelem, a přeměnit ji v arboretum. Byla by ideálním místem, pouze by ji doplnil o další exempláře. Tento záměr mu však nebyl povolen. Druhou možností mělo být zřízení zahrady v Troji, ale vzhledem k poloze a půdním podmínkám by takový projekt a jeho údržba byla příliš nákladná. Nejideálnější se jevila třetí možnost, a to průhonický park, který státu prodal v roce 1927 hrabě Arnošt Emanuel Silva-Tarouca. Ale ani tato možnost nebyla zrealizována. A univerzita tak neměla žádnou veřejně přístupnou botanickou zahradu.²⁰⁹ Pro ni se Domin snažil získat do sbírek zahraniční herbáře. Proto vydával s Dr. Krajínou tzv. československé exsikáty, což byly sbírky sušených

---

²⁰³ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 363-364.

²⁰⁴ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 20.

²⁰⁵ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 38.

²⁰⁶ *Biografický*, s. 304-305.

²⁰⁷ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 20.

²⁰⁸ *Seznam přednášek, které se budou konati na Univerzitě Karlově v Praze v letním běhu 1924*. Státní tiskárna v Praze, s. 45.

²⁰⁹ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

a určených rostlin, které pak vyměňoval za zahraniční herbářové sbírky. V rámci knihovny pak získával zahraniční odborné publikace tím, že je vyměňoval za výtisky svého sborníku *Acta botanica bohemica*.²¹⁰ V roce 1924 Domin podnítl rozdělení botanického ústavu na dva vedle sebe fungující ústavy. Vedle botanického ústavu, který vedl dosavadní ředitel prof. Velenovský, byl vyčleněn ústav farmaceuticko-botanický, který fungoval zcela samostatně, a jehož ředitelem se stal právě Domin. Úkolem tohoto ústavu bylo vzdělávání farmaceutů.²¹¹ V roce 1927 pak byl farmaceuticko-botanický ústav opět spojen s botanickým ústavem v jeden botanický ústav. Domin se během svého působení v botanickém ústavu zaměřoval kromě morfologie na studium cévnatých rostlin.²¹² Ve stejném roce, kdy byl Domin zvolen ředitelem botanického ústavu, byl současně jmenován ředitelem botanické zahrady.²¹³

V rámci zaměření na obor geobotaniky Domin usiloval o ochranu přírody v určitých oblastech státu. Ochrana přírody se rozvíjela společně s rozvojem turistiky na území Československa. Ovšem v této době ještě neexistovala žádná zvláštní instituce, která by se tím zabývala, ačkoliv se o ochranu jednotlivých oblastí Slovenska snažil Klub československých turistů.²¹⁴ Domin se snažil o ochranu přírody na Slovensku v oblasti Tater. Své představy pak vydal v publikaci *Projekt přírodního parku tatranského*,²¹⁵ kterou vydal v roce 1926. Ke konečnému vytvoření přírodního parku v Tatrách však došlo až v roce 1949.²¹⁶ Projekt tatranského přírodního parku nebyl Dominovým prvním projektem ochrany přírody. V Čechách požadoval již v roce 1920 ochranu pro oblast Brd. V roce 1924 vydal studii o Císařském lese. O dva roky později Domin publikoval práci o vegetaci Brd, ve které se snažil o částečnou rekonstrukci vývoje brdských porostů. Vedle toho se soustředil na ekologii brdských lesů. Ochranu Brd se však Dominovy nepodařilo prosadit a k jeho zklamání vzniklo na území Brd dělostřelecké cvičiště.²¹⁷ Dále se angažoval v obnově arboreta v Mlýňanech u Zlatých Moravců. Na Slovensku napomohl vyhlášení několika přírodních rezervací, jako byly například Pieniny, Šúr, Kováčovské kopce a další.²¹⁸

Na konci druhého desetiletí a ve 20. letech 20. století se Domin stával členem různých vědeckých společností. Tak se v roce 1919 stal členem II. třídy a dopisovatelem České

---

²¹⁰ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

²¹¹ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 38.

²¹² Tamtéž.

²¹³ *Biografický*, s. 304-305.

²¹⁴ KÁRNÍK, Z.: *Vznik a budování*, s. 544-545.

²¹⁵ DOMIN, K.: *Projekt přírodního parku tatranského*. Vlastním nákladem, 1926.

²¹⁶ KLČO, M., ŠÍPOŠOVÁ, H.: *Botanik Karel*, s. 12.

²¹⁷ JANKO, J. *Vědy o životě*, s. 376.

²¹⁸ *Biografický*, s. 304-305.

Akademie Věd Umění. Později od roku 1921 se stal jejím mimořádným členem a od roku 1924 řádným členem.²¹⁹ Také se stal členem Učené společnosti v Bratislavě.²²⁰ Domin také inicioval po vzniku ČSR založení Ústřední komise pro sběr léčivých rostlin při Ministerstvu zdravotnictví a tělesné výchovy, a stal se jejím předsedou. Také se stal předsedou Dendrologické společnosti, Geobotanické Karpatské Unie, kterou založil, a Geobotanické sekce Československé Botanické Společnosti.²²¹

V roce 1924 podnikl vědeckou cestu na jih Evropy na francouzskou Riviéru, odtud přes Itálii na Sicílii, poté do Tunisu a přes Sardinii zpátky do Itálie. Z této cesty přivezl cenný vědecký materiál.²²² Z této cesty Domin nepublikoval takové množství článků a studií, jako po návratu ze studijní cesty po Jávě a Austrálii. Publikoval pouze dva příspěvky a jednalo se spíše o popularizační články. První článek vydal Domin v roce 1925 v časopise *Věda přírodní*, který sám redigoval. Článek pojednával o botanickém parku La Mortola na jihozápadním pobřeží Itálie.²²³ Druh článek uveřejnil v tomtéž roce v zeměpisném měsíčníku *Širým světem* a popisoval v něm botanickou procházku, kterou podnikl při návštěvě Tunisu.²²⁴

V roce 1926 podnikl další studijní cestu, tentokrát po Spojených státech amerických, u příležitosti konání mezinárodního geobotanického kongresu, který se konal v Ithace na Cornell University of New York.²²⁵ Na kongresu vystoupil s příspěvkem o vztahu vegetace na půdní faktory v pohoří Tater. Tento článek vydal o dva roky později v periodiku *Acta botanica bohémica*.²²⁶ Po skončení kongresu se vydal na cestu z New Yorku přes Rocky Mountains a Yellowstounský park do Kalifornie. Navštívil Berkeley a Los Angeles, pokračoval dál do Yosemitekého parku v Sierra Nevada a přes Mohavskou poušť u Grand Cañonu Nové Mexiko. Vracel se přes stát Iowa zpátky do New Yorku a po cestě navštívil Chicago a Washington. Z New Yorku podnikl svou druhou výpravu po Americe, ale tentokrát na jih do oblasti Karibského moře, zvané Západní Indie. Jednalo se o ostrovy Malých Antill. Zde studoval vegetaci především na ostrově Dominica, ale badatelskou práci prováděl i na ostatních ostrovech. Druhým místem, kde prováděl studium vegetace, byl ostrov

---

²¹⁹ *Biografický*, s. 304-305.

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

²²² Tamtéž.

²²³ DOMIN, K.: *La Mortola, nejkrásnější botanický park Středomoří*. In: *Věda přírodní*, VI., Praha 1925, s. 1-5, 30-34.

²²⁴ DOMIN, K.: *Botanická vycházka na Djebel Bou Kornein nad Hammam Lijem v Tunisu*. In: *Širým světem*, Praha 1925, s. 385-394.

²²⁵ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

²²⁶ DOMIN, K.: *The relations of the Tatra mountain vegetation to the edaphic Factors of the Habitat. A synecological study*. In *Acta botanica bohémica*, VI. – VII., Praha 1928, s. 133-163.

Trinidad. Nasbíraný botanický materiál zpracovával Domin opět v londýnských královských zahradách v Kew za pomoci zdejších uložených velkolepých herbářových sbírek. Zvláštní pozornost z této cesty věnoval kaprad'orostům.²²⁷

Po návratu z cesty po Americe a karibských ostrovech publikoval Domin články z cesty rázu odborného i popularizačního převážně v českých periodikách, časopisech, případně novinách. Kromě již výše zmíněných dodatků k dvouděložným vyšším rostlinám Austrálie publikoval v Domin v Bulletinu londýnské královské zahrady Kew článek o novém druhu kapradiny, kterou našel v Americe.²²⁸ V časopisu *Pamiętnik II. Zjazdu słowiańskich geografów i etnografów w Polsce w roce 1927* pojednal o vegetačních poměrech Malých Antill. Článek byl ale vydán až v roce 1929.²²⁹ U tématu kapradin zůstal také v člancích publikovaných v českých odborných periodících. Ve svém odborném periodiku *Acta botanica bohemica* pokračoval Domin v roce 1929 v popisu nových druhů kapradiny.²³⁰ Ve stejném periodiku publikoval o rok později články o nových druzích rostlin, které našel na ostrově Dominica.²³¹ V roce 1930 publikoval v periodiku *Preslia, Věstníku Československé botanické společnosti* článek o novém druhu rostliny, kterou našel na ostrově Svatý Vincenc.²³²

Články spíše popularizačního rázu pak Domin vydával v časopisech *Věda přírodní, Širým světem, Světozor, Český svět* a *Pestrý týden*. V roce 1927 tvořily většinu příspěvků v časopisech články o cestách prof. Domina a jejich průběhu. Dále pak také dva články, které zprostředkovávaly vybrané kapitoly z vydaných cestopisů Do severní Ameriky a Západní Indie. O rok později publikoval v periodiku *Věda přírodní* a *Pestrém týdnu* články, týkající se důležitých plodin Trinidadu,²³³ a botanické exkurze do džungle v Trinidadu.²³⁴ V publikování popularizačních článků o Trinidadu ve *Vědě přírodní* pak pokračoval také

---

²²⁷ NOVÁK, F. A.: c. d., s. 5-11.

²²⁸ DOMIN, K.: *New ferns from tropical America and the West Indies*. In: Kew Bulletin, 1929. s. 215-222.

²²⁹ DOMIN, K.: *O vegetačních poměrech Malých Antill*. In: *Pamiętnik II. Zjazdu słowiańskich geografów i etnografów w Polsce w r. 1927*, Krakow 1929, s. 366-367.

²³⁰ DOMIN, K.: *Cerosora, a new Genus of ferns*. In: *Acta botanica bohemica*, VIII., Praha 1929, s. 3-4.

²³¹ DOMIN, K.: *A new species of Psittacantus from Dominica (P. dominicensis)*. In: *Acta botanica bohemica*, IX., Praha 1930, s. 3-4. TÝŽ: *A synopsis of Melastomaceae from the Island of Dominica in the Lesser Antilles*. In: *Acta botanica bohemica*, IX., Praha 1930, s. 34-45. TÝŽ: *Ficus lentiginosa VAHL. in Dominica*. In: *Acta botanica bohemica*, IX., Praha 1930. s. 46-48. TÝŽ: *Generis Centaureae species nova slovenica (Centaurea tematinensis)*. In: *Acta botanica bohemica*, IX., Praha 1930, s. 53-54. TÝŽ: *A revision of the Genera and Species of Compositae from the Island of Dominica in the Lesser Antilles*. In: *Acta botanica bohemica*, IX., Praha 1930, s. 59-84. TÝŽ: *The species of the genus Cyathea J. E. SM. (A preliminary list)*. In: *Acta botanica bohemica*, IX., Praha 1930, s. 85-174.

²³² DOMIN, K.: *A new species of Miconia from St. Vincent in the Lesser Antilles*. In: *Preslia. Věstník České botanické společnosti*, IX, Praha 1930, s. 3-4.

²³³ DOMIN, K.: *Banány na Trinidadu a v Západní Indii*. In: *Pestrý týden* III., Praha 1928, s. 75.

²³⁴ DOMIN, K.: *Botanická exkurze do horských džunglí ostrova Trinidadu*. In: *Věda Přírodní*, IX., Praha 1928, s. 12-14, 63-70.

v roce 1929 a 1930.²³⁵ V roce 1929 v *Národních listech* uveřejnil článek z cesty po Spojených státech amerických. Jednalo se o popis pozitiv a negativ amerického modelu školství.²³⁶ V roce 1931 pak publikoval opět v periodiku *Věda přírodní* článek o léčivých rostlinách, které používají domorodci na ostrově Dominika²³⁷ a o medicíálních rostlinách na ostrově Dominika.²³⁸ *Věda přírodní* byla vůbec nejčastějším místem, kde Domin publikoval na konci 20. let a začátku 30. let 20. století svoje příspěvky z cest.

Z hlediska Dominových příspěvků, které zveřejnil na základě studijních cest do zahraničí, z nichž vzešly i cestopisy, je na začátku Dominovy kariéry patrná výrazná převaha příspěvků v zahraničních periodikách v poměru k českým periodikům. Je to dáno pravděpodobně územím, které Domin navštívil. Na počátku 20. století byla Austrálie málo probádanou zemí z hlediska rostlinného bohatství. Cestovatelům a badatelům přírodovědných oborů tedy vytvářela prostor pro objevování nových přírodních druhů. Postupem času však v Dominově publikační činnosti začínají převládat příspěvky v českých periodících než v zahraničních. Pravděpodobně to bylo ovlivněno velkou změnou, ke které došlo na mezinárodním poli v Evropě. Po skončení první světové války a po rozpadu Rakouska-Uherska byly zpřetrhány vazby, které byly pozitivně rozvíjeny ještě před první světovou válkou. Je důležité si povšimnout, že odborné zahraniční časopisy, ve kterých Domin původně publikoval, byly většinou německé. Po vzniku Československé republiky došlo k vnitřním sporům s Němci žijícími na území nového státu, kteří odmítali existenci nového státu a měli podporu v Rakousku a Německu. Mohla tak chybět vůle k publikování v německých periodikách. Publikování převážně v domácích vědeckých periodikách mohlo být také dáno snahou o pozvednutí národní vědecké úrovně odborných i popularizačních časopisů v novém státu.

Již od 20. let 20. století vznikaly v Československé republice v rámci univerzit různé učené společnosti, například přírodovědecké, botanické nebo lékařské. Tyto společnosti pořádaly sjezdy, na kterých se diskutovalo o tehdejších tématech a problémech ve svých oborech. V rámci sjezdů botaniků byly pořádány ještě exkurze do terénu, které tvořily praktickou část sjezdu. Sjezdy byly pořádány buď pouze pro domácí odborníky, nebo byli zváni i zahraniční odborníci. Součástí pořádání těchto sjezdů a kongresů byla také snaha

---

²³⁵ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-41.

²³⁶ DOMIN, K.: *Světla a stíny amerického školství*. Národní listy LXIX., č. 61, 2. března 1929, s. 1-2.

²³⁷ DOMIN, K.: *Luštinaté léčivé rostliny černochoů z ostrova Dominiky v Malých Antilách*. In: *Věda Přírodní*, XII., Praha 1931, s. 145-150. TÝŽ: *Některé jednoděložné rostliny, užívané v domácím lékařství černochoů ostrova Dominicy*. In: *Věda Přírodní*, XII., Praha 1931, s. 242-248.

²³⁸ DOMIN, K.: *Medicinální rostliny složnokvěté, užívané černochoy ostrova Dominicy v Malých Antilách*. In: *Věda Přírodní*, XII., Praha 1931, s. 206-210.

vytvořit tradici slovanských vědeckých sjezdů. Šlo o snahu vytvořit kontakty a přátelské vztahy mezi odborníky ze slovanských zemí. Tuto ideu ale do jisté míry narušovaly neshody jednotlivých vlád slovanských států. Významnou akcí v rámci československých sjezdů byl pro české botaniky také *Sjezd českých přírodovědců, lékařů (inženýrů)* v Praze v roce 1928. Jednalo se o velkolepou akci, která zastřešovala konání jednotlivých oborových sjezdů, které pak byly nazývány slovanské. V následujících letech pak byly pořádány další slovanské botanické sjezdy i mimo území Československa.²³⁹

O vytvoření této tradice v oboru botaniky se zasazoval také Domin a právě na sjezdu botaniků v městě Ithace v New Yorku ve Spojených Státech Amerických v roce 1926 se uplatnily jeho snahy o vytvoření tzv. „slovanského botanického bloku“, který se měl dále setkávat na botanických kongresech a spolupracovat. Blok zde byl opravdu vytvořen. Dominovo úsilí podporovali i další botanici na sjezdu. Podobný blok byl vytvořen také na dalším mezinárodním botanickém sjezdu v Cambridge ve Velké Británii, kterého se Domin účastnil.²⁴⁰ Vytvoření slovanských botanických sjezdů na mezinárodním poli vědy bylo ovlivněno také Dominovou funkcí předsedy Československého cizineckého úřadu v roce 1918 až 1919, v němž usiloval o navázání nových diplomatických přátelských vztahů a nápravu vztahů se slovanskými státy. Domin se snažil vytvořit síť zahraničních vztahů se slovanskými státy jako protipól oficiální československé zahraniční politiky. V zahraniční oblasti silně kritizoval zhoršení vztahů ČSR ke slovanským státům na Balkánu a k Polsku. Politika k těmto státům nebyla podle Domina dostatečně rozvíjena už v době monarchie a tento stav pokračoval i po rozpadu monarchie. Na to pak navazoval s kritikou příliš silné a jednostranně zaměřené orientace na západní mocnosti.²⁴¹ Orientace na Polsko se projevila v založení tzv. Geobotanické karpatské unie.²⁴² V této době se Domin zaměřoval na studium květeny v Karpatech. To organizoval právě pomocí Geobotanické karpatské unie, kterou Domin založil s polskými botaniky, kteří působili zejména na univerzitě v Krakově.²⁴³ Smyslem této unie bylo podpořit spolupráci československých, polských a rumunských botaniků, a snaha sjednotit metodologické postupy v geobotanickém bádání, zejména pak

---

²³⁹ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 355.

²⁴⁰ Archiv Akademie věd České republiky, fond Karla Domina, karton 1, inv. č. 36, *Poznámky k obviněním vznesením na mne – 11. 5. 1945*.

²⁴¹ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton č. 34, inv. č. 2653, *Memorandum zaslané pres. Masarykovi 27. 6. 1919 (Dominův návrh o potřebě silné vlády, jež by provedla konsolidaci našeho státu)*.

²⁴² JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 355.

²⁴³ *Biografický*, s. 304-305.

ve fyto sociologickém bádání.²⁴⁴ Stanovy této společnosti byly zveřejněny v roce 1926 v časopisu *Věda přírodní*.²⁴⁵

Domin vnímal českou květenu jako celek. Proto se ve druhé polovině 20. let rozhodl upravit Polívkův klíč ke květeně Čech a rozšířit ho na celé území ČSR. Vydal ho v roce 1928 společně se svým kolegou J. Podpěrou pod názvem *Klíč k úplné květeně republiky Československé*. Tento klíč byl poté používán jako základní pomůcka až do 50. let, kdy byl vydán Podpěrův a Dominův nový klíč J. Dostálem.²⁴⁶

Ve 30. letech Domin začal provádět terénní morfologický výzkum, ve kterém sledoval variabilitu stromů. Z tohoto výzkumu vzešla studie o proměnlivosti modřínu v Evropě, publikovaná v roce 1930. Tato studie však vyvolala kritiku odborníků z oboru lesnictví a biometriky, kteří kritizovali výsledky Dominova výzkumu a předložili k porovnání své, zcela odlišné výsledky. Podobně byla kritizována Dominova studie o proměnlivosti smrku, kterou publikoval již v roce 1923. Problém Dominových prací spočíval v nepoužití statistické metody a v přílišném přecenění systematické hodnoty odchylek. Stejnými chybami trpěly i další Dominovy práce o variabilitě stromů. V roce 1932 publikoval studii o proměnlivosti buku, ve které souhrnně charakterizoval a klasifikoval bukové lesy, dále v roce 1935 publikoval studii o proměnlivosti jasanu a v roce 1944 studii o proměnlivosti trnky.²⁴⁷

Výbornou schopnost rozeznání variability v různých skupinách rostlin však Domin prokázal ve studii o dvanácternících z roku 1932, ve studii o netřescích skupiny Jovibarba a studii o jitrocelích z roku 1933, ve dvou studiích o diviznách z roku 1935 a 1937, o kuříčkách z roku 1937 a ve studii o pomněnkách z roku 1940. Dominovy výborné schopnosti botanika se projevily v kvalitní monografii rodu srha – *Dactylis*, kterou vydal v roce 1943.²⁴⁸

Obor geobotaniky, kterému se Domin věnoval, se nadále prudce rozvíjel i ve 30. letech. Na tento rozvoj reagoval Domin vydáním knihy *Úvod do geobotaniky* v roce 1932. Kniha vyšla v rámci aventinského Rostlinopisu, který však poté zůstal nedokončen. Návrh na pokračování geobotanického výzkum Domin navrhl již v předchozích letech, když v roce

---

²⁴⁴ NOVÁK, F. A.: *Prof. Domin*, s. 5-11.

²⁴⁵ DOMIN, K.: *Stanovy geobotanické unie karpatské*. In: *Věda přírodní*, VII, Praha 1926, s. 97.

²⁴⁶ *Biografický*, s. 304-305.

²⁴⁷ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 366-377.

²⁴⁸ Tamtéž.

1924 vydal studii o navrhovaném regionálním členění Čech²⁴⁹ a v roce 1930 pak vydal studii o navrhovaném regionálním členění celého území Československa.²⁵⁰

V roce 1935 Domin vydal publikaci s názvem *Plantarum Čechoslovakiae enumeratio species vasculares indigena et introductas exhibens*. Jednalo se o výčet taxonů vyšších rostlin, který měl být základem pro novou soubornou publikaci o československé květeně.²⁵¹ Reagoval tak na snahu J. Kliky, botanika mladé generace, který se v této době pokoušel o vydání podrobnějšího díla o české květeně, než byla floristická příručka *Klíč k úplné květeně republiky Československé*. Protože však Klika nebyl taxonom ani odborník v oboru floristiky, nenašel u odborníků ani u nakladatelství (Melantrich) podporu a z jeho pokusu o vydání publikace sešlo. Z toho důvodu se této příležitosti chopil Domin. Ovšem příručka *Plantarum Čechoslovakiae enumeratio* byla vydána ve spěchu, a proto Domin začal připravovat novou publikaci, která měla přinést úplný a pečlivý přehled československé květeny. Z toho důvodu začal sestavovat kompletní bibliografii vydaných prací z oboru taxonomie a floristiky pojednávajících o československé květeně. Do těchto přehledů pak zapisoval vlastní poznatky ze svých terénních výzkumů.²⁵²

V některých pracích se ale v Dominově metodice v taxonomii ukazovalo riziko povrchního přístupu v případě, kdy až příliš zobecňoval vlastní poznámky nebo informace, které získal ze studia herbářů a rostlinných sběrů. To se projevilo v práci o souborném zpracování skupin Pteridophyta již z roku 1929 a v práci *Gymnospermae* z roku 1935. Přestože Domin do práce *Gymnospermae* zařadil také fosilní nálezy rostlin, ve výsledku práce neobsahovala nic nového, pouze poučení o tradovaných poznatcích.²⁵³

Ve třicátých letech se Domin nadále zúčastňoval slovanských botanických sjezdů. Vyučoval na Univerzitě Karlově a prováděl výzkum na Slovensku. Vedle těchto činností také vykonal v roce 1936 vědeckou cestu do Maroka a Alžírsko. Po návratu Domin publikoval jeden odborný článek, a to *O Viktorii Královské* v roce 1939.²⁵⁴ Další článek, který Domin z této cesty publikoval, byl spíše populárně-naučného charakteru. Jednalo se o článek *Krotitel hadů v Marrakeshi* publikovaný v Národních Listech v roce 1940.²⁵⁵

---

²⁴⁹ DOMIN, K.: *Úvahy a studie o regionálním členění Čech s hlediska geobotanického*. In: Publications de la Faculté des Sciences de l' Université Charles, no. 9, Praha 1924, s. 1-38.

²⁵⁰ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 375-376.

²⁵¹ Tamtéž, s. 366.

²⁵² KLÁŠTERSKÝ, I. DUDA, J. HRABĚTOVÁ, A.: *Botanikové na českém*, s. 34-36.

²⁵³ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 366-367.

²⁵⁴ DOMIN, K.: *O Viktorii Královské*. In „Jas“. ročn. XIII., č. 31, 26. (28.) VII. 1939, Praha, s. 6-7.

²⁵⁵ DOMIN, K.: *Krotitel hadů v Marrakeshi*. Národní listy, roč. 30., č. 254, 18. 9. 1940, Praha, s. 2.

Z této cesty pak vydal i cestopis s názvem *v Říši marockého sultána*, který byl svým rozsahem spíše skromným příspěvkem k jeho cestám na rozdíl od předchozích vydaných cestopisů. Vydal jej ale až v roce 1940. Cestopis měl být později doplněn druhým dílem s názvem *Z pustin a hor severozápadní Afriky*. Měl být vydán v roce 1941, ale v době války bylo vydání tohoto druhého dílu cestopisu zakázáno.²⁵⁶

Třicátá léta byla dobou, kdy bylo Československo postupně zasahováno a oslabováno velkou hospodářskou krizí, která sem pronikla z Ameriky, kde vypukla již v roce 1929. Ta se nejprve projevila v zemědělských odvětvích a později v průmyslu. Hospodářskou krizi v ČSR a politická opatření proti ní lze přibližně vymezit pro období od podzimu 1932 do jara 1935. Vládní garnitury v této době vydávaly různá opatření, aby zmírnily dopady krize na obyvatelstvo země. Taková opatření však nebyla prospěšná pro všechny skupiny obyvatel. Kroky, které podnikaly vládnoucí politické strany, aby zabránily ještě horším projevům krize, byly kritizovány jejich soupeři napříč politickým spektrem stran českých i německých.²⁵⁷ V prosinci 1932 byla pro účely šetření státními financemi zřízena parlamentní úsporná a kontrolní komise, která se od počátku svého působení zaměřovala na úsporná opatření ve sféře vysokého školství.²⁵⁸

V této atmosféře byl Karel Domin dne 23. září 1933 zvolen na post rektora Univerzity Karlovy.²⁵⁹ Dominovo uvedení do funkce rektora se konalo dne 10. listopadu 1933 ve velké aule budovy Karolina. Součástí ceremoniálu byl Dominův proslov, který podle zvyku vycházel z oboru, jímž se nový rektor zabýval, v tomto případě tedy pojednával o ochraně přírody z hlediska biologa.²⁶⁰ Ve svém projevu nový rektor podal obraz člověka k přírodě a o potřebě větší ochrany přírody v tehdejší době. Z hlediska území Československa vyzdvihl ochranu Tatranského národního parku.²⁶¹ Téma proslovu vycházelo z Dominových tehdejších snah o ochranu přírody na území Slovenska, které probíhaly již několik let. Tyto snahy rozvíjel i ve spojení s polskými botaniky z univerzity v Krakově.

S funkcí rektora bylo spojeno mnoho činností, povinností, úkolů, řešení problémů a organizování různých akcí, kterými se Domin musel zabývat. Ve své knize *Můj rektorský*

---

²⁵⁶ Archiv Akademie věd České republiky, fond Karla Domina, karton 1, inv. č. 36, *Poznámky k obviněním vznesením na mne – 11. 5. 1945.*

²⁵⁷ KÁRNÍK, Z.: *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl II. Československo a České země v krizi a v ohrožení (1930-1935)* (dále jen *České země v krizi*), 2. opravené vydání, Praha 2003, s. 258-356.

²⁵⁸ URBÁŠEK, P., PULEC, J.: *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech 1945-1949* (dále jen *Vysokoškolský vzdělávací*). Olomouc 2012, s. 12-13.

²⁵⁹ HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z.: *Dějiny Univerzity IV.*, s. 41.

²⁶⁰ DOMIN, K.: *Ochrana přírody z hlediska biologa*. In DOMIN, K.: *Můj rektorský*, s. 52-55.

²⁶¹ DOMIN, K.: *Můj rektorský*, s. 46.

rok: z bojů o Karolinum a za práva Karlovy University²⁶² popsal všechny své povinnosti v této funkci. Ty je možné rozdělit do několika okruhů. Jedním okruhem byly činnosti, které se týkaly vnitřního chodu Univerzity Karlovy. Jednalo se například o usnesení, jakou barvu a vzhled budou mít při univerzitních slavnostech profesorská obřadní roucha, roucha doktorů z ciziny a státních příslušníků, a roucho ředitele univerzitní kanceláře. Dále se Domin musel zabývat tím, že na právnické fakultě UK a na Univerzitě Komenského akademické tituly „Magnificence“ a „Spectabilis“ užívají profesori doživotně i po odstoupení z postů, kde je oslovení tímto titulem vyžadováno. Dominův návrh na omezení doživotního užívání těchto titulů však nebyl na schůzi akademického senátu schválen.²⁶³

Jako hlavní priority si Domin ve funkci rektora stanovil především získat budovu Karolina do vlastnictví Univerzity Karlovy, kterou prozatím využívala Německá univerzita a Univerzita Karlova dohromady a stejně bylo vlastnictví budovy Karolina zapsáno v zemských deskách. Od ledna roku 1885 v nich bylo zapsáno, že budova Karolina se dělí na polovinu c. k. německou univerzitu a c. k. českou univerzitu Karlo-Ferdinandovu.²⁶⁴ Dále si Domin vytkl dokončení provedení zákona o poměru pražských univerzit a další akce, které měly posílit v obyvatelích Československa národní myšlenku a povznést národní kulturu.²⁶⁵ V tom se začaly projevovat jeho nacionální postoje.

Vnitřní chod univerzity souvisel s tehdejší hospodářskou situací státu. Jak již bylo řečeno výše, vláda omezovala finanční výdaje na veřejné účely a toto omezování zasáhlo i samotnou Univerzitu Karlovu. Dotace byly sníženy na minimum a univerzita byla nabádána k co největším úsporám. Proto Univerzita Karlova zřídila kvůli tomuto požadavku tzv. úspornou komisi. Tato komise vypracovávala návrhy jak šetřit na provozních nákladech univerzity. Jejimi členy byli děkani všech fakult a předsedal jí rektor. Domin toto velké šetření a osekání státních výdajů na kulturu a vědu, které považoval za nerozumné, velmi kritizoval. Chápal jej jako ohrožení rozvoje národní kultury a vědy, kterou viděl jako nejlepší sociální politiku každého státu.²⁶⁶

Hospodářská nestabilita státu vytvořila prostor pro nárůst nacionalistického citění a extrémních názorů, které pronikaly napříč obyvatelstvem a do politiky. Extrémní názory byly v politice reprezentovány dvěma bloky, extrémní komunistickou levicí a extrémní

---

²⁶² DOMIN, K.: *Můj rektorský*, s. 46.

²⁶³ DOMIN, K.: *Můj rektorský*, s. 35-38.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 99-103.

²⁶⁵ Tamtéž, s. 13

²⁶⁶ Tamtéž, s. 17-24

fašistickou pravici.²⁶⁷ Fašistická hnutí tu ovšem nebyla ničím novým. Již ve dvacátých letech se po nástupu fašismu v Itálii začali objevovat v Československu lidé, kteří s tímto myšlenkovým směrem sympatizovali a vytvářeli uskupení s fašizujícími prvky a myšlenkami. Politickou atmosféru v Československu ve třicátých letech vedle fašistických skupin ovlivnil i růst nacismu a zvolení Adolfa Hitlera kancléřem v sousedním Německu, a vůbec celoevropský politický vývoj.²⁶⁸

Nacionální postoje Domina nebyly extrémní. Snaha o zdůraznění češství se projevila v obnovení návrhu na založení univerzitního muzea, které vnímal jako kulturní a národní povinnost Univerzity Karlovy sama k sobě.²⁶⁹ Součástí Dominova nacionalistického citění byla také snaha o spolupráci slovanských národů, kterou se snažil rozvíjet již od dvacátých let, kdy se snažil založit a udržet tradici slovanských sjezdů. Prostřednictvím svého rektorského úřadu Domin pokračoval ve svém snažení vytvoření tradice slovanských sjezdů, když navštívil Jagellonskou univerzitu v Krakově v lednu 1934. Ve své řeči, kterou pronesl při návštěvě univerzity, poukázal na to, že věda by měla spojovat slovanské národy.²⁷⁰

Nejsilnějším projevem těchto Dominových názorů byla snaha o naplnění některých neprovedených částí tzv. Marešova zákona. Šlo o zákon č. 135/1920 Sb. o poměru pražských univerzit ze dne 19. února 1920, který vešel v platnost 12. března téhož roku, a je označován jako Marešův podle jednoho z předkladatelů návrhu zákona MUDr. Františka Mareše, který byl Dominovým kolegou z univerzity. První návrh tohoto zákona byl předložen již v prosinci roku 1918. V konečném znění byl ale přijat až po dvou letech. Přestože byl tento zákon schválen už v roce 1920, nebyly naplněny všechny jeho části. Jednalo se především o § 3, podle kterého bylo Karolinum přiznáno do vlastnictví Univerzity Karlovy, neboť toto vlastnictví nebylo doposud zapsáno do zemských desek. Dále šlo o § 5, který pojednával o navrácení starobyklých insignií, pečetiidel, knih, obrazů a jiných památek Univerzitě Karlově, které byly ve vlastnictví pražské univerzity v době před jejím rozdělením 28. února v roce 1882 na českou a německou univerzitu Karlo-Ferdinandovu.²⁷¹ Tyto předměty byly v době schválení zákona v roce 1920 v držení Německé univerzity, která je však tehdy odmítla vydat. V letech následujících po přijetí zákona byly na ministerstvo školství a národní osvěty

---

²⁶⁷ KÁRNÍK, Z.: *České země v krizi*, s. 258-356.

²⁶⁸ KÁRNÍK, Z.: *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl III. O přežití a o život (1936-1938)*, Praha 2003.

²⁶⁹ DOMIN, K.: *Můj rektorský*, s. 30.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 45-46.

²⁷¹ Zákon č. 135/1920 Sb. - O poměru pražských univerzit.

zasílány ze strany Univerzity Karlovy urgencye, ale příslušná paragrafová znění zákona zůstala nenaplněna až do doby, kdy byl Domin zvolen rektorem Univerzity Karlovy.²⁷²

Proto Domin ihned po zahájení funkčního období podnikl příslušné kroky k naplnění Marešova zákona. Nejprve požádal jménem Univerzity Karlovy úřady o změnu zápisu do pozemkových knih, aby byla budova Karolina zapsána jako vlastnictví Univerzity Karlovy. Jeho žádosti úřady vyhověly v únoru 1934. Proti tomuto rozhodnutí podala Německá univerzita stížnost, ta však byla zamítnuta jako neopodstatněná.²⁷³ Tím byl učiněn významný právní krok pro navrácení insignií. O insignie požádala Univerzita Karlova na konci října 1933 na základě návrhu rektora Domina, který byl schválen na schůzi akademického senátu.²⁷⁴ Spojením Dominova požadavku s politickou situací doby, kdy získávala na síle fašistická a nacionalistická hnutí mezi studenty Německé univerzity i Univerzity Karlovy, se z úsilí o navrácení insignií a budovy Karolina stala politická záležitost. V této souvislosti docházelo k nepokojům, demonstracím, nacionálním projevům a fašistickým akcím. Ty vyvrcholily v listopadu 1934, kdy už ve funkci rektora univerzity byl Josef Drachovský a Domin se stal na základě univerzitní tradice prorektorem.²⁷⁵

V lednu 1934 byl rektorát Univerzity Karlovy přestěhován do Karolina a bylo zde zřízeno univerzitní muzeum.²⁷⁶ Měsíc před zapsáním Univerzity Karlovy jako vlastníka Karolina požádal Domin jako rektor Ivana Dérera, ministra školství, aby se zasadil o uspíšení předání univerzitních insignií na základě § 5 Marešova zákona. Mezitím zahájili studenti v únoru po intabulaci Karolina peněžní sbírky, aby mohla být budova zrekonstruována a přizpůsobena pro umístění rektorátu. Kvůli tomu vznikly mezi levicovými a pravicovými studenty neshody. Dne 20. listopadu 1934 byl ministrem školství Janem Krčmářem vydán příkaz, aby byl § 5 zákona 135/1920 Sb. uskutečněn. Rektorát Německé univerzity však odmítl tento příkaz splnit. Němečtí studenti nato obsadili budovu Karolina, aby zabránili jejímu předání. Čeští studenti se proti jednání německých studentů vzbouřili a dne 24. listopadu začaly mezi nimi rvačky a boje, které získaly později označení „*insigniáda*“. Boje se z Karolina přenesly i do pražských ulic, kde se k českým i německým studentům přidávali nacionalisté a fašisté, a musela proti nim zasahovat policie. Pouliční střety skončily až o tři dny později. Vydání insignií bylo nakonec na Německé univerzitě po ukončení pouličních bojů vynuceno. Insignie převzal ministr školství od rektora Německé univerzity

---

²⁷² DOMIN, K.: *Můj rektorský*, s. 71-96.

²⁷³ Tamtéž, s. 99-159.

²⁷⁴ Tamtéž, s. 151-159.

²⁷⁵ KÁRNÍK, Z.: *České země v krizi*, s. 269-280.

²⁷⁶ DOMIN, K.: *Můj rektorský*, s. 15-31.

a předal je do rukou rektora Univerzity Karlovy, který je měl předat do trezoru. Předtím se ale insignie staly předmětem oslav. Těchto oslav se účastnil také prorektor Karel Domin a František Mareš. Oslavy využila jako první k propagaci hnutí Vlajka, která vydala knížku „*Pravda v boji o naši universitu*“. Vedle jiných do ní přispěl také sám Domin.²⁷⁷

Organizace Vlajka byla založena v roce 1930 a její základ tvořily studentské fašistické spolky.²⁷⁸ Patřila ale mezi fašistické organizace, které v Československu vznikaly již od roku 1922, kdy v říjnu v Itálii zvítězil fašistický režim. „*Český fašismus byl součástí celoevropského politického procesu hledání východisek z poválečné krize.*“²⁷⁹ V Československu byly nositeli fašistických myšlenek od dvacátých let národnědemokratické kruhy a různá nová politická hnutí. Na začátku zrodu fašistického hnutí v Československu byl program fašistických uskupení obecný, radikálně nacionalistický. Dále byl zaměřen proti Němcům, židům a cizincům, proti socialistům hlásajícím myšlenku internacionalismu a proti Hradu.²⁸⁰ Ve třicátých letech začaly v Československu přibývat projevy nacionalismu mezi obyvatelstvem. Vznikala další různá uskupení s fašistickým programem a názory nebo se staré organizace přetransformovaly do nových. Vlajka byla organizací novou, kterou založila část studentů Univerzity Karlovy.²⁸¹

S organizací Vlajka spojil již na podzim v roce 1932 svou činnost i Domin. Na schůzi senátu Univerzity Karlovy přednesl žádost politického klubu Vlajka, aby byl upraven pomník studenta na nádvoří Klementina. Poté ale přednesl požadavek, aby byla zrušena jedna ze dvou německých technických vysokých škol, které byly v Praze a v Brně. Jeho požadavek nebyl vyslyšen. K těmto událostem došlo dva roky poté, co senát Univerzity Karlovy odmítl splnit požadavek senátu Německé univerzity, aby Německá univerzita byla prohlášena také za právoplatnou pokračovatelku středověké Karlovy univerzity.²⁸² Organizace Vlajka vyznamenala Domina za jeho snahu o provedení zákona „*Lex Mareš*“ a za boj proti nacistickým německým studentům. Za to byl zvolen jejím čestným členem.²⁸³

---

²⁷⁷ KÁRNÍK, Z.: *České země v krizi*, s. 269-280.

²⁷⁸ PEJČOCH, I.: *Fašismus v českých zemích: fašistické a nacionálně socialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě 1922 – 1945* (dále jen *Fašismus*). Praha 2011, s. 126-130.

²⁷⁹ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861 – 2004* (dále jen *Politické strany sv.1*). sv. 1. Brno 2005, s. 651.

²⁸⁰ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv.1*, s. 629.

²⁸¹ PEJČOCH, I.: *Fašismus*, s. 126-128.

²⁸² KÁRNÍK, Z.: *České země v krizi*, s. 269-280.

²⁸³ Archiv Akademie věd České republiky, fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 49, *Poznámky (činnost v botanickém ústavu během války) a bibliografie z let 1938 – 1945*.

Vedle Vlajky využila oslavy získání insignií politická strana, jejíž členem byl Domin²⁸⁴ již od roku 1918, ale jejich politických akcí se začal aktivně účastnit až od roku 1935. Šlo o Československou národní demokracii.²⁸⁵ V době třicátých let reagovala Československá národní demokracie na nacionalistické projevy v myšlení obyvatelstva, které se projevovalo nejvíce mezi národnostními menšinami. Na to Československá národní demokracie odpovídala šovinismem, antidemokratismem a antisemitismem. Nacionalistické myšlenky byly součástí celoevropského pronikání nových myšlenek do politiky. Dalšími takovými novými projevy byly myšlenky revizionistické a fašistické.²⁸⁶ V době oslavy získání insignií pro Univerzitu Karlovu od Německé univerzity však Československá národní demokracie procházela již déletrvající krizí strany. Proto se přetransformovala do nové strany s názvem Národní sjednocení. Nová strana byla spojením Československé Národní demokracie s Národní ligou a Národní frontou. Vznik Národního sjednocení byl ovlivněn vedle vnitropolitické situace v Československu, také i mezinárodní situací. Program staronového Národního sjednocení se pohyboval mezi fašismem a klasickým nacionalismem.²⁸⁷ Heslo strany znělo „*Nic než národ!*“. U zrodu této strany stál i Karel Domin.²⁸⁸ V roce 1935 mu bylo nabídnuto, aby převzal mandát ve straně Národního sjednocení na Plzeňsku po prof. F. Lukavském. Domin jej přijal a v následných volbách kandidoval za stranu do sněmovny. Po svém zvolení pokračoval v kulturních a hraničářských otázkách, kterými se zabýval před ním prof. Lukavský. Dále působil jako člen kulturního výboru a jako referent pro kulturní otázky ve straně Národního sjednocení.²⁸⁹

Volby do Národního shromáždění se konaly dne 19. května 1935. Přestože mělo Národní sjednocení lepší pozici díky době insigniády,²⁹⁰ strana získala ve volbách celostátně pouze 5, 55 % hlasů, což pro ni znamenalo velký neúspěch. Řadila se na sedmé místo mezi ostatními stranami. Ovšem v Praze se Národní sjednocení stalo největší politickou stranou, získalo 26, 30 % hlasů. Zde ji pravděpodobně k úspěchu napomohla právě insigniáda.²⁹¹ Domin, který kandidoval za tuto stranu do Poslanecké sněmovny za plzeňský volební kraj,²⁹²

---

²⁸⁴ KÁRNÍK, Z.: *Vznik, budování* s. 500-502.

²⁸⁵ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 37, *Stručný závěr obhajoby*

²⁸⁶ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv. I*, s. 608.

²⁸⁷ KÁRNÍK, Z.: *České země v krizi*, s. 500-502.

²⁸⁸ Tamtéž, s. 269-280.

²⁸⁹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 11, *Protokol z výslechu na ministerstvu vnitra*.

²⁹⁰ KÁRNÍK, Z.: *České země v krizi*, s. 269-280.

²⁹¹ KÁRNÍK, Z.: *České země v krizi*, s. 500-530.

²⁹² SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 21.

byl zvolen již v prvním skrutiniu.²⁹³ Dominova politická agenda byla zaměřena na oblast kulturní otázky a na boj za práva československých západočeských hraničářů.²⁹⁴ Do vládní koalice se však strana Národního sjednocení dostala až v květnu 1938 za pomoci agrární strany. Přestože se strana prezentovala v době po Mnichovu jako ochránce republiky, byla stoupencem dohody s Německem a odmítala spojenectví se Sovětským svazem.²⁹⁵

Dne 29. září 1938 se v Mnichově sešli zástupci Německa, Velké Británie, Francie a Itálie. Tito čtyři zástupci uzavřeli a podepsali dohodu o odstoupení pohraničních území Československa Německu. Tato dohoda byla posléze oznámena nebo spíše nadiktována vládní garnituře Československa, která nebyla k jednání přizvána. Prezident Beneš se po poradě s vládou dne 30. září rozhodl, že diktát přijme a odvolal z pohraničí armádu, která zde byla připravena od května 1938 na základě částečné mobilizace. O den později začaly německé jednotky obsazovat československé pohraniční oblasti.²⁹⁶

V říjnu a listopadu roku 1938 se zhroutil Československý stranický systém parlamentní demokracie. Toho využila nacionalistická pravice v podobě republikánské strany v čele s Rudolfem Beranem. V listopadu 1938 Beran předložil politickým stranám návrh o sloučení politických stran do tzv. Strany národní jednoty. Jednalo se o krajně pravicové politické uskupení. Představitelé ostatních stran s tímto návrhem souhlasili. Do Strany národní jednoty vstoupilo Beranovo vedení republikánské strany, Národní sjednocení, národní socialisté a Československá strana lidová. „*Nepřítelem*“ této státostrany, která se ztotožnila s národem a státem, se stala Benešova demokratická a socialistická vláda z období První republiky, proto Beran do strany přijal jako své partnery i české fašisty, kterými byli Národní obec fašistická, Národní liga, Akce národní obrody a fašizující proud mezi katolíky. Spolupráce agrární strany s národně demokratickou konzervativní pravicí a českými fašisty byla přitom patrná již v polovině třicátých let. Byla snahou jak se vypořádat s krizí mechanismu parlamentní demokracie a liberální ekonomiky. Také měla být obranou proti pronikání bolševického ateistického socialismu do Československa.²⁹⁷

---

²⁹³ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 21.

²⁹⁴ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv č. 49, *Poznámky (činnost v botanickém ústavu během války) a bibliografie z let 1938-1945*.

²⁹⁵ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv.1*, s. 613.

²⁹⁶ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv.1*, s. 644.

²⁹⁷ RATAJ, J.: *Česká politika v druhé republice – kritický pohled na „neznámé“ češství*. In Sborník *Židovská menšina za druhé republiky*. In: POJAR, M., SOUKUPOVÁ, B., ZAHRADNÍKOVÁ, M. (ed.): *Židovská menšina za druhé republiky*. Sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v lednu až červnu 2007. Praha 2007, s. 24-35.

Strana národní jednoty vznikla dne 17. listopadu 1938. Nejvyšší hodnotou této strany byl český integrální nacionalismus, národní vědomí na základě jazykové stránky a rasové pojetí národa. Program Strany národní jednoty začal být uskutečňován v podobě kontroly nad společenskými a kulturními organizacemi. Československý stát začal zavádět protizidovská opatření. Židé byli vylučováni ze společenských organizací a propouštěni ze státních úřadů. Strana národní jednoty obnovila stavovské uspořádání státu, omezila občanské svobody, parlament zbavila jeho legislativní a kontrolní funkce. Vedle Strany národní jednoty vznikla podobná strana pod názvem Národní strana práce, která měla být formální opoziční stranou. Tato strana však neměla žádné kontrolní pravomoci a byla podřízena Straně národní jednoty.²⁹⁸

V reakci na Mnichovskou dohodu byla založena ještě před vznikem Strany Národní jednoty fašistická organizace pod názvem Akce národní obrody. Jednalo se o ultrapravicovou skupinu, která se inspirovala systémem vlády v sousedním nacistickém Německu. Svě první prohlášení „*Národe*“ vydala Akce národní obrody dne 30. října 1938 v novinách „*Národní politika*“. Pod tento článek se podepsali představitelé vysokých škol, mimo jiné i Domin.²⁹⁹ Dále představitelé Akademie věd a umění, někteří advokáti a průmyslníci a další. Hlavními vůdci byli Miroslav Hlávka, Jan Lobkowicz a František Vítek. Karel Domin v organizaci Akce národní obrody zastával post předsedy. Stal se jím díky své vytrvalé snaze o úplné naplnění Marešova zákona prostřednictvím intabulace budovy Karolína a navrácení insignií Univerzity Karlově. Jeho členství dodávalo organizaci na vážnosti. Domin však byl po čase donucen k odchodu z místa předsedy a toto hnutí opustil. Akce národní obrody se v době na konci října a na začátku listopadu 1938, kdy se některé politické strany slučovaly a jiné byly zakazovány, začala obávat, aby si udržela své místo a samostatnost. Proto její představitelé rozhodli o přejmenování na Svaz národní obrody.³⁰⁰

Hlavním záměrem Akce národní obrody bylo na vedoucí místa ve státní správě dosadit árijce a antisemity a celý (zbylý) národ sjednotit pod vedením jedné strany, jejímž programem bylo sociální češství. Heslo znělo: „*Blaho státu jest nejvyšším zákonem*“. Vedoucí činitelé se inspirovali ve způsobu, jakým se Hitler zbavil marxistů a komunistů. Akce národní obrody však nebylo jednotné uskupení. Základ uskupení tvořila skupina Arijská fronta. Jednalo

²⁹⁸ RATAJ, J.: *Česká politika v druhé republice – kritický pohled na „neznámé“ češství*. In: Sborník *Židovská menšina za druhé republiky*. In: POJAR, M., SOUKUPOVÁ, B., ZAHRADNÍKOVÁ, M. (ed.): *Židovská menšina za druhé republiky*. Sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v lednu až červnu 2007. Praha 2007, s. 24-35.

²⁹⁹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 11, *Protokol z výsledku na ministerstvu vnitra*.

³⁰⁰ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv.1*, s. 644-647.

se o antisemitské hnutí, které vedl F. Drázda. Dále byla Akce národní obrody tvořena Hnutím mladých advokátů, lékařů a jiných svobodných povolání.³⁰¹

V následujícím roce, dne 15. března 1939, byla zahájena okupace zbývajících území Československa. O den později byl Hitlerem vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Už předtím dne 14. března 1939 vyhlásilo Slovensko po dohodě s Hitlerem samostatný stát Slovenská republika. Okupanti nařídili rozpustit Československý parlament a zakázali politické strany a různé organizace politického charakteru.³⁰² Do této oblasti spadalo i hnutí Akce národní obrody. Tím skončila Dominova veřejná politická aktivita. Za Protektorátu Domin pokračoval nadále v působení profesora botaniky na Univerzitě Karlově. Vedle toho několikrát přednášel v rozhlase o oboru botaniky a svých cestách do zahraničí.³⁰³

Dne 17. listopadu 1939 byly nacisty uzavřeny české vysoké školy. Po této události pracoval Domin v Ústřední komisi pro sběr léčivých rostlin (dále jen Komise). Založil ji již v roce 1920 při ministerstvu zdravotnictví a stal se jejím předsedou. Komise působila v rámci botanického ústavu Přírodovědecké fakulty Karlovy Univerzity. V době nacistické okupace byla Komise přearažena pod ministerstvo vnitra³⁰⁴ a měla na starost mapování léčivých rostlin na území Protektorátu. Tato činnost byla zakotvena již v programu botanického ústavu Přírodovědecké fakulty před okupací, ve kterém se ústav zaměřoval na mapování všech druhů rostlin na Československém území, a tak Komise pouze pokračovala v již započaté práci. Přestože byla Komise součástí zrušeného botanického ústavu Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, vykonávala i po uzavření českých vysokých škol. Domin jako předseda v ní zaměstnával pracovníky z bývalého botanického ústavu Univerzity Karlovy a umožnil jim tak nadále vykonávat vědeckou práci. Vedle toho se Dominovi podařilo zachránit z botanického ústavu velkou část vědeckého inventáře.³⁰⁵

Domin si byl vědom toho, že ho sleduje Gestapo, a proto nemohl vyvíjet podzemní činnost.³⁰⁶ Proto vedl Komisi jako ilegální botanický ústav. Komise měla své sídlo nadále v původních prostorách botanického ústavu Univerzity Karlovy, protože však byl v červenci

---

³⁰¹ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv. I*, s. 644-647.

³⁰² GEBHART, J., KUKLÍK, J.: *Velké dějiny země Koruny české. Svazek XV. a 1938-1945*. Praha–Litomyšl 2006.

³⁰³ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 49, *Poznámky (činnost v botanickém ústavu během války) a bibliografie z let 1938-1945*.

³⁰⁴ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 11, *Protokol z výsledku na ministerstvu vnitra*.

³⁰⁵ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 49, *Poznámky (činnost v botanickém ústavu během války) a bibliografie z let 1938-1945*.

³⁰⁶ Tamtéž.

1940 na příkaz německého komisaře zabrán inventář a budova tohoto ústavu, musela se přestěhovat do nových prostor. Ty jí byly přiděleny v srpnu téhož roku v prostorách děkanství přírodovědecké fakulty na Albertově. V listopadu roku 1941 však byla Komise německým komisařem z Albertova vypovězena a přestěhovala se na Královské Vinohrady do Budečské ulice č. 6, kde pokračovala ve své činnosti.³⁰⁷

Protože byly české vysoké školy uzavřeny nacisty nejprve na tři roky, byl Domin od 1. května 1942 dán na dovolenou s čekatelným, stejně jako ostatní profesori univerzit. Kvůli tomu musel Domin následující tři roky zajišťovat chod Komise ze svých vlastních finančních prostředků. Domin to ale dělal podle svého vyjádření rád právě proto, že ji chápal jako ilegální botanický ústav Univerzity Karlovy a její vedení jako projev odbojové činnosti proti okupantům. Pod Komisi byla mimo jiné začleněna také Česká botanická společnost se svou knihovnou a majetkem.³⁰⁸ V červenci téhož roku byl Domin vyslýchán v Petschkově paláci Gestapem, které se snažilo získat od Domina jména všech osob, které se podílely na provedení Marešova zákona a předání insignií Univerzity Karlově. Domin ale podle svého vyjádření žádná jména neprozradil.³⁰⁹

Už na počátku nacistické okupace vyzval Domin v časopisu „*Věda přírodní*“ české botaniky, aby pokračovali ve floristickém výzkumu území okleštěného Československa. Jednalo se o tzv. „*floristickou akci*“.³¹⁰ Vyzval jak odborníky z řad Komise a České botanické společnosti, tak i amatérské botaniky. Při této akci bylo nasbíráno velké množství materiálu. Výsledkem těchto výzkumů botaniků byly herbáře, které obsahovaly velké množství sebraných rostlin. Členové Komise a České Botanické společnosti poté vytvořili díky floristické akci herbář československé květeny, který velmi obohatil inventář botanického ústavu.³¹¹ Domin si z těchto výsledků sběrů floristické akce během války obstarával záznamy a výpisky. Ty poté zredigoval a vydával J. Futák v Československých botanických listech.³¹² Herbář vytvořený ze sběrů floristické akce a záznamy z nich měly být pro Domina podkladem pro vydání souborné publikace o československé květeně, kterou zamýšlel po válce vydat. To se mu však nepodařilo, protože byl po skončení okupace obviněn z kolaborace

---

³⁰⁷ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton 1, inv. č. 37, *Stručný závěr obhajoby*.

³⁰⁸ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 36, „*Poznámky k obviněním vzneseným na mne ... dne 11. května 1945*“.

³⁰⁹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 49, *Poznámky (činnost v botanickém ústavu během války) a bibliografie z let 1938-1945*.

³¹⁰ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII. - LXXXIII.

³¹¹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 36, „*Poznámky k obviněním vzneseným na mne ... dne 11. května 1945*“.

³¹² SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin.*, s. 20-21.

a vyšetřován a bylo mu znemožněno vrátit se do botanického ústavu. Nemohl tak dostatečně realizovat rozpracování a vydání této publikace. Práce nakonec vyšla v roce 1950 v redakci J. Dostála, který patřil již do nové generace botaniků, pod názvem Květena ČSR.³¹³

Domin se během doby okupace přestal věnovat floristickému výzkumu Slovenska³¹⁴ a začal se ve výzkumu soustředit opět na oblast Čech. Z něho pak vydal několik samostatných prací. Nejobsáhlejší z nich byla práce s názvem Podromus květeny mšenské, kterou vydal v roce 1941. Po ní následovaly studie o květeně v povodí řeky Tiché Orlice a Litavky. V roce 1944 publikoval Domin studii o květeně Podzvičínska. V těchto pracích však chyběla hlubší analýza a byly spíše cestovním deníkem, který obsahoval popis okolní krajiny, komentáře k obrazu krajiny a výčet rostlin.³¹⁵ Ve 40. letech se z Dominových publikací z oboru geobotaniky začala vytrácet analytičnost a autor se v nich začal vracet ke svým počátkům. Dále psal o květeně v Lounech a o východočeské květeně.³¹⁶

Od roku 1941 bylo Dominovi zakázáno přednášet v rozhlasu. Jeho knihy s přírodovědeckým zaměřením mohly být v době okupace vydávány, ale u některých bylo vydání odmítnuto. Z odborných prací šlo o knihu *Vývoj a cíle soustavné botaniky*. Dále šlo o vydání několika knih pro veřejnost. Jednalo se o sbírku *Člověk a příroda*, která měla vyjít v Unii. Dále dva cestopisy, již zmíněný cestopis *Z pustín a hor severozápadní Afriky*, který mělo vydat nakladatelství Matice Česká, a cestopis *Mezi třemi oceány*, který měla vydat Pražská akciová tiskárna. Vydání sbírky a cestopisů ale bylo zabráněno. Dále byla Dominovi zkonfiskována čtyři pojednání (dvě česká a dvě latinská) v periodiku *Rozpravy a v Bulletinu II. třídy České akademie*.³¹⁷

Ve vědeckých botanických pracích dále Domin dovršil svou koncepci systematiky rostlin v publikaci *Soustava rostlin buněčných s hlediska vývoje a příbuzenských vztahů*, kterou vydal v roce 1944. Uváděl v ní třináct kmenů rostlin, ovšem podrobněji se z těchto kmenů zabýval pouze řasami a houbami. Jan Janko tuto knihu charakterizoval tak, že „*dílo má ráz značně historizující a literární a je možné je pokládat spíše za projev autorových ambicí vyjadřovat se v botanice skutečně ke všemu, než o výraz opravdového vhledu do problematiky*.“³¹⁸

---

³¹³ Biografický, s. 304-305.

³¹⁴ KLČO, M., ŠÍPOŠOVÁ, H.: *Botanik Karel*, s. 15.

³¹⁵ JANKO, J.: *Vědy o životě*, 364.

³¹⁶ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII. - LXXXIII.

³¹⁷ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 36, „*Poznámky k obviněním vzneseným na mne ... dne 11. května 1945*“.

³¹⁸ JANKO, J.: *Vědy o životě*, s. 367.

Když v květnu 1945 skončila druhá světová válka kapitulací Německa, bylo v Československu během jednoho měsíce obnoveno uspořádání českých vysokých škol, které zde fungovalo před válkou.³¹⁹ Činnost vysokých škol byla obnovena v mimořádném letním semestru od 1. června 1945. Každá fakulta ale zahájila své přednášky v různých termínech.³²⁰ Přírodovědecká fakulta zahájila přednášky 1. června.³²¹ Letní semestr 1945 skončil 7. září a byly vyhlášeny letní prázdniny.³²²

Doba okupace a války způsobila, že strach, nedůvěra a podezíravost, která se rozšířila mezi obyvateli ve veřejném životě, se přenesla i na půdu vysokých škol. Proto byly po válce snadno prosazovány návrhy, aby byli jak studenti, tak i vyučující prověřováni ze státní a politické spolehlivosti. Na první květnové schůzi profesorského sboru Univerzity Karlovy po válce byl zvolen disciplinární úřad pod názvem Očistná komise, který nahrazoval tehdy ještě neexistující senát Univerzity Karlovy. Jako disciplinární úřad uznalo tuto komisi také ministerstvo školství a osvěty. Od října 1945 byl na základě dekretu prezidenta republiky potvrzen zvláštní systém těchto očistných komisí a čestného soudu pro zaměstnance, kde byla hodnocena jejich politická a národní spolehlivost a projednávány návrhy na návrat profesorů do aktivní služby nebo jejich přeložení do trvalé výslužby.³²³ Vedle zaměstnanců byli těmto prověrkám podrobováni také studenti, kteří se vrátili ke studiu, a nově příchozí studenti.³²⁴

Řízení před očistnou komisí podléhalo individuálnímu přístupu vyšetřujících. Vyšetřování mohlo být ovlivňováno snahami vyřídit si osobní účty, snahou zajistit si vlastní služební postup, nebo profesionálním soupeřením. Tyto faktory pak mohly vést k nepravdivým udáním. Potvrzení o politické a národní spolehlivosti mohlo být prostředkem k odstranění politických odpůrců, zejména pak osob zaměřených pravicově. Část případů se skládala z obvinění z kolaborace na základě toho, že dotyčný profesor zůstal po uzavření českých vysokých škol na německých vysokých školách.³²⁵ Prověřování bylo ukončeno až v květnu roku 1947, ovšem důsledky těchto prověrek zasahovaly až do roku 1948.³²⁶

V říjnu 1945 bylo také na základě dekretu prezidenta republiky potvrzeno zrušení Německé univerzity a dvou německých technických vysokých škol, které proběhlo již

---

³¹⁹ URBÁŠEK, P., PULEC, J.: *Vysokoškolský vzdělávací*, s. 9-11.

³²⁰ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity IV.*, s. 246.

³²¹ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 21.

³²² HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity IV.*, s. 251.

³²³ Tamtéž, s. 235-239.

³²⁴ URBÁŠEK, P., PULEC, J.: *Vysokoškolský vzdělávací*, s. 9-11.

³²⁵ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity IV.*, s. 235-239.

³²⁶ URBÁŠEK, P., PULEC, J.: *Vysokoškolský vzdělávací*, s. 9-11.

v květnu 1945, se zpětnou účinností ode dne 17. listopadu 1939. Zařízení a vybavení těchto školy bylo posléze přiděleno českým vysokým školám.³²⁷

Domin se na svůj post ředitele botanického ústavu a botanické zahrady vrátil dne 8. května 1945. Začal obnovovat chod botanického ústavu a konal obvyklé porady s kolegy.³²⁸ O několik dní později byl obviněn svým bývalým asistentem Františkem Antonínem Novákem, že kolaboroval s Němci prostřednictvím své účasti v organizaci Vlajka a podporoval nedemokratické a fašistické organizace. Dne 12. května 1945 byl Domin o námitkách proti své osobě vyrozuměn děkanem přírodovědecké fakulty Šalomonem, který ho také požádal, aby prozatím přestal botanický ústav a zahradu navštěvovat.³²⁹ Dominovu funkci ředitele mezitím převzal F. A. Novák. Současně se stal i ředitelem Botanické zahrady, která byla za okupace sloučena s německou botanickou zahradou. Katedra botaniky zůstala v budově v Benátské ulici 2.³³⁰ Novák pokračoval ve vědecké práci v taxonomii rostlin v Československu a na balkánském poloostrově stejně jako před válkou. Botanický ústav a zahradu vedl do roku 1950.³³¹

Případ Karla Domina po obvinění F. A. Novákem začala projednávat Očistná komise. Protože byly dne 25. července 1945 závodní rady vysokých škol vyzvány Ústřední radou odborů, aby provedli „očistu“ zaměstnanců vysokých škol, vypracovala očistná komise elaborát ve věci návratu Karla Domina na místo profesora botaniky a předložila jej závodní radě Přírodovědecké fakulty. Závodní rada elaborát posoudila a upravila jej tak, že obvinění zhoršila, a dne 31. července 1945 jej zaslala ministerstvu školství a osvěty. V elaborátu došla k závěru, že *„prof. Domin byl osobou politicky velmi aktivní a svou politickou činnost rozvíjel v úzké spojitosti se svými universitními funkcemi. Dokonce použil nejvyšší akademické hodnosti k tomu, aby své politické činnosti dodal důraznosti a rozmachu. Tím zatáhl Univerzitu Karlovu do sféry politických sporů a do oblasti své politické kariéry. Při tom je rozhodující, že politický směr, zastávaný tehdy prof. Dominem, byl v úzké ideové souvislosti s nejreakčnějšími a naší republice nejvíce nepřátelskými politickými směry té doby. To se ještě jasněji projevilo za doby t. zv. druhé republiky. Tento politický směr úplně*

---

³²⁷ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity IV.*, s. 251.

³²⁸ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 36, „Poznámky k obviněním vzneseným na mne ... dne 11. května 1945“.

³²⁹ Tamtéž.

³³⁰ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin*, s. 20-23.

³³¹ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 39.

*ztroskotat nejen mocensky, nýbrž také morálně. Prof. Domin projevil se také asociálně, a to nejen v dobách minulých, nýbrž i v době revoluce.*³³²

Závodní rada tak Domina kritizovala zato, že ve své snaze naplnit Marešův zákon zapletl Univerzitu Karlovu do politických sporů a využil intabulaci Karolina a předání insignií k dosažení vlastní politické kariéry. Další přitěžující okolností bylo pro Domina jeho nacionální přesvědčení, které bylo prostřednictvím Dominova čestného členství v organizaci Vlajka spojeno podle závodní rady s tehdejšími ultrapravicovými politickými směry. V době druhé republiky, si Domin pak uškodil svou činností v organizaci Akce Národní Obrody. Univerzita Karlova se cítila být Dominovou politickou aktivitou zčásti zdiskreditována.³³³ Proto závodní rada rozhodla, že Karel Domin nemůže zůstat v aktivní službě a nemůže být pověřen žádnou veřejnou funkcí. Rada proto navrhuje, aby byl dán na trvalý odpočinek.³³⁴

Ministerstvo školství a osvěty ale rozhodnutí závodní rady o Dominovi vrátilo 27. září 1945. Děkan proto znovu předložil projednávání záležitosti Karla Domina disciplinárnímu sboru (tedy Očistné komisi). Ta ale rozhodla ve stejném smyslu jako předtím. Profesorský sbor pak 14. listopadu 1945 jednomyslně schválil návrh, aby byl prof. Domin poslán na trvalý odpočinek.³³⁵ Dne 30. ledna 1946 žádala závodní rada opět penzionování Karla Domina kvůli jeho politické činnosti.³³⁶

Vedle závodní rady se k pokusům Domina vrátit se na post profesora botaniky Univerzity Karlovy vyslovil také spolek posluchačů přírodních věd. Studenti sdružení v tomto spolku odmítali, aby mladé lidi vychovával člověk, který zastával fašistické postoje v životě i v politické oblasti, a to ani v případě, že by měl z hlediska své kvalifikace v oboru a pedagogického působení zcela mimořádné schopnosti.³³⁷

Na začátku března 1946 byl Domin Národní prokuraturou v Praze obviněn z kolaborace, zatčen a v dubnu roku 1946 uvězněn. Byl obžalován z toho, že v době mezi Mnichovem a počátkem nacistické okupace podporoval nacistické hnutí v Československu „v době zvýšeného ohrožení republiky“³³⁸. Tím spáchal zločin proti státu podle § 3, odstavce 1 dekretu prezidenta republiky č. 16/1945 Sb., ve znění zákona č. 22/1946 Sb. Podporu nacismu měl vyvíjet prostřednictvím několika aktivit. První aktivitou mělo být členství

---

³³² Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

³³³ HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity IV.*, s. 235-239.

³³⁴ Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, *osobní složka prof. Karla Domina*.

³³⁵ Tamtéž.

³³⁶ Tamtéž.

³³⁷ Tamtéž.

³³⁸ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

v organizaci Vlajka. Ta se od roku 1939 do roku 1945 stala spojencem nacistů a v té ji vedl Jan Rys-Rozséváč.³³⁹ Bylo mu vytýkáno, že se v období protektorátu od Vlajky jako kolaborantské organizace veřejně nedistancoval a ponechal si čestný diplom od této organizace.³⁴⁰

Domin však namítal, že tak neučinil z toho důvodu, že mu byl udělen pouze čestný titul Vlajky ještě v době, kdy ji vedl prof. Mareš. Organizaci Vlajka z doby druhé republiky pak vnímal jako odlišné hnutí, které nemělo se starou organizací Vlajka vedenou Marešem nic společného. Od roku 1938 považoval nové hnutí Vlajka za zrádcovské a odsuzoval jej, neměl potřebu jako pouhý čestný člen veřejně vyjadřovat svůj negativní postoj ke kolaborantské Vlajce. I proto si také ponechal čestný diplom, který mu Vlajka v roce 1936 udělila.³⁴¹

Dále se měl Domin po Mnichovu pokusit s dalšími osobami o založení českoněmeckého klubu a podporovat tím Němce v Československu. Důkazem mělo být podle Prokuratury uvedení Dominova jména ve zprávě pro K. H. Franka ze dne 12. 12. 1939. Ve zprávě byli Domin a ostatní, kteří se pokoušeli založit českoněmecký klub, popisováni jako stoupenci R. Berana,³⁴² a právě vládu R. Berana využívali nacisté k udržení klidu v Protektorátu Čechy a Morava a k uklidnění politických sporů.³⁴³

Podporu okupantům měl Domin také vyjádřit v době druhé republiky, kdy publikoval celkem čtyři články, ve kterých podle prokuratury zdůraznil svůj odmítavý postoj k politice první republiky. Jednalo se o článek *Převychovat*, který byl publikován v *Národních Listech* dne 10. října 1938. V něm Domin komentoval připravovanou reformu školství. Chválil programový projev R. Berana, vyslovil se proti starému režimu a benešovské ideologii, nezdravé „humanitární“ demokracii a proti marxistickým a komunistickým myšlenkám.³⁴⁴ Dominovi šlo podle jeho slov o kritiku „mezinárodní nezdravé humanitární demokracie“³⁴⁵. Přitom ale Domin dále podporoval ideál Masarykovy humanitní filozofie.³⁴⁶ Považoval ji za „nejkrásnější výkvět demokracie“³⁴⁷. Ale lidstvo se podle Domina ještě nedostalo

---

³³⁹ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv.1*, s. 644-648.

³⁴⁰ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁴¹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 11, *Protokol z výslechu na ministerstvu vnitra*.

³⁴² Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁴³ MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany sv.1*, s. 648.

³⁴⁴ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁴⁵ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁴⁶ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 5, inv. č. 149, *Moje tzv. protidemokratické smýšlení*.

³⁴⁷ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 5, inv. č. 150, *Můj postoj k oběma prezidentům republiky a k humanitní filozofii*.

na takovou úroveň ve svém mravním citění, aby mohla být tato humanitní filozofie použita pro řešení problémů mezi národy. Zvláště to pak platilo pro spory s Němci.³⁴⁸

Dalším takovým článkem byl Dominův článek publikovaný rovněž v Národních listech. Jednalo se o článek *Věková hranice na vysokých školách* ze dne 8. ledna 1939. V tomto článku podle prokuratury Domin poukázal na své protidemokratického založení. Podle Dominova článku totiž měla mnohomluvnou demokracie nahradit pevná autorita. Na brněnské univerzitě měl v článku prosazovat očistu od levicové ideologie. Poukazoval pak na příklad Hitlerova Německa. Při zmínce o univerzitě se Domin vyhnul se názvu Masarykova univerzita a namísto toho použil slovní spojení „*univerzita v Brně*“³⁴⁹, což mělo prokazovat jeho nedemokratické smýšlení. Dominovým záměrem však bylo prostřednictvím takového článku podnítit v Čechách národní uvědomění „*a vybudovat zdravou jednotu uvědomělých Čechů po stránce národnostní, povahové i mravní*“.³⁵⁰

V dalším článku *Školství v pohybu* ze dne 26. února 1939 se měl Domin vyslovovat proti demokratickému zřízení v Československu před rokem 1938 a chválit politickou koncepci vlády R. Berana. Poslední článek, kterým se podle Prokuratury Domin provinil, byl ze dne 5. března 1939 a byl publikován v Nedělním Listu. Jednalo se o článek *Naše spolupráce s Němci*, a podle prokuratury byl z předchozích článků nejzávažnější. Domin měl v článku pozitivně reagovat na výzvu Arnošta Kundta, německého poslance, aby Československo spolupracovalo s Němci. Domin měl nabádat ke spolupráci s Německem a poukázat na něj jako na vzorový stát, který „*setřásl vliv židů, marxistů a zednářů i všeho toho, co pod heslem demokracie, lidskosti a všelidskosti rozleptávalo vnitřní sílu státu*“³⁵¹. Dále se Domin v článku podívoval, že česká společnost rozvíjí kulturní styky se Sovětským svazem a s Německem je to naopak. Tím měl nabádat ke spolupráci s Němci a pro prokuraturu šlo o další důkaz, že se Domin podílel na vytvoření českoněmeckého klubu už v době před okupací. Podle prokuratury z výše uvedených článků vyplynulo, že se Domin snažil podporovat Němce tím způsobem, že očerňoval demokratickou předmnichovskou vládu a psal o „*kazech*“³⁵² Benešovy éry. Odmítal údajně demokracii a levicovou ideologii.³⁵³ Domin se tak měl začít vyjadřovat k politice, přestože o sobě tvrdil, že se politice nevěnoval

---

³⁴⁸ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 5, inv. č. 150, *Můj postoj k oběma prezidentům republiky a k humanitní filozofii*.

³⁴⁹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁵⁰ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 5, inv. č. 149, *Moje tzv. protidemokratické smýšlení*.

³⁵¹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁵² Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁵³ Tamtéž.

před válkou a věnoval se pouze vědě. Z toho důvodu prokuratura posuzovala Dominovu činnost jako „dobrovolné přisluhování“.³⁵⁴

Domin se však v článku *Naše spolupráce s Němci* snažil podle svého vyjádření pouze odpovídat na prohlášení německého poslance Kundta, v takovém smyslu, že pokud Němci požadují rovná práva v Československu, tak by měli mít stejná práva i Češi v Německu. Tím, že v článku psal o ochotě Čechů ke kulturní spolupráci s Němci za stanovených podmínek, zpochybnil argumenty Němců. „Kazy“ Benešovy éry měl Domin na mysli vládní politiku a tehdejší přílišné zpolitizování veřejného života. Stanovisko Domina k Benešovi za války bylo loajální. Okupaci Domin chápal jako trest a výsledek slepé zahraniční politiky, velikášství a chorobné ctižádost jednotlivců, která pak vedla ve zbožnění těchto jednotlivců již za jejich života. Tím bylo zapomínáno na zájem celku.³⁵⁵ Právě v tomto článku se projevovala Dominova inspirace a ztotožnění s myšlenkami a názory Marešovi Vlajky.

Dominova spolupráce s Němci pak byla dokazována také s poukazem pokračování jeho práce v botanickém ústavu i po uzavření českých vysokých škol.³⁵⁶ Proti tomu se však Domin bránil tvrzením, že přestože mu byla po uzavření českých vysokých škol nabídnuta možnost neomezeného přístupu do ústavu, protože byl výborným vědeckým pracovníkem, nepřijal ji, aby nebyl v podezření, že spolupracuje s Němci.³⁵⁷ Dále byl nařčen ze spolupráce s okupanty prostřednictvím funkce předsedy Ústřední komise pro sběr léčivých rostlin, tím, že na žádost z Berlína vypracoval se svým personálem třicet osm velkých map, na kterých bylo zaneseno rozšíření hlavních léčivých rostlin v jednotlivých okresech. Prokuratura viděla v těchto mapách „značnou a cennou službu okupantům“³⁵⁸, protože tím okupanti získali cenné informace v lékařství, které mohli využít pro válečné účely. Domin tvrdil, že mapy vypracoval, ale Němcům neposlal. Proti tomu se ale vyslovil jeho kolega Dostál, který tvrdil, že mapy byly odeslány do Berlína. To Domina podle prokuratury dostatečně usvědčovalo.³⁵⁹

Soud s Karlem Dominem se konal v roce 1947. Na obvinění uvedená prokuraturou Domin reagoval ve své obhajobě výše zmíněnými argumenty a poukazoval na své zásluhy prostřednictvím vedení Ústřední Komise pro sběr léčivých rostlin jako ilegálního botanického ústavu zrušené Univerzity Karlovy, na pokračování ve své vědecké práci a vydávání

³⁵⁴ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁵⁵ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 11, *Protokol z výslechu na ministerstvu vnitra*.

³⁵⁶ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁵⁷ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton 1, inv. č. 37, *Stručný závěr obhajoby*.

³⁵⁸ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

³⁵⁹ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 16, *Obžalovací spis*.

publikací, přestože mu cenzura některá jeho díla nepovolila vydat. Také poukázal na to, že byl v roce 1942 vyslýchán Gestapem a stejně jako ostatní profesori ze zrušené Univerzity Karlovy dán na dovolenou s čekatelným. Několikrát poukázal na to, že nikdy nepodporoval Němce a nacistickou okupantskou moc v Protektorátu Čechy a Morava.³⁶⁰ Národní soud nakonec zprostil prof. Domina obžaloby v plném rozsahu. Přesto se do botanického ústavu přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy nemohl vrátit a nemohl v něm znovu působit. V listopadu 1947 bylo proti němu zahájeno disciplinární řízení a v dubnu 1948 byl poslán na dovolenou s čekatelným. V březnu 1949 byl přeložen do trvalé výslužby.³⁶¹

Po válce Domin přestal vydávat sborník *Acta Botanica Bohemica*, protože nedostával podporu kvůli nařčení z kolaborace a fašismu po válce a byl mu zakázán přístup do botanického ústavu a zahrady. Dále mu bylo bráněno, aby vyvíjel činnost v České Akademii věd a umění.³⁶² Již v roce 1945 bylo zastaveno vydávání Dominova časopisu *Věda přírodní*. Proto začal Domin vydávat jiný časopis s názvem *Hortus sanitatis*, který byl zaměřen na poznávání léčivých rostlin. Časopis vycházel pouze dva roky, od ledna 1948 do roku 1949.³⁶³ Byla vydána celkem čtyři čísla vždy v rozmezí tří měsíců. Součástí prvního ročníku časopisu také bylo vydávání dalších nových čísel časopisu *Věda přírodní*, která byla otiskována uvnitř časopisu *Hortus sanitatis*. takto ale byla *Věda přírodní* otiskována pouze v roce 1948.³⁶⁴ V roce 1949 byl časopis podle svého číslování a uvádění doby vydání vydáván pravděpodobně každý měsíc. Dominovy články v tomto časopisu pojednávaly o léčivých rostlinách a jejich využití.³⁶⁵ Psal například o klikvě bahenní,³⁶⁶ o meruzalce černé,³⁶⁷ bažance polní³⁶⁸ a jiných užitkových rostlinách.

V roce 1950 byla zřízena společná katedra botaniky na základě nového vysokoškolského zákona z 18. května. Nově zřízené katedry nahrazovaly existující ústavy. Do nové katedry botaniky byla začleněna dosavadní botanická pracoviště a tři ústavy, fyziologicko-anatomický, mikrobiologický, genetický. Tyto tři ústavy se však po dvou letech znovu vyčlenily a začaly fungovat samostatně. Stalo se tak kvůli rozdělení dosavadní

---

³⁶⁰ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton 1, inv. č. 37, *Stručný závěr obhajoby*.

³⁶¹ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J. *Nástin dějin*, s. 20-21.

³⁶² Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton 1, inv. č. 37, *Stručný závěr obhajoby*.

³⁶³ JANKO, J.: *Botanik*, s. LXXXII. - LXXXIII.

³⁶⁴ DOMIN, K. *Věda přírodní. Časopis pro přírodovědeckou vlastivědu*. N. ř. Roč. (XXIV), číslo 1, Praha leden 1948. In: *Hortus sanitatis*, roč. I., číslo 1., Praha leden 1948.

³⁶⁵ DOMIN, K. *O zajímavé odrůdě mochny stříbrné*. *Hortus sanitatis*, roč. II. číslo 5., Praha květen 1949.

³⁶⁶ DOMIN, K. *O proměnlivosti klikvy bahenní*. *Hortus sanitatis*, roč. I., číslo 4., Praha 1948.

³⁶⁷ DOMIN, K. *O meruzalce černé a jejím praktickém použití*. *Hortus sanitatis*, roč. II., číslo 1., Praha 1949.

³⁶⁸ DOMIN, K. *O meruzalce černé*. *Hortus sanitatis*, roč. II., číslo 2., Praha, únor 1949.

přírodovědecké fakulty na tři fakulty. Vznikla fakulta matematicko-fyzikální, na které byly vyučovány obory matematika, fyzika a chemie. Dále vznikla fakulta geologicko-geografické a fakulta biologická. Takto rozdělené katedry se měly úžeji specializovat ve svých oborech.³⁶⁹ Botanická katedra spadala pod biologickou fakultu.³⁷⁰

Od roku 1952 měli badatelé v oblasti botaniky možnost vydávat své příspěvky pouze v časopisu *Preslia*, který vycházel v rámci Československé botanické společnosti, a také v časopisu *Ochrana přírody*. Ve stejném roce byly zrušeny nezávislé vědecké společnosti, jimiž byly Masarykova akademie práce, Československá národní rada badatelská, Česká akademie věd a umění, a dále Královská česká společnost nauk. Tyto společnosti nahradila instituce zvaná Československá akademie věd. Její členy jmenoval tehdejší prezident Klement Gottwald a měla fungovat jako ústav s pracovníky, kteří jsou loajální ke komunistickému režimu. Ze čtyřiceti členů nebyl nikdo vystudován v oboru botaniky. Svou činnost tato instituce zahájila v listopadu 1952. Prezidentem Československé akademie věd se stal Zdeněk Nejedlý, který byl prezidentem České akademie věd a umění již v letech 1945-1952. Nejedlý prosadil kontinuitu se zrušenými vědeckými společnostmi.³⁷¹

Domin zemřel 10. června 1953 v Praze.³⁷² Jeho manželka Gabriela zemřela v roce 1961.³⁷³

---

³⁶⁹ FAJKUS, B., ed. et al.: *Přírodovědecká fakulta*, s. 21-39.

³⁷⁰ Tamtéž, s. 39.

³⁷¹ SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J. *Nástin dějin*, s. 23.

³⁷² JANKO, J. *Botanik*, s. LXXXII. - LXXXIII.

³⁷³ *Biografický*, s. 304-305.

2 CESTOPISY PROFESORA BOTANIKY

Už ve starověku lidé vykonávali různé cesty a psali o tom cestopisná díla. Účel, za kterým byla cesta vykonána, se postupem času měnil. Když se vlivem stěhování národů změnil obraz Evropy, byly opět obnoveny staré, ale také vyšlapány nové obchodní cesty. K nim přibýly cesty ve jménu náboženství a náboženských válek. V novověku začali Evropané podnikat cesty za účelem dobytí kolonií, cesty za účelem doplnění potřebné úrovně vzdělání šlechtice, tedy kavalírské cesty, a také cesty za poznáním do cizích zemí. V 18. a 19. století začali lidé daleko více cestovat kvůli poznání a studiu. Na přelomu 19. a 20. století pak začali lidé cestovat nejen kvůli poznání cizích zemí a získání zkušeností, ale také pro zábavu.

Domin vydával své cestopisy z několika důvodů. Jedním z nich byla podle něho absence či nedostatečný prostor věnovaný „*přírodním krásám*“ v tehdejších cestopisech.³⁷⁴ Dalším důvodem mohla být i snaha o vlastní interpretaci podniknuté cesty, kterou předním absolvovali jiní cestovatelé. V jistém smyslu byly jeho cestopisy také dokladem o jeho vědeckých botanických exkurzích, kvůli kterým se Domin vydával na cesty po celém světě.

2.1 Cesty a cestopisy Karla Domina

Jako botanik podnikal Domin mnohé cesty nejen po českých zemích a následně po celé Československé republice, ale také po Evropě a později i po celém světě. Na prvním místě byl pro Domina vědecký účel cesty. Vědecké cesty zahájil již v době vysokoškolských studií na Karlo-Ferdinandově univerzitě. Za svůj život uskutečnil nespočet takovýchto cest a výprav. Z některých cest vydával vedle vědeckých pojednání a populárně naučných článků i cestopisy. V těchto cestopisech veřejnosti popsal přírodu, své zážitky, dojmy a to, co viděl a poznal v navštívených zemích. Vědecké cesty nebyly v době Dominova života v Českých zemích, resp. v Rakousko-Uhersku a v Evropě ničím novým. Byly podnikány již od přelomu 18. a 19. století a směřovaly jak do dosud neprozkoumaných oblastí, tak i do nově objevených míst na zeměkouli.³⁷⁵ Jedním ze slavných botaniků, kteří podnikali tyto výzkumné cesty, byl například botanik Tadeáš Haenke.³⁷⁶

---

³⁷⁴ DOMIN, K.: *V říši marockého sultána* (dále jen *V říši*). Praha 1940. s. 68.

³⁷⁵ *Ottův*, s. 329-330.

³⁷⁶ STĚHULE, J.: *Cestovatelství a cestopisy*. In: KÁDNER, O. (ed.): *Československá vlastivěda. Díl desátý, OSVĚTA*. Praha 1931, s. 523-524.

V 19. století bylo převažujícím důvodem pro cestování a prozkoumávání neosídlených oblastí na zeměkouli přání vlád zemí, aby získaly nová území pro strategické účely nebo odbytiště pro své hospodářské záměry, tedy kolonie. Rakousko-Uhersko jako vnitrozemský stát nemělo příliš velké ambice na získávání kolonií. Navíc na počátku 20. století byla většina zeměkoule již probádána, pouze polární oblasti nebyly zcela prozkoumány. V Českých zemích cestovali lidé převážně z ekonomických důvodů kvůli zajištění práce či lepších pracovních příležitostí. Zájem o cestování jako takové, o dobrodružství a poznávání cizích kultur, tedy nebyl tak velký a omezil se pouze na několik desítek lidí. Jednalo se o cestovatele z různých sociálních vrstev. Přesto je doba od roku 1860 až do roku 1918 označována jako tzv. Zlatá éra cestovatelství v Českých zemích.³⁷⁷

V době, kdy Domin cestoval ještě během studií, se orientoval spíše na cíl cesty, tedy na návštěvu botanického ústavu či botanické zahrady zahraniční univerzity. Časem rozšířil své cesty o cesty vědecké, konané za účelem sběru rostlinného materiálu v průběhu cesty a rozšíření znalostí o rostlinstvu v jiných podnebných pásmech, zejména pak v tropických a subtropických podnebných pásmech. Domin nepatřil ke „klasickým“ cestovatelům dobrodruhům, jejichž cesty jim byly jejich povoláním. Domin byl cestujícím vědcem a odborníkem. Tento typ cestovatele se začal profilovat od druhé poloviny 19. století mezi cestovateli v Českých zemích.³⁷⁸ Na svých cestách Domin studoval rostliny v tropických oblastech a sbíral je.³⁷⁹ Nasbírané rostliny poté posílal v dřevěných bednách ještě z navštívených zemí do botanického ústavu v Praze, kde je později zkoumal. Popsané exempláře pak porovnával a nabíranými a uchovanými exempláři, které byly uchovány v botanických zahradách v Kew v Londýně.

První desetiletí 20. století bylo dobou, kdy České země patřily stále do soustátí Rakousko-Uherska a jejich společnost se živě rozvíjela. Rozvíjela po stránce hospodářské, politické, kulturní i demografické. Současně ale v této době začal mezi zástupci českých a německých politických stran konflikt. Byl způsoben obnovením činnosti českého zemského sněmu v roce 1908 a rozdílnými přístupy a návrhy na jeho fungování, které vznesli zástupci českých a německých poslanců. Obě strany měly své požadavky na změnu vedení zemského zřízení, a také vídeňská vláda přispěla do rozepře se svým vlastním návrhem. Němečtí poslanci nesouhlasili s návrhy českých poslanců, a proto znemožnili jednání českého sněmu.

---

³⁷⁷ BOROVIČKA, M.: *Dějiny cestovatelství*, s. 386-394.

³⁷⁸ Tamtéž.

³⁷⁹ Tamtéž. s. 579, DANES, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem. Díl I, Cesta na Jávě a po Jávě* (dále jen *Dvojím rájem I. díl.*). Praha, s. 1.

V roce 1910 a 1912 proběhly dva pokusy o českoněmecké vyrovnávací konference, ale situace byla vyřešena až vydáním tzv. anenských patentů dne 26. července 1913. Na jejich základě byl český zemský sněm rozpuštěn a nahradila jej zemská správní komise, která měla fungovat až do dalších voleb. První světová válka však způsobila, že český zemský sněm už svou činnost neobnovil.³⁸⁰

2.2 Dvojím rájem

Mezitím v roce 1909 Domin podnikl svou první velkou vědeckou cestu takzvaně „za moře“. Jednalo se o cestu na ostrov Jáva v Tichomoří a do Austrálie. Na tuto cestu, která trvala patnáct měsíců, se vydal se svým kolegou z Karlo-Ferdinandovy univerzity, soukromým docentem, Jiřím Viktorem Danešem.

Ve studijní cestě na Jávu a do Austrálie podporovaly Domina s Danešem finančně C. k. ministerstvo kultu a vyučování a česká Akademie císaře a krále Františka Josefa a jimi poskytnuté prostředky mohly z větší části pokrýt náklady cesty. Oba cestovatelé byli také vybaveni průvodními listy ke koloniálním vládám od rektorátu C. k. Univerzity Karlo-Ferdinandovy. Dále měli k dispozici doporučení pro Jeho Excellenci generálního guvernéra na Jávě od Královské nizozemské společnosti, aby jim jávánské úřady vycházely při jejich práci sbírání rostlin vstříc. V Austrálii měli průvodní listy pro vládu státu Queensland a jeho guvernéra a zástupce queenslandských vědeckých ústavů a vědeckých společností.³⁸¹

Oba muži odjeli nočním vlakem z Prahy dne 24. července roku 1909 do přístavu Terst, kde se nalodili na parník zvaný Austria, na kterém propluli přes Suezský průplav a Rudé moře až do Indie. Vlak a loď byly od přelomu 19. a 20. století běžnými dopravními prostředky, které usnadňovaly překonávání velkých vzdáleností.³⁸² V Indii se Domin s Danešem zdrželi několik dní a poté vypluli stejnou lodí na ostrov Ceylon, do Singapur. Odtud vypluli na jiné menší lodi na ostrov Jáva v Indickém oceánu, která byla součástí Nizozemské východní Indie. Na ostrově Jáva strávili několik měsíců. Ve městě Buitenzorgu (dnešní město Bogor) Domin po určitou dobu pracoval ve zdejší botanické zahradě. Po tuto dobu se Daneš s Dominem vydávali z tohoto města na různé výpravy a opět se zase vraceli zpět. Krátkou dobu při pobytu

---

³⁸⁰ BOROVIČKA, M.: *Dějiny cestovatelství*, s. 386-392.

³⁸¹ DANEŠ, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem I. díl.*, s. 2-3

³⁸² MOLDANOVÁ, D. (ed.) *Cesty a cestování v jazyce a literatuře In: Sborník příspěvků z konference konané 6. - 8. 9. 1994. Acta Universitatis Purkynianae. Studia litteraria et linguistica 11. Ústí nad Labem. Univerzity J. E. Purkyně. 1995. s. 163.*

na Jávě také oba cestovali odděleně.³⁸³ Dne prvního prosince 1909 vypluli opět společně ze Surubaje do Austrálie, přesněji do jejího severovýchodního teritoria Queenslandu. Připluli do Brisbane, kde zůstali několik dní, a poté se vydali do přístavu Cairns, který se nacházel v tropickém pásmu. Z města Townsville podnikli cestu do vnitrozemí teritoria, ale další zamýšlené cesty jim zkomplikovalo deštivé počasí a naplánované trasy museli změnit. Oba cestovatelé v Queenslandském teritoriu několik měsíců žili a poznávali život zdejších obyvatel. Rovněž tady se cestovatelé po určité době rozdělili. Domin navštívil ještě města Sydney a Melbourne a vydal se na cestu domů přes ostrov Cejlon. Do Prahy se vrátil již v květnu 1910. Daneš v Austrálii zůstal a cestoval po ní ještě několik měsíců a sbíral vědecký materiál. Do Prahy se vrátil až dne 11. října 1910.

Po svém návratu Domin uspořádal několik veřejných přednášek o své vědecké cestě.³⁸⁴ S Danešem se také rozhodli, že své zážitky nabyté během cesty sepiší a vydají je společně v cestopisu. Učinili tak proto, že seznámení široké veřejnosti se svými zkušenostmi z pobytu v cizím prostředí po dobu patnácti měsíců³⁸⁵ a se svými zážitky považovali za svoji povinnost.³⁸⁶ Tento cestopis byl vydán pod názvem *Dvojím rájem* a měl dva díly. Každý z cestovatelů sepsal určitý počet kapitol v obou dílech. Větší počet kapitol sepsal Karel Domin. Cestopis měl úvod a obsah, za kterým následovalo vlastní vyprávění. První díl zahrnoval odjezd z Evropy přes Indii na Javu a pobyt na tomto ostrově. Druhý díl popisoval cestování po severovýchodním teritoriu Austrálie Queenslandu a návrat do vlasti. Svě vyprávění seřadili oba cestovatelé chronologicky ve směru podniknuté cesty. Kniha byla poprvé vydána v roce 1911 a 1912³⁸⁷ a poté opět v roce 1925.³⁸⁸

Příběhy obou cestovatelů byly velmi čtivé. Vyprávění neobsahovalo přehnané subjektivní líčení, přebujelý popis nebo vyumělkované líčení s přemírou přídavných jmen a příslovcí. Dominův styl psaní obsahoval jistou nadsázku a občas i lehkou ironii. Primární místo zaujímal v Dominových kapitolách vyprávění o přírodě v tropickém podnebném pásmu přírody, uvádění druhů rostlin, stromů a keřů. U všech jednotlivých rostlin a stromů pak uváděl i jejich latinské názvy. Stávalo se tak, že někdy zabralo jednu až dvě stránky, a někdy i více stránek, pouhé vyjmenování jednotlivých druhů rostlin nebo stromů, které se nacházely v místě, které Domin navštívil. Vedle informací z oboru botaniky Domin

---

³⁸³ BOROVIČKA, M.: *Dějiny cestovatelství*, s. 575.

³⁸⁴ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina, karton 53, inv. č. 2841, *Plakáty a oznámení přednášek Karla Domina*.

³⁸⁵ KUNSKÝ, J. *Čeští cestovatelé. Díl první* (dále jen *Čeští*). Praha 1961, s. 284.

³⁸⁶ DANĚŠ, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem I. díl*, s. 2.

³⁸⁷ BOROVIČKA, M.: *Dějiny cestovatelství*, s. 578.

³⁸⁸ KUNSKÝ, J.: *Čeští*, s. 289.

popisoval tropické počasí, podnebí a klima navštívených zemí a tamní žijící, a ojediněle i vyhynulé, druhy zvířat. K tomu připojil informace o životě a kultuře domorodého obyvatelstva na Jávě a v teritoriu Queensland. Do svého vyprávění také Domin zařadil různé zážitky, ať už o poznávání místního ovoce a jeho konzumaci nebo o různých setkáních s domorodými lidmi a o poznávání jejich zvyků. Těmito zážitky se snažil čtenáře pobavit i poučit. Aby mohl čtenáři podat ucelený obraz o navštívené zemi, připojil do vyprávění informace o historii země, místu v přírodě nebo o domorodých kmenech. Dále pak psal o zemědělském hospodáření země a pěstovaných plodinách a jejich množství, které bylo vyváženo na export. Připojil také informace o úřednických procedurách na celnici při vstupu do cizí země, které musel jako cestovatel absolvovat. Kromě toho Dominovo vyprávění obsahovalo i sdělení technického rázu, která přibližovala čtenáři průmysl dané oblasti nebo technické údaje o lodích, vlacích nebo jiných zařízeních, které Domin využíval jako dopravního prostředku. Do cestopisu Domin dále vložil dvě mapky ostrova Jáva a teritoria Queensland,³⁸⁹ aby si čtenář mohl utvořit představu, kudy také Dominova a Danešova výzkumná a poznávací cesta vedla.

Protože byl tento cestopis Dominovým prvním cestopisným počinem, uvedl v něm pro čtenáře malý úvod o tom, co je potřeba si opatřit na výpravu do zemí v tropickém podnebném pásmu. Popsal, jaké vybavení si sebou musel sbalit, jaké oblečení musel mít pro pohodlné cestování.³⁹⁰ Pro čtenáře mohla být tato kapitola velmi zajímavá, protože cestovatelé zde čtenáři ukázali, jakým způsobem by měl přemýšlet a chovat se, jestliže se chystá cestovat. Šlo tedy o snahu seznámit čtenáře s nutnou přípravou na cesty jako nezbytnou součástí takové cesty.

Současně Domin poskytl čtenáři náhled do tehdejší situace v cestování, zejména pak v turistice. Popsal turistiku a osoby, které ji provozují. Turistu chápal jako někoho, kdo cestuje spíše pro zábavu než za poznáním. Podle toho pak volí i dopravní prostředky, jimiž si usnadňuje cestu. Důležitý je tak pro turistu spíše cíl než samotná cesta. Podle Dominova názoru měl usnadněný způsob cestování velké nevýhody, protože cestování tím ztratilo své kouzlo. Vznikly turistické cesty, po kterých cestuje většina turistů a „světoběžníků“³⁹¹, kteří jsou známi pod názvem „globe-trotters“³⁹² a ochuzují se o poznání

---

³⁸⁹ DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem I. díl*, Viz DANEŠ, J., V., DOMIN, K., *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon* (dále jen *Dvojím rájem II. díl*), Praha.

³⁹⁰ DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem I. díl*, s. 3-6.

³⁹¹ Tamtéž.

³⁹² Tamtéž.

přírody, domorodých obyvatel a dalších věcí.³⁹³ Domin tím dal najevo, že on nebude cestovat jako turista, ale že si bude všimát i jiných věcí, které by běžného turistu nezajímaly. Vedle toho Domin uvedl několik významných jmen cestovatelů a autorů cestopisů, na které by se nemělo zapomínat.³⁹⁴ Tito cestovatelé byli Dominovým vzorem či inspirací. Jednalo se o E. Vráze, J. Guth-Jarkovského a další. Tím Domin poukázal na to, že jsou mu vzorem cestovatelé „profesionálové“ jako byl právě Vráz,³⁹⁵ ale také právě Guth-Jarkovský, který propagoval vedle cestování také společenské chování.³⁹⁶ Oba jmenovaní cestovatelé byli Dominovými současníky. Možnost dále cestovat do libovolných zemí Dominovi narušila první světová válka.

Danešův styl psaní se poněkud lišil. Dominantním tématem byla také příroda, ale zaměřená především na geografii a geologii navštívených zemí. Daneš zkoumal horniny, skály, jeskyně, řeky a jezera. Vedle toho popisoval i počasí, podnebí a pro sdělení svých dojmů z cest používal subjektivně zbarveného popisu. Snažil se proniknout do života obyvatel v navštívených zemích, poznávat jejich kulturu a zvyky. Ve svém líčení seznamoval čtenáře s tím, jakým způsobem oba muži cestovali, kde sháněli ubytování a jak se stravovali. Na některých místech doplnil své vyprávění vsuvkou z historie a informacemi z hospodářství a průmyslu dané země.

Z Danešova způsobu psaní a z obsahu jeho kapitol je patrné, že se mnohem více snažil proniknout mezi obyvatele navštívených zemí a poznat jejich kulturu do hloubky. Daleko více se tedy blížil obrazu cestovatele, který se snaží z cesty vytěžit co nejvíce a splynout s obyvatelstvem navštívené země. Domin pak na rozdíl od Daneše byl spíše pozorujícím cestovatelem.

2.3 Za jižním sluncem

Další cestopis vznikl na základě Dominovy cesty, kterou na jaře v roce 1924 podnikl do Itálie, Francie a severní Afriky. Nejprve se vydal do Itálie, pak na francouzskou riviéru, kde navštívil botanickou zahradu, a poté se vrátil zpět do Itálie. Pokračoval přes Sicílii do Tuniska a zpět do Itálie přes Sardinii. Cestoval opět vlakem a lodí společně se svojí manželkou Gabrielou a dalšími sedmi pracovníky z Univerzity Karlovy, kteří se střídavě

---

³⁹³ DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem I. díl*, s. 6

³⁹⁴ Tamtéž, s. 6.

³⁹⁵ BOROVIČKA, M.: *Dějiny cestovatelství*, s. 392-431

³⁹⁶ Tamtéž, s. 554

na cestě od skupiny odpojovali nebo připojovali.³⁹⁷ Na této cestě nebyl Domin v Itálii poprvé, neboť se již v roce 1920 účastnil mezinárodní mírové konference v San Remu.³⁹⁸ Nyní v Itálii navštívil města Milán a Janov. Odtud se vydal přes hranice do Francie na riviéru a dál, kde navštívil zdejší botanickou stanici. Ve Francii také navštívil několik významných měst, například Nice a Cannes. Poté navštívil Monacké knížectví, ze kterého se vrátil zpět do Francie a odtud zpět do Itálie. V Itálii pokračoval do města Řím. Přestože jej Řím příliš nenadchl, věnoval mu ve svém vyprávění poměrně mnoho pozornosti a místa. Z Říma odjel do Neapole, poté na Capri. Dále si prohlédl Pompeje a Vesuv a pokračoval v cestě na Sicílii. Na Sicílii navštívil města Messinu a Palermo, z něhož vyplul ke břehům severní Afriky do Tunisu. V Tunisu si prohlédl historické město Kartágo a vydal se do jeho okolí na několik botanických exkurzí. Odtud vyplul na ostrov Sardinie a zpátky do Itálie do města Civitatevechie. Z něj pak pokračoval přes Pisu do Florencie, do Bologne, Benátek a do přístavu Terst. Z Terstu se vydal vlakem domů do Prahy.

Cestopis z této cesty Domin vydal v roce 1925 v nakladatelství J. Otto. Obsahoval úvod, vlastní vyprávění, obsah a množství černobílých fotografií pořízených na cestě. V úvodu cestopisu Domin sdělil, že původně nezamýšlel vydat své deníky, které sepsal na této cestě, veřejně, nakonec se však rozhodl pro vydání.³⁹⁹ Co přesně jej k tomu přimělo, ale nesdělil. Dominovým přáním však bylo, aby jeho cestopis nabádal veřejnost k tomu, aby podnikla cestu do zemí jižní Evropy. Přitom kritizoval klasické baedekery za to, že obsahují málo informací o přírodě a rostlinách popisovaných zemí.⁴⁰⁰ Podniknutou cestu vnímal Domin jako „pohádku“⁴⁰¹. V úvodu cestopisu také nastínil způsob, jakým hodlal procestovat vybrané země. Tempo volil poměrně rychlé, ale plnil u něho odborné úkoly.⁴⁰² Způsob vyprávění zážitků a dojmů z průběhu cesty byl podle něho „ryze subjektivní“⁴⁰³. V závěru úvodu poděkoval svým kolegům za zapůjčení fotografií, které přidal ke svým fotografiím pořízeným na cestě a uveřejnil je v cestopisu.⁴⁰⁴

V cestopisu Domin popsal mnoho rostlin, stromů, botanických exkurzí a botanických zahrad. Vedle toho popisoval města a místa, která poznal a barvitým líčením je přibližoval čtenáři. Velkou pozornost věnoval seznámení čtenáře s historií měst, historických památek

---

³⁹⁷ DOMIN, K. *Za jižním sluncem. Zápisky přírodopisce z cesty po středomoří* (dále jen *Za jižním*). Praha 1925. s. 14.

³⁹⁸ Tamtéž, s. 74.

³⁹⁹ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 8.

⁴⁰⁰ Tamtéž, s. 8.

⁴⁰¹ Tamtéž, s. 7.

⁴⁰² Tamtéž, s. 7-8.

⁴⁰³ Tamtéž, s. 10.

⁴⁰⁴ Tamtéž, s. 10-11.

nebo pro obyvatele Československa neobvyklými přírodními jevy, jako jsou například erupce sopek. Aby Domin poukázal na své znalosti antické literatury, vložil do cestopisu úryvek z dějin starověkého Říma. Popsal jej jako svůj sen, který se mu zdál, když jedné noci pobýval v Římě.⁴⁰⁵ Dále popsal povahu a kulturu místních lidí. Poměrně novým prvkem v Dominově vyprávění byl bohatý a přesný popis kvality a ceny ubytování a stravování. Prakticky na všech místech, kde to bylo možné, uvedl výši ceny, kterou musel jako cestovatel zaplatit za ubytování, jídlo nebo vstupné. Tím se z Dominova cestopisu stal jakýsi průvodce pro turisty, kteří chtěli navštívit jih Evropy. Lze tím také vysvětlit, proč Domin chtěl, aby jeho cestopis nabádal čtenáře k návštěvě jižních zemí v Evropě.

2.4 Pod hvězdnatou vlajkou

Časové rozmezí mezi cestou do Itálie a další cestou nebylo tentokrát tak velké jako mezi předchozími cestami, ze kterých vzešla dvě cestopisná díla. Šlo o cestu do severní a střední Ameriky a Domin ji podnikl o dva roky později. V roce 1926 se Domin účastnil mezinárodního kongresu v Ithace ve Spojených státech amerických. V souvislosti se svou návštěvou zde podnikl v rámci kongresu cestu po Spojených státech amerických. Na ni navázal cestou po ostrovech v Karibském moři. Ta ale byla již součástí jeho vědeckých záměrů v této oblasti, které plánoval ještě před cestou do Spojených států amerických.⁴⁰⁶

První světová válka ovlivnila způsoby cestování z hlediska techniky. Přestože bylo již možné použít k cestování letadlo,⁴⁰⁷ Domin zvolil opět cestu zámořským parníkem, stejně jako když cestoval na Jávě a do Austrálie. Zase jej doprovázela jeho manželka Gabriela a také kolega z Univerzity Karlovy prof. Dr. Bohumil Němec. Dne 18. července 1926 odcestovali vlakem z Prahy přes Vídeň, Brémy až do Bremerhafebu, kde nastoupili na loď. Odtud pak pluli do Southamptonu, dále k břehům Francie a nakonec do Irska. Zde přestoupil na jiný parník a vyplul přes Atlantický oceán vstříc Spojeným státům americkým. První zastávkou byl ostrov Ellis Island, který je vstupní branou⁴⁰⁸ pro příchozí do Ameriky. Odtud pokračoval do New Yorku, jemuž Domin věnoval ve svém vyprávění mnoho pozornosti. Z New Yorku jeli do Philadelphie, poté do Massachusetts do přímořské stanice Woods Hole. Jeli i do Bostonu, kde Domin navštívil proslulou Harvardskou univerzitu. Odtud se vydali

---

⁴⁰⁵ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 241.

⁴⁰⁶ DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii. Díl první* (dále jen *Cesty po Indii I.*) Praha 1928.

⁴⁰⁷ BOROVIČKA, M.: *Dějiny cestovatelství*, s. 561-562

⁴⁰⁸ DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha druhá. Pod hvězdnatou vlajkou* (dále jen *Pod hvězdnatou*). Praha 1929, s. 117-131.

zpět do New Yorku a poté na Cornell University do Ithacy na mezinárodní botanický kongres. Při příležitosti konání konference si Domin také prohlédl celou univerzitu. Dále jeli přes město Buffalo k Niagaře a na to přes Chicago až do Salt Lake City, kde se Domin seznámil s místní Mormonskou církví a mormonským náboženstvím. Ze Salt lake City pokračovali do Kalifornie, kde si prohlédli slavnou univerzitu v Berkeley a navštívili místní prales v rezervaci Muir Woods. Odtud se pak vydali do San Francisca a dále do Los Angeles. Navštívili i slavný Hollywood, prohlédli si pobřeží Tichého oceánu a vydali se na jih do Kalifornie a do hor. Odtud se pak vrátili zpátky do New Yorku, který byl Dominovým výchozím bodem pro cestu po ostrovech Malých Antil v Karibském moři.

Cestopis *Pod hvězdnatou vlajkou* byl vydán v roce 1929 a obsahoval předmluvu, vlastní vyprávění, doslov, obsah a věcný a obrázkový rejstřík. Dále obsahoval dvě mapy a 240 obrazových příloh. Kniha měla sedm set osmnáct stran a třicet pět kapitol. Cestopis byl opět vydán v nakladatelství J. Otto. Dominovým záměrem nebylo vytvořit z tohoto cestopisu „zeměpisnou příručku“⁴⁰⁹, ale šlo mu o sdělení svých zážitků, a především osobních pocitů čtenáři. Pro Domina bylo cílem zachytit obraz Spojených států amerických, jejich zvláštností ve městech, sociální poměry a přírodu.⁴¹⁰ A to se mu také podařilo. Nechtěl pouze popisovat. Jeho záměrem bylo vytvořit celkový obraz svých osobních dojmů o zemi i o jejich obyvatelích. Pro dokreslení obrazu země použil fotografie, které pocházely výhradně z jeho vlastní fotografické činnosti. Celkově jich vyfotografoval přes dva tisíce kusů.⁴¹¹

Z obsahu cestopisu má čtenář dojem, že byl Domin z cesty po Spojených státech amerických velmi nadšený. Mohlo se zdát, že se nechal uchvátit a pohltit pozitivním obrazem Spojených států amerických, ale ve skutečnosti tomu tak nebylo. Na závěr svého vyprávění v cestopisu zařadil doslov, ve kterém „se přiznal“ čtenáři, že i přesto, že si ho Spojené státy americké velmi získaly, byl si vědom jejich negativních stránek. Mnoho věcí, které bylo možné uplatňovat ve Spojených Státech, nebylo možné uplatňovat v Československu.⁴¹² Je tedy patrné, že i přes prvotní obdiv ke Spojeným státům americkým si Domin uvědomil odlišnost mezi Evropou jako „starým“ a Spojenými státy americkými jako „novým“ kontinentem a měl potřebu na ni čtenáře upozornit.

V tomto cestopisu se Domin daleko více soustředil na popisy měst, na americké obyvatele a jejich život. Jednu kapitolu věnoval rozboru amerického přístupu k práci

---

⁴⁰⁹ DOMIN, K.: *Pod hvězdnatou*.

⁴¹⁰ Tamtéž.

⁴¹¹ Tamtéž.

⁴¹² Tamtéž, s. 717.

ve Spojených státech amerických a popisu sociálního blahobytu v této zemi. Struktura kapitol byla celkově odlišná od předchozího cestopisu *Za jižním sluncem*. V cestopisu *Pod hvězdnatou vlajkou* byly více zařazovány do vyprávění tematické kapitoly, které se svým obsahem dotýkají určitého navštíveného města, místa či univerzity. Jednou z nich byla výše zmíněná kapitola o americkém přístupu k práci a zdejší sociální blahobyt. Dále to byla kapitola o americkém vysokém školství a jeho výhodách a nevýhodách, a o náboženské výchově. Poměrně hodně místa věnoval v tomto kontextu přiblížení, fungování a pochopení náboženské organizace Mormonů, jejich historii a věrouce.

2.5 Cesty po Západní Indii

Dne 16. října 1936 pokračoval ve své studijní cestě ze Spojených států amerických přes Atlantický oceán na ostrov St. Thomas. Odtud se plavil přes ostrovy Santa Cruz, ostrov Saaba, St. Eustatius, ostrovy St. Kitts na ostrov Antigua a Guadeloupe a dostal se na ostrov Dominica. Tam pobýval několik dní a podnikal botanické exkurze a výlety do okolí za účelem sběru rostlinného materiálu. Z ostrova Dominica pokračoval na ostrov Martinique, Svatou Lucii až na Barbados. Dále na ostrov Trinidad, přes přístav Port of Spain a odtud přes Grenadu a St. Vincent zpátky na Svatou Lucii.

Z cest po Západní Indii Domin vydal dva cestopisy. První, který popisoval Dominovu cestu po ostrovech Malých Antil, se nazýval *Cesty po Západní Indii* a měl dva díly. Druhý cestopis byl vydán zvlášť pro odborníky v oboru botaniky a nesl název *Země kolibříků*. Přesto, že Domin cestoval po ostrovech Malých Antil až po cestě po Spojených Státech amerických, rozhodl se, že oblast *Západní Indie* mu je „milejší“ a knihu *Cesty po Západní Indii* vydal jako první knihu. Cestopis *Pod hvězdnatou vlajkou* až jako druhou knihu o rok později, protože severní Amerika nebyla v popředí Dominova cestovatelského zájmu. Tyto cestopisy byly všechny vydány v rámci cestopisného souboru, který nesl název *Dvacet tisíc mil po souši a po moři*.

Cestopis *Cesty po Západní Indii* byl vydán v roce 1928. Byl dvoudílný a vydalo jej nakladatelství J. Otto. Obsahoval úvod, vlastní vyprávění, obsah a věcný a obrázkový rejstřík. Kniha byla koncipována stejným způsobem jako kniha o cestě po Spojených státech amerických. V prvním dílu Domin řadil své vyprávění chronologicky podle průběhu cesty. Ke každému ostrovu, který procestoval, připojil poté tematické kapitoly. Jednalo se například o kapitolu o hurikánech, která se vztahovala k plavbě po Atlantském oceánu, nebo kapitolu

o Pompejích ve dvacátém století, která se vztahovala k cestě z Trinidadu zpět na ostrov Dominica.

Druhý díl byl koncipován v podstatě stejným způsobem. Rozdíl spočíval v první polovině vyprávění. V něm Domin vylíčil svůj pobyt ve městě Rouseau na ostrově Dominica a popis svých každodenních botanických výprav do vnitrozemí ostrova. Domin se tak ve vyprávění vrátil ke stylu každodenních popisů starostí cestovatele a výzkumníka na rozdíl od stylu vyprávění v předchozím prvním dílu *Cest po Západní Indii*, který popisoval spíše průběh cesty. Struktura jeho vyprávění byla odrazem velmi důkladného probádání ostrova Dominica. Také do druhého dílu však zařadil Domin kapitoly bohaté na téma historie. Jednalo se o kapitoly o vrocím jezeře a jeho minulosti, o původních obyvatelích, kteří na území Západní Indie žili a o karibských indiánech. Dále to byly dějiny samotného ostrova Dominica, a kapitola o bojích mezi národy, které kolonizovaly ostrovy v Karibském moři v období novověku.⁴¹³

2.6 Země kolibříků

Vědeckou cestu uzavřel výpravou na ostrov Trinidad a vylíčil ji v samostatném cestopisu. Na cestu Domin vyplul z města Bridgetown na ostrově Barbados do přístavního města na Trinidadu s názvem Port of Spain. Z něho pak podnikal s manželkou výlety do okolí města a do džungle k Maracaským vodopádům. Dále navštívil město San Josephus. Na cestu domů se Domin vydal z města Port of Spain opět přes město Bridgetown na Barbadosu. Z něho vyplul zaoceánským parníkem do přístavu Le Havre, odkud pokračoval vlakem do Paříže. Zde se zdržel několik dní a poté odjel do Prahy.

Tento cestopis byl vydán v roce 1931. Obsahoval předmluvu, vlastní vyprávění, věcný a obrazový rejstřík a obsah. Dominovo vyprávění v tomto cestopisu bylo na rozdíl od předchozích *Cest po Západní Indii* více střízlivější. Pravděpodobně se u něho projevila již určitá únava z psaní. Vyprávění je řazeno chronologicky, ale obsahuje více tematických kapitol. Mnoho místa ve vyprávění tvoří popisy rostlin, stromů a ostrovní krajiny. Zdejší obyvatelé rozdělil podle ras a popsal jejich vlastnosti a povahu. Zajímavou část vyprávění tvořila kapitola o nemocech, které se zde vyskytovaly. Velkou pozornost věnoval také pěstování užitkových plodin, obchodování s nimi a jejich a vývozu. Vyprávění doplnil

---

⁴¹³ I DOMIN, K.: *Cesty po Indii I.*, s. 505-524.

bohatými úryvky z historie. Nevynechal ani popis celních prohlídek, které musel absolvovat při vstupu na ostrov Trinidad a při návratu do Evropy v přístavu Le Havre ve Francii.

2.7 V říši marockého sultána

Na další studijní cestu, ze které později vzešel opět cestopis, se Domin vydal až na jaře v roce 1936. Jeho cílem byl sever Afriky, konkrétně Alžírsko a zejména Maroko, kde se konal geobotanický kongres. Domin opět odcestoval vlakem, a to z Prahy do přístavu Marseille, odkud vyplul na lodi do přístavu Oran, který se nachází v Alžírsku. V Oranu pobyl několik dní, prohlédl si celé město a podnikl botanickou exkurzi do okolí města. Z Oranu se po souši vydal do města Rabat, hlavního města Maroka, kde si všímal především způsobu oblékání arabských žen a mužů. Z Rabatu cestoval Domin do města Casablanca, které popsal jako krásné a moderní.⁴¹⁴ Dále Domin pokračoval přes města Azemmour, Mazagan a Safi až do Mogadoru, kde jej nejvíce zaujali místní židé. Z Mogadoru se Domin vydal do města Agadir. Cestoval při tom přes oasu Tiznit, ve kterém se setkal s přetrvávajícím otroctvím v arabské společnosti. Domin k otroctví zaujal poměrně pozitivní stanovisko. Z města Mogador Domin pokračoval do města Taroudant. Nakonec přešel místním autobusem přes pohoří Vysokého Atlasu do města Marrakech, kde navštívil jeho obrovské tržiště. I tentokrát cestoval Domin se svou ženou Gabrielou a několika kolegy z Univerzity Karlovy.⁴¹⁵

Na základě svých deníků sepsal Domin strojopis pro tisk a další vydání svého cestopisu už ve stejném roce, kdy přicestoval zpět do Československa, tedy v roce 1936.⁴¹⁶ Cestopis byl však vydán v nakladatelství Matice České až o čtyři roky později. Cestopis obsahoval úvodní slovo ke čtenáři, vlastní vyprávění, obsah, mapu Maroka a osmdesát dva fotografií, které pořídil samotný Domin. Cestopis popisoval přírodu severní Afriky ve státech Maroko a částečně i ve státu Alžírsko, dále obyvatele, kteří v zemi žili, styl jejich oblékání, jejich kulturu i přetrvávající zvyky, například v podobě zachovávání otroctví v některých částech Maroka. Domin také vyslovoval své názory na výhledy země do budoucnosti. Jako samozřejmost Domin zařadil při popisu tamní přírody i latinské názvy popisovaných rostlin a stromů. Podle Dominova tvrzení v předmluvě nebylo cílem seznámit čtenáře s politickou situací.⁴¹⁷ Svůj záměr do určité míry dodržel, avšak i přes to, ve vyprávění uvedl

---

⁴¹⁴ DOMIN, K.: *V říši*, s. 199-211.

⁴¹⁵ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 5, inv. č. 179, *Z pustín a hor severozápadní Afriky*.

⁴¹⁶ DOMIN, K.: *V říši*, s. 7.

⁴¹⁷ DOMIN, K.: *V říši*, s. 7.

svůj negativní postoj ke komunistické straně a její volební agitaci v islámských zemích. Dotkl se tak částečně i politické situace v navštívených zemích.

Své vyprávění v cestopisu řadil Domin chronologicky podle trasy cesty. V tomto cestopisu ustoupilo téma přírody lehce do pozadí vyprávění. Tématu přírody byly věnovány kromě krátkých částí v jednotlivých kapitolách dvě samostatné kapitoly. Jednalo se o popis plutové doubravy Mamory a o popis pohoří Vysokého atlasu. Některé kapitoly v cestopisu obsahovaly až příliš barvitě a zdobně popisování Dominových vlastních pocitů a dojmů autora knihy. Na rozdíl od cestopisu *Pod hvězdnatou vlajkou* se Domin vůbec nezmiňuje o průběhu geobotanického kongresu. Čtenáři ale poskytl krátký exkurs do oboru botaniky a historii pořádání kongresů v tomto oboru. Domin ve svém vyprávění také uvedl důvod, proč se rozhodl vydat své zkušenosti z cesty v cestopisu, přestože o této zemi a cestách na toto území bylo vydáno již mnoho knih.⁴¹⁸ Důvodem bylo to, že jiní cestopisci ve svých dílech velmi málo přihlíželi k přírodě a k zemědělským poměrům Marocké země.⁴¹⁹

Dominantní pozici v Dominově vyprávění zaujímal téma Marockých obyvatel a jejich kultura. Nezapomněl ale ani na historii konkrétních poznanych míst. Podrobně také Domin vylíčil průběh cesty lodí a dopravními prostředky po souši. Velmi často se vyjadřoval k různým problémům, jako je přežívající otrokářství, nebo tématům, jako je například náboženství Maroka, a sděloval čtenáři své vlastní názory na věc. Novým prvkem v tomto cestopisu na rozdíl od předchozích cestopisů jsou různé otázky, které klade na konec kapitoly. V některých případech se zabývá jejich řešením a v jiných je zase nechává nezodpovězené. Jde například o otázku, kterou položil ohledně početné obce Židů žijících v Mogadoru. V jedné kapitole se zabýval i budoucností Maroka. Uvažoval o tom, jaký ze dvou světónázorů převládne v budoucnosti v Maroku, zda islám nebo evropská kultura.⁴²⁰ A v souvislosti s tím položil otázku: „*Jaké stanovisko zaujmou k tomuto vyrovnání maroští Židé? Loyální k Francii či rozvratní jako jinde?*“⁴²¹ Vyslovením této otázky toto téma ukončil a dále se k němu nevyjadřoval.

K některým kapitolám, které pojednávaly o městech, připojil Domin další kapitoly tematické. Ty mu sloužily pro pokračování v rozšíření tématu, o kterém se zmínil v předchozí kapitole. Například v rámci vyprávění o hlavním městě Rabat Domin do vyprávění zařadil následující kapitolu o tamním státním zřízení. Další tematickou kapitolou byla kapitola

---

⁴¹⁸ DOMIN, K.: *V říši*, s. 7.

⁴¹⁹ Tamtéž, s. 68.

⁴²⁰ DOMIN, K.: *V říši*, s. 247.

⁴²¹ Tamtéž.

pojednávající o otroctví a otrokářství v Maroku. V této kapitole Domin vymezil pojmy otrok a černoch a popsal marockého černého otroka. Aby dostatečně vykreslil podstatu života otroků, využil líčení o prostředí na trzích s otroky, které se konaly v Maroku v minulosti, kdy ještě nebyly zakázány francouzskou vládou.⁴²²

2.8 Z pustin a hor severozápadní Afriky

Z města Marrakesh vyjel do horského města Asni, kde podnikl výstup a botanicou exkurzi na stejnojmennou horu. V této vesnici byl pozván na návštěvu k jedné ze zdejších berberských rodin. Tentokrát nebyli na rozdíl od jiných případů s manželkou při návštěvě rozdělení zvlášť podle pohlaví. Z vesnice Asni se autobusem vrátili do města Marrakesh, kde Domin navštívil s manželkou místní veletrh. Odtud pokračoval několik hodin do města Benni Mallal. Při cestě popsal krajinný ráz, vegetaci a zvěř, která obývá pohoří středního Atlasu. Ve městě Beni Mallal se ubytoval v hotelu a podnikl výstup na nedaleký kopec djebel Beni Mallal. Po návratu z výstupu se vydal do blízkého města Kasba Tadla, kde si prohlédl městské hradby. Z Kasby Tady pokračoval do již vzdálenějšího města Khenifry. Ubytoval se v hotelu a prohlédl si město. Všiml si, že zdejší ženy se skoro vůbec nezahalují, což bylo pozoruhodné ve srovnání s jinými místy. Z Khenifry Domin pokračoval do horského města Azrou. Z Azrou se autobusem vydal do města Ifrane. Odtud pak podnikal cesty k poznání jeho okolí. Z města Ifrane Domin pokračoval přes město Maknes, kde se krátce zastavil a prohlédl si ho, až do slavného města Fez. Město Fez jej okouzlo. Z Maroka odcestoval Domin vlakem do Alžírsko do města Oran, kde přespal v hotelu a druhý den pokračoval opět vlakem do města Beni Ounif, který se nacházel u hranic Alžírsko s Marokem. V Beni Ounifu si Domin prohlédl včetně města také zdejší biologickou stanici. Poté ještě navštívil několik kilometrů vzdálenou oasu djebel El Maiz, oázu Kheroua a oasu Figuigu. Z Figuigu se do Beni Ounifu vrátil autobusem. Odtud odcestoval vlakem do města Ain Sefra. Z tohoto města pak podnikl botanicou exkurzi do pohoří Aissa. Z města Ain Sefry se Domin vrátil opět do Oranu, odkud vyplul na lodi do přístavního města Marseille. Z Marseille odjel vlakem do města Lyon, z něhož pokračoval se zastávkou ve Štrasburku přes město Cheb až do Prahy.

Strojopis cestopisu Domin napsal už v roce 1936. Kniha měla být vydána jako pokračování předchozího cestopisu v roce 1941. K tomu však nedošlo.⁴²³ Domin v tomto

---

⁴²² DOMIN, K.: *V říši*, s. 312.

⁴²³ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 49, *Poznámky (činnost v botanickém ústavu během války) a bibliografie z let 1938-1945*.

cestopise navazoval v líčení cesty na předchozí cestopis. Vyprávění řadil opět chronologicky. Jeho vyprávění je zajímavé a čtivé. Na rozdíl od cestopisů, které vydal ve 20. letech, neobsahuje tento cestopis tolik vyumělkovaného líčení a přespříliš subjektivně zbarveného popisu. Úvod strojopisu Domin stylizoval spíše melancholicky. Do vyprávění zařadil vedle obvyklého chronologického popisu cesty také tematické kapitoly. Jednalo se o kapitoly o muslimských ženách, o náboženství islám a o bílé civilizaci a jejím střetávání se s islámským světem. V kapitole o muslimských ženách se Domin zabýval postavením žen v islámské kultuře. Poukázal na jejich špatné postavení ve společnosti jako bytostí, které jsou rovny otrokovi nebo zvířeti. Také se zamýšlel nad tím, jak by bylo možné vyřešit jejich postavení v islámské společnosti. Správnou, avšak zdlouhavou cestou by podle Domina bylo poskytnout ženám dostatečné vzdělání. Pro vykreslení celkového obrazu ženské otázky nepoužil do značné míry své vlastní poznatky, v důsledku zaměření své cesty a časového plánu se jí nemohl více zabývat. K poznání života muslimských žen neměla příležitost ani jeho žena, která jej na cestě doprovázela. Proto v tomto cestopise použil i úryvků z knih jiných cestovatelů, například E. S. Vráze a Ossendowského, jeho vlastní poznatky tvořily jen zlomek jeho vyprávění.

V další tematické kapitole pak Domin ve vyprávění popsal islámské náboženství. V kapitole o náboženství a knize Korán se snažil čtenáři ukázat podstatu muslimské víry. O islámské víře hovořil s velkou úctou a snažil se především hledat její klady. Také přitom využíval názorů jednoho z tehdejších odborníků na islámské náboženství, J. Nykla. Domin se snažil o pochopení islámského náboženství a snažil se zamyslet nad tím, jak muslim vnímá „výdobytky“ techniky evropské civilizace, které jsou zaváděny ve jménu pokroku v islámských zemích v severní Africe. Také se zamýšlel nad tím, zda je lepší, aby byl muslim „pokřesťanštěn“ nebo byla reformována islámská víra. Domin dospěl k závěru, že řešením je evoluce. Své tvrzení pak připomněl v jedné z dalších kapitol, když vyjadřoval přání nad budoucím směřováním Maroka: *„Doufejme, že Maroko, rozumně řízené Francií, nepodlehne ani náporu rozvratného komunismu ani výstřelkům fanatické víry, ale půjde cestou evoluční k rozumné nové organizaci veřejného života, víry, kultury i svého hospodářství.“*⁴²⁴ Vedle toho se Domin snažil poukázat na nesprávný výklad Koránu na základě špatného pochopení proroka Mohammeda jeho následovníky, kteří si obsah muslimské svaté knihy vykládali účelově po svém. Zapříčinili tím tak například současné špatné postavení žen v islámské společnosti.

---

⁴²⁴ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 5, inv. č. 179, *Z pustín a hor severozápadní Afriky*.

2.9 Mezi třemi oceány

Druhým nevydaným cestopisem Karla Domina byl rukopis s názvem *Mezi třemi oceány*. Nebyl to však cestopis nový, který by Domin sepsal na základě nové cesty do zahraničí. Jednalo se o kompilační práci, která se skládala z vybraných kapitol ze všech Dominových cestopisů, a to i z nevydaného strojopisu cestopisu *Z pustin a hor severozápadní Afriky*. Kapitoly neopsal, ale upravil a přepracoval. Cestopis *Mezi třemi oceány* Domin napsal v roce 1943. Kniha měla být vydána o rok později, na základě sjednané autorské smlouvy mezi Dominem a nakladatelstvím Pražské akciové tiskárny ze dne 8. března 1924. K vydání cestopisu však nedošlo, připravený strojopis zůstal v nakladatelství až do roku 1949. V tomto roce v září byl Dominovi zaslán dopis, ve kterém mu nakladatelství sdělilo, že jeho knihu nelze vydat, neboť činnost nakladatelství byla v březnu 1949 ukončena. Z toho důvodu byla také rozvázána původně uzavřená autorská smlouva o vydání cestopisu a nakladatelství tedy Dominovi zaslalo strojopis po korektuře zpět.⁴²⁵

Úvod knihy byl laděn poněkud melancholicky. Tentokrát Domin neuvedl žádného známého cestovatele, který by mu byl vzorem jako v předchozích cestopisech. Popsal čtenáři, co pro něj znamená cestování, a pak kritizoval způsob, kterým Evropané kolonizovali různé země po celém světě.⁴²⁶ V tomto cestopisu nepřinesl nic nového. Budoucí kniha byla kompilací vybraných kapitol ze všech jeho předchozích cestopisů, a to i z předposledního nevydaného cestopisu. Domin si toho byl vědom. Cestopis chtěl podle svého vyjádření vydat proto, že jeho cestopisy již byly postupně vyprodány a nebyly tak dostupné a jeho přátelé si přáli, aby vydal další cestopis, který by byl výběrem jeho nejdůležitějších zážitků z cest.⁴²⁷

Z cestopisu *Dvojím rájem* použil Domin několik kapitol. Jednalo se o kapitolu o australských domorodcích, kde přiblížil čtenáři jejich život. Domin se v této kapitole snažil vyvrátit předsudky o primitivnosti australských domorodců a poukázat na to, že tito domorodci mají výborné dovednosti a znalosti, které uplatní k přežití v přírodě. Dalším převzatou částí z cestopisu *Dvojím rájem* bylo téma žízně v tropických pásmech. V této kapitole popsal obtíže, které s Danešem prožili na své cestě po Austrálii, kde bylo pro cestovatele obtížné sehnat čistou vodu, která by nebyla infikována bakteriemi způsobujícími různé nemoci. Další převzatou částí byla kapitola o tom, jak se Domin na Jávě snažil naučit

---

⁴²⁵ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 4, inv. č. 126, *Mezi třemi oceány*.

⁴²⁶ Tamtéž.

⁴²⁷ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 4, inv. č. 126, *Mezi třemi oceány*.

mluvit svého najatého sluhu, kterým byl domorodý javánský mladík, českou řečí. Domin v ní vylíčil nesnáze, které měl se svým sluhou nejen v oblasti řeči, ale také v tom, aby sluha chápal jeho žádosti a příkazy. Další kapitola pak pojednávala o Dominově a Danešově novoročním výstupu na vrchol nejvyšší hory Austrálie. Následující kapitolu pak věnoval popisu sopky Semeroe na Jávě. Poslední kapitola v plánovaném cestopisu pak pojednávala o kávě, kterou s Danešem ochutnali při zastávce ve městě Aden v Jemenu.

Z cestopisu *Za jižním sluncem* použil kapitolu o městě Taormina, které se nachází na Sicílii pod sopkou Etna. Popsal v ní historii vybudování města a historii sopečných erupcí Etny. Popsal rovněž přírodu ve městě a v okolí města. Z cestopisu *Země kolibříků* přepracoval kapitolu o asfaltovém jezeru na ostrově Trinidadu a popsal historii jeho objevení a využití. Další kapitolou Domin převzal z cestopisu *Cesty po Západní Indii*. Jednalo se o vyprávění o vroucím jezeru a divech na Grand Soufrier na ostrově Dominika v Karibském moři. Popsal jeho objevení, vegetaci kolem jezera, podnebí a srážkový úhrn. Také Domin popsal svou botanickou expedici, kterou konal kolem jezera, a své dojmy z jezera a okolní přírody.

Z cestopisu *Pod hvězdnatou vlajkou* pak přepracoval a použil dvě kapitoly. Jednalo se o kapitolu o amerických prériích, kde se zabýval jejich určením v rámci existujících typů a jejich požáry v období sucha. Další kapitolou, kterou již publikoval v cestopisu z roku 1929, byla kapitola, která pojednávala o Kalifornii, v ní popsal tuto zemi, plodinu avokáda, která se zde začala pěstovat a zabýval se i historií tohoto státu. Dále použil dvě kapitoly, které v cestopisu *Pod hvězdnatou vlajkou* nevyšly, ač je měl původně připraveny a pocházely z cesty po Spojených státech amerických. Jednalo se o kapitolu o Přírodních divech Yellowstonského národního parku, kde popsal historii dobrodružných výprav, které se uskutečnily na území Yellowstonského parku. V další kapitole pak popsal zvířata, která žila na území národního parku v Yellowstone. Z nevydaného cestopisu *Z pustín a hor severozápadní Afriky* pak přepracoval kapitoly o stromu datlovník. V nich pak popsal jeho rozšíření a pěstování v Alžírsku a jeho způsob rozmnožování. V další kapitole přiblížil čtenáři postavení ženy v islámské společnosti, které se snažil vyložit na pozadí muslimské knihy svatých, Koránu.

2.10 Témata v Dominových cestopisech

Co vlastně cestopisná literatura či přesněji cestopis měl obsahovat? Byly všeobecně stanoveny nějaké povinné okruhy, které měla cestopisná kniha obsahovat? Byly stanoveny

náležitosti tohoto literárního útvaru? Dnes je cestopis chápán jako literární žánr, ve kterém jeho autor popisuje svou cestu, kterou vykonal v určitou dobu, v určitý čas a s určitým záměrem. Určité vodítko pro výše položené otázky může poskytnout dobová definice podle Ottova slovníku naučného, která uváděla, že cestopis *„jest vyličení dojmův a pozorování, kteréž cestovatel zažil a vykonal. Podlé účelu, jaký cestovatel sleduje, jsou popisy takové obsahem i cennou velmi různý.“*⁴²⁸

V druhé polovině 19. století došlo k rozvoji cestování pro zábavu, současně s tím došlo k rozvoji takového druhu cestopisu, který byl určen širšímu okruhu čtenářů, jak uvádí dále Ottův slovník naučný. Hlavní osou tohoto druhu cestopisu byly cestovatelovy příhody a zážitky z cesty. Tímto cestopis nevyhnutelně získával beletristický ráz. Dále měl cestopis obsahovat popis okolní krajiny, která byla úplně nebo částečně známa. Vedle toho se zaměřoval na popis přírodních krás, na umělecké památky. Také měl ale přibližovat sociální a politické poměry v dané oblasti.⁴²⁹

U Dominových cestopisů je možné uvést, že mají některé společné znaky v obsahu vyprávění, ale jinak se od sebe liší tím, že obsah je ovlivňován dobou, ve které byly cestopisy psány a vydávány a věkem samotného autora. Ve všech cestopisech však zaujímá dominantní postavení téma přírody prostřednictvím Dominových popisů rostlin, stromů a celkově vegetace, dále vyličení návštěvy botanických zahrad a popisy jejich exemplářů, popisy zvířat a geografické údaje o procestovaných zemích a ostrovech. Dále pak jeho sdělení o svých botanických pracích a sběrech, botanické exkurze, výpravy a výlety za účelem sběru botanického materiálu či prostého výstupu na významné místo, a nakonec pak vyličení návštěvy muzeí a popisy jejich exponátů. Kromě toho se většinou velmi soustředil na popis domorodých obyvatel navštívené země a přiblížení jejich života a kultury. Jedná se o Dominovy popisy domorodých obyvatel země, popisy jejich vzhledu, způsobu života. Popisoval neobvyklé nemoci, druhy vyznávaných náboženství, tradice a pověry. Uváděl i popisy svých spolucestujících na lodi, a zmínky o lékařských prohlídkách při přestupování z jedné lodi na druhou nebo při vystoupení z lodi na břeh. Vedle toho se Domin velmi soustředil na bohaté popsání měst, která navštívil. Barvitě líčil města a vesnice, jejich ulice a každodenní ruch, obchody a tržiště. Dále procházky po městech a jiných místech v okolí. Popisy ruchu a vzhledu města Domin spojoval s velmi bohatým a někdy až příliš podrobným a zdlouhavým vyličením svých osobních pocitů, které vyjadřoval prostřednictvím subjektivně

---

⁴²⁸ Ottův, s. 329-330.

⁴²⁹ Ottův, s. 329-330.

zabarveného popisu. Takového popisu pak využíval u sdělení o způsobu cestování. Jednalo se o vlastní popis cesty a použití různých dopravních prostředků, popisy ostrovů a prvních dojmů z navštívených zemí. Podobně využíval subjektivně zabarveného popisu při „vykreslení“ západu slunce nebo atmosféry noci. Také popisoval plavbu na lodi, moře, krajiny a scenérie přírody. Velkou pozornost věnoval Domin také počasí. Popisoval podnebí a klima dané země a uváděl informace o množství srážkového úhrnu v různých zemích. Aby vytvořil Domin čtenáři ucelený obraz o navštívené zemi, místě v přírodě nebo rostlinným druhem, použil mnohokrát příběhů z historie. Jednalo se o různé historické pasáže a vsuvky ve vyprávění o botanických zahradách, městech, ostrovech, státech, výbuších sopek. Patří sem i citování pasáže z antického díla. Domin ale samozřejmě nezapomněl na oblast hospodářství a průmyslu v navštívených zemích. V cestopisech pak popisoval plodiny, které jsou v navštívených zemích pěstovány a chov užitkových zvířat, a dále uváděl údaje o roční výši exportu zboží a příjmech dané země. Velkou pozornost Domin věnoval také úředním procesům. Informoval čtenáře o krocích, které musel podniknout, aby mohl vycestovat do cizích zemí. Domin popsal svou zkušenost z úředních kontrol a potíže, které mohly nastat při těchto kontrolách. Současně se také do Dominova vyprávění promítlo téma politiky, to bude ale podrobněji pojednáno v následující části.

Jeho práce tedy odpovídaly shora uvedené dobové definici cestopisu dle Ottova slovníku naučného, vždy však v nich byla rozhodujícím tématem příroda a snaha o její poznání. Je tedy možné uzavřít, že v jeho cestopisech byl naplněn vědecký účel cesty, a současně se však v nich objevilo i vylíčení jiných poznatků o navštívených zemích, které získal na svých cestách. Cestopisy tak byly přínosem pro odbornou i laickou veřejnost.

3 POLITICKÉ NÁZORY V CESTOPISECH KARLA DOMINA

Dominovy cestopisy neobsahovaly jen líčení přírodních krás, popis botanických exkurzí, subjektivně zabarvený popis a vylíčení nově nabytých zkušeností z cestování, z celních prohlídek nebo ze setkání s domorodými obyvateli navštívené země. Obsahovaly také vyjádření Dominových politických názorů, jeho vztahy k Němcům a negativní postoje k některým levicovým stranám a jejich idejím. Proto budou v následující části práce popsány nejprve jeho cesty a celkový obsah jeho cestopisů, a poté budou Dominovy politické postoje a názory srovnány s programem Československé národní demokracie, jejímž byl členem případně s dalšími politickými hnutími ve 30. letech 20. století.

3.1 Dominovy politické postoje v jeho cestopisech

V jakých pramenech bylo možné hledat politické postoje a názory Karla Domina? Bylo možné je dohledat v jeho pozůstalosti, především v dokumentech, které se týkaly Dominovy politické kariéry. Jednalo se o různé politické úvahy o uspořádání vnitřního chodu byrokratického aparátu Československa nebo interpelace u jednotlivých ministrů v rámci Dominovy funkce poslance, či v dokumentech vztahujících se k činnosti Československého cizineckého úřadu a Dominova vedení této instituce. Dalším místem byla Dominova kniha *Můj rektorský rok*, ve které Domin shrnul svou činnost během zastávání funkce rektora Univerzity Karlovy, a která je pro pochopení Dominových politických idejí velmi podnětná. Lze je také určit na základě jeho kontaktů s organizací Vlajka a na základě jeho členství a programu v organizaci Akce národní obrody v roce 1938. Dalším možným místem, kde bylo možné najít Dominovy politické postoje a názory, byly pak i jeho cestopisy. Cestopisy dávaly Dominovi prostor, kde mohl publikovat své názory, ať už otevřeně k nějakému aktuálnímu dění nebo problému nebo jen drobnými a nenápadnými poznámkami ohledně politického dění v navštívených zemích, které pak jednotlivě i ve spojení s dalšími poznámkami politického charakteru z jiných cestopisů jeho politické postoje a názory dokreslovaly. Vzhledem k množství údajů, které jeho cestopisy obsahovaly, však mohly Dominovy politické postoje zůstat bez většího zájmu v případě, že by s nimi někdo nesouhlasil.

V cestopisu *Dvojím rájem* se Dominovy politické názory ještě příliš neprojevovaly. Cestopis obsahoval pouze „povzdechy“ nad rakouskými byrokratickými poměry a celkově

nad rakouským soustátím, které v sobě sdružovalo národy, které byly svou kulturou i zvyky velmi odlišné. V souvislosti se zánikem Rakousko - Uherska a s ohledem na novou politickou situaci ve střední Evropě v roce 1918 se však začaly měnit i Dominovy cestopisy. Postupně v nich daleko otevřeněji projevoval své politické myšlenky a svůj nacionalismus.

V cestopisu *Za jižním sluncem* se jeho nacionalistické postoje silně projeví, a to prostřednictvím vyjádření negativního postoje k Němcům. Když Domin navštívil Itálii, setkal se tam s velkým množstvím německých turistů. Z jeho líčení vyplynulo, že Domin německé turisty a Němce jako národ neměl v oblibě. Jeho kritika se zaměřovala na povahu a chování Němců. Když cestoval na parníku na ostrov Capri, byl velmi rozladěn velkým počtem turistů této národnosti. *„Celý parník zvučí ovšem němčinou a kdo by odhadoval zběžně ty stovky výletníků na palubě podle řeči, byl by jist, že jsou to nejméně z 99 % Němci. Tak zlé to bohudík není, ač Němců je ještě dobrá polovina, ale roztahují se a křičí tak, že jeden vydává za pět, takže se vedle nich ztrácejí poměrně četní Angličané a Američané, ba i sami Francouzi.“* ... *„Záplava (Němců – moje pozn.) ta nebyla by konečně tak zlá, kdyby němečtí turisté nevnášeli ostrou disharmonii do prostředí celé Itálie tím svým rozpínavým vystupováním, hlučným křikem a jakousi panovačností a povýšeností, které je neodnaučila ani světová válka.“*⁴³⁰ Domin při každé příležitosti zmínil přítomnost německých turistů podobně jako při návštěvě města Palermo nebo dalších míst, a stěžoval si, že Němci využívají jen prvotřídní a slušné hotely.⁴³¹ Když Domin při své cestě naopak nenarazil na žádné německé turisty, ihned to ve svém vyprávění zmínil. Například při cestě na sopku Vesuv nebo při návštěvě Tunisu nezapomněl během vyprávění poznamenat, že tentokrát tam nebyli přítomni žádní Němci a on si tak mohl s manželkou cestování řádně vychutnat.⁴³²

Domin se také často snažil poukázat na hloupost Němců. Když se ženou navštívil muzeum moderního umění, snažil se je ukázat jako lidi, kteří nedokážou rozeznat dobré obrazy od „paskvilů“ na základě toho, že je obraz autora hodnocen v katalogu obrazů jako umělecky výtečný. Domin poukázal na to, že Němci mění své názory podle toho, co je někde uvedeno či napsáno, namísto aby obraz zhodnotili z uměleckého hlediska. Proto přidal do vyprávění zmínku o německém turistickém páru, který nedokázal docenit obraz, který shlédl v muzeu. *„Před jedním takovým „veledílem“ stáli dva Němci. On a ona, snad milenci, snad novomanželé. Dlouho mlčky přihlížejí na zmrzačené nestvůry a jakousi přírodu, v níž stromy jsou rachiticky znetvořeny a nesou fialové listí, až konečně ona přeruší ticho: „Slyš,*

---

⁴³⁰ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 286-288.

⁴³¹ Tamtéž, s. 353.

⁴³² Tamtéž, s. 353-460.

Fritz, to je hrozná mazanice! Škoda toho pokecaného plátna!“ Malá pauza. On hledá v katalogu, až konečně nalézá příslušné číslo a praví: „Miláčku, ty se mylíš, to je obraz od toho a toho (jméno mi ušlo) a ten musí být krásný, vždyť malý obraz tohoto malýře stojí v Berlíně několik tisíc goldmarek.“ Tak soudí bohužel mnozí.“ Domin tak poukázal na snadnou ovlivnitelnost Němců jen na základě toho, že se obrazy stejného malíře prodávají za vysokou cenu, a z toho důvodu se bylo možné domnívat, že jde o kvalitní umění.

Ve vyjádření svého záporného postoje k Němcům. Domin německým turistům vyčítal, že vláda Německa tvrdí, že nemůže splácet válečné reparace, protože němečtí občané po skončení první světové války nemají peníze, ve skutečnosti však jezdí tak vysoký počet Němců na dovolenou do Itálie a bydlí v těch nejdražších hotelech. Domin proto tehdejší letní sezonu v Itálii nazval znovudobytou Germánií.⁴³³ V souvislosti s tím Domin použil přirovnání chování Němců, kteří si užívají radovánek v Itálii na dovolené a nestarají se o výši cen v hotelu, kde byli ubytováni, ke skromnému chování občanů Československa, které Domin postavil do role chudých, kterým chybí peníze, aby si mohli zaplatit nejdražší hotely, natož si pak zaplatit dovolenou v Itálii. *„Němci letos zaplavují celou Itálii a plní všechny její kouty, takže není divu, že všade oslovují každého cizince napřed německy a že se nestačíme ohražovat, že nejsme „Tedesci“⁴³⁴. Přestali počítati ve svých miliardách a bilionech, zavedli si rentovou a zlatou marku, s kterou si otevřeli svět a žijí tu lacino a vesele, popřávajíce si všech požitků, které jsou nám, Česchoslovákům, nedostupné. Ovšem reparace chudáci platit nemohou, na to nemají peněz, vždyť přece desetitisíce z nich musí napěchovati peněženky rentovými markami, aby nepromeškali nejkrásnější sezonu v Itálii, která se letos stala „Germania rediviva“. Němci přeplňují nejlepší hotely, které se jim ani nezdají drahé, zatímco my Čechoslováckové se ohýbáme pod tíhou drahoty v hotelích druhého a třetího řádu a ještě je málo těch, kteří si takovou jarní cestu po Itálii a na Sicílii mohou vůbec popřáti.“⁴³⁵* Domin tak vyzdvihoval národ Československý nad národ Němců z hlediska skromnosti. Němce pak stavěl do role podvodníků a lhářů, kteří něco tvrdí navenek, ale chovají se úplně jinak. Domin svou stížností na německé turisty v tu dobu reagoval na mezinárodní situaci, kdy mělo Německo již od roku 1919 povinnost platit obrovské válečné reparace, ale nebylo schopno je splácet. Domin tak ztotožňoval jednotlivé německé občany s Německem jako státem a vyjadřoval s jejich jednáním nesouhlas, ačkoliv tito Němci sami o sobě nebyli schopni postup svého státu ovlivnit.

---

⁴³³ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 286-287.

⁴³⁴ Označení Tedesci znamenalo italské pojmenování Němců.

⁴³⁵ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 286-288.

Na závěr cestopisu uvedl Domin svůj zážitek ze zpáteční cesty, když se ženou cestoval vlakem z Terstu přes město Maribor (dnešní oblast Slovinska – moje pozn.). Jednalo se o událost se dvěma Němci, kteří pracovali na nádraží, přes které Domin s manželkou projížděli, když cestovali z Itálie zpět do Prahy. „*Za Mariborem se údolí sužuje a kraj k Brucku, Lubnu a sv. Michaelu nabývá vždy více horského rázu. V Mariboru jsme se přesvědčili, že dosud nevyhynul sprostý německý šovinism. Jakýsi Němec, který patrně ustrnul ve válečné a předválečné mentalitě, dívá se na řadu československých vozů, s nápisy Trieste – Praha a Zagreb – Praha a volá na svého druha: Siehe, lauter Čechoslo – wanken*⁴³⁶, přičemž s důrazem odděluje obě slova.“⁴³⁷ Dotyčný Němec tak vyjádřil svůj postoj k Čechoslovákům jako národu obtížného hmyzu. Domin tak poukázal na vnímání jednoho národa některými lidmi druhého národa, přesněji pohledem nacionalismu jako ideologie, která povyšuje jeden národ nad druhý.

Svůj nacionalismus ale Domin vystupňoval až v cestopisu *Pod hvězdnatou vlajkou*. Během cesty po New Yorku vložil do svého cestopisu kapitolu o Československých emigrantech, kteří se vystěhovali do Ameriky a nyní zde žili. Domin nejprve vyzdvihl úlohu těchto lidí a jejich podstatné zásluhy na vzniku Československa v roce 1918. Měl tím na mysli členy Českého národního sdružení, které v Americe vzniklo jako jedno z nejvýznamnějších center zahraničního odboje ve Spojených státech amerických v roce 1915 a které mělo na starost finanční a propagandistické zajištění československého zahraničního odboje.⁴³⁸ K Českému národnímu sdružení se v roce 1915 připojila později i Slovenská liga v Americe.⁴³⁹ Domin o tomto uskupení mluvil jako o Československém národním sdružení. Chválil sdružení za to, že podporovalo vydávání krajanských tiskovin ve Spojených státech amerických, jejichž redaktoři a autoři článků v nich publikovali svobodné myšlenky a názory. Domin ocenil redaktory za to, že se naučili vzdělávat se, politicky myslet a sjednotili se.⁴⁴⁰ Těmito tiskovinami měl Domin na mysli krajanský deník *Denní Hlasatel*, týdeník *Hlas* a listy s názvem *Slávie a Svornost*, které byly vydávány v Americe.⁴⁴¹ Vedle toho ale Domin upozornil na snahy Německé nacionálně socialistické strany dělnické projevované prostřednictvím jejího předsedy Hanse Knirsche, který se snažil, aby se co nejvíce lidé

---

⁴³⁶ Slovo Wanze znamená v němčině hmyz či štěnici.

⁴³⁷ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 541.

⁴³⁸ HÁJKOVÁ, D.: „*Náše česká věc*“: *Češi v Americe za první světové války* (dále jen *Náše česká*). Praha 10 2011, s. 6.

⁴³⁹ Tamtéž, s. 72-76.

⁴⁴⁰ DOMIN, K.: *Pod hvězdnatou*, s. 224

⁴⁴¹ JAKLOVÁ, A.: *Čečoamerická periodika 19. a 20. století*. Praha 2010. s. 300-307.

ve Spojených státech amerických dozvědělo o tom, že Československá republika vznikla, z pohledu této strany nespravedlivě, na úkor tří milionu Němců žijících v pohraničí. Nebyl samozřejmě sám, německá propaganda v Americe působila již v době první světové války prostřednictvím německých publicistů.⁴⁴² Po první světové válce se Němci žijící v pohraničí nového státu Československé republiky nedokázali smířit s tím, že se jim nepodařilo připojit se k Německu a k Rakousku. Proto se některé německé politické strany, vedle Německé nacionálně socialistické strany dělnické to v Československu byly politické strany Německá národní strana a Německá sociálně demokratická strana dělnická, snažily o revizi versailleského systému prostřednictvím různých akcí. Jednou z těchto akcí byla agitační cesta s přednáškami po Spojených státech amerických, kterou podnikl Hans Knirsch a na níž rozdával speciální brožury o skutečném počtu Němců, kteří žijí v novém Československém státě, a o „*křivdě*“, která byla vznikem tohoto státu učiněna českým Němcům, kteří se chtěli připojit k Německu nebo k Rakousku v roce 1918. Právě s touto akcí se Domin setkal a Knirschovu agitační snahu označoval jako nacionalistické hnutí národnostní menšiny v Československu a rozhodně s touto činností nesouhlasil. Domin to popsal takto: „*Avšak ani českoněmecké iredenta nelení a pokouší se klamati Ameriku a štváti ji proti našemu státu. Sudetoněmecké nakladatelství ve Vídni vydalo brožuru, určenou především pro spojené státy, s názvem „Eine offene Schuldt Amerikas an drei und halb Millionen Deutsche in der Tschecho – Slovaei“. Jejím autorem je prof. dr. Kurt Knoll a předmluvu napsal Hans Knirsch, který podnikl agitační cestu po Americe. Knirsch netají se iredentistickými záměry našich Němců, kteří usilují o dobytí svobody v jednotném státě svých národů. Brožura líčí prý „věrně a pravdivě poměry v Československu, ale nestranný čtenář pozná, že je krajně tendenční, zkrucuje historická fakta a často uvádí zřejmé nepravdy. Je psána veskrze z velkoněmeckého hlediska. Proto nás nesmí překvapit, dovídáme-li se, že svět nemá zájmu na existenci státu, který je pro imperialistické velikášství sedmimilionového národa těžkou překážkou pro konsolidaci hospodářských poměrů střední Evropy. V zájmu Československa jest si prý přáti co nejrychlejší likvidace tohoto nemožného státu Čechů v srdci střední Evropy, aby vyschl nebezpečný pramen stálého neklidu, hospodářského, sociálního a politického.“⁴⁴³ Domin ve svém vyjádření přibližoval a nepříznivě hodnotil názory těch lidí, kteří odmítali usnesení Versaillské dohody a odmítali vznik a existenci Československé republiky. Domin snahy Hanse Knirsche odsoudil jako snahy Němců a Maďarů o rozbití Československé republiky. Domin si byl vědom toho, že Hanse Knirsche najde v Americe své příznivce, avšak spoléhal*

---

⁴⁴² HÁJKOVÁ, D.: *Naše česká*, s. 73.

⁴⁴³ DOMIN, K.: *Pod hvězdnatou*, s. 237

na neustálou činnost Čechů a Slováků, kteří žili v Americe a kteří by v případě ohrožení podle Domina vystoupili na obranu zachování Československa.⁴⁴⁴

Nacionalismus se tedy u Domina promítal především ve snaze poukázat na Němce jako na národ, který se chová a smýšlí jako národ nadřazený nad obyvateli Československa. Takovým způsobem hodnotil i politickou agitaci Německé nacionálně socialistické strany dělnické a jejího předsedy Hanse Knirsche ve Spojených státech amerických. Vyzdvihoval při tom roli Čechů a Slováků žijících v Americe a jejich zásluhy na vzniku Československého státu. Negativistický postoj k obyvatelům Německa se pak u Domina projevoval v neustálém „rozčarování“ z velkého množství turistů v Itálii a v hodnocení jejich povahy a chování.

Dominova cesta do Itálie ukázala vedle Dominových nacionalistických idejí také na Dominovy sympatie k fašistické ideologii. V cestopisu *Za jižním sluncem* Domin poskytl čtenáři zajímavou informaci o tom, jak v Janově probíhaly oslavy vítězství Mussoliniho Národní fašistické strany dne 8. dubna 1924 ve volbách do parlamentu. Mussoliniho strana měla v době voleb 4 305 000 voličů, opozice 3 750 000 voličů.⁴⁴⁵ Součástí krátkého popisu okolního dění bylo i malé zamyšlení nad fašistickou stranou a jeho ideou. Domin k tomu napsal: *„Když jsme konečně vyšli na ulici a procházeli zvolna se ztišujícím městem, po ulicích, kde v množství dohořívaly odhozené pochodně (nám dobré k zapálení cigarety), nedalo to naší „mládeži“ a v brzku janovské ulice oživovaly hlasitým českým pokřikem, debatou o fašismu. Jeden z nás, v této věci dobrý syn slavného otce, výmluvně hájil nacionální politiku, i když je nucena pro dobrý účel použití prostředků ne právě demokratických, kdežto většina a tudíž přesila, odsuzovala s jakýmkoliv násilím i fašismus. Lze o této věci se zamyslet. Lze přirovnávat. Možno teoretisovat a možno vše pojímat prakticky neb ideálně.“*⁴⁴⁶

Konkrétní osobu, která zastávala myšlenku nacionální politiky i v případě, že použije nedemokratických prostředků, aby tak byl dosažen dobrý účel věci, Domin neoznačil. Protože však byl na cestě do Itálie s manželkou a ještě s několika dalšími kolegy s Univerzity Karlovy, je důvod se domnívat, že šlo o jeho vlastní postoj s tím, že se k němu vědomě nepřihlásil. Důvodem mohla být obava, že na sebe strhne nežádoucí pozornost, protože věděl, že někteří lidé by s jeho názory nesouhlasili nebo by si mohli vytvořit předsudky vůči jeho osobě. K závěru, že to byl Dominův postoj, mě vede také pozdější Dominova činnost v první polovině třicátých let. V této době se u Domina začala velmi silně v jeho politických

---

⁴⁴⁴ DOMIN, K.: *Pod hvězdnatou*, s. 237.

⁴⁴⁵ PEJČOCH, I.: *Fašismus*, s. 18.

⁴⁴⁶ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 64-67.

aktivitách projevovat na venek idea nacionalismu, zvláště pak v době, kdy působil jako rektor Univerzity Karlovy. Bylo to patrné i z jeho pozdějšího čestného členství v politickém hnutí Vlajka. Dominův nacionalismus se projevil také prostřednictvím účasti na transformaci Československé národní demokracie do strany Národního sjednocení, která se svým politickým programem a heslem „*Nic než národ*“ (český národ - moje pozn.) posunula na okraj pravicového spektra politických stran, kam lze zařadit právě silné projevy nacionalismu a fašismu. Vystupňováním Dominových nacionalistických idejí pak byla účast a předsednictví ve skupině Akce národní Obrody v roce 1938.

Poté co Domin popsal dění v Janově a vyjádřil své sympatie k fašistickým ideálům, zamyslel se nad „*nedávným*“ děním v Rusku a nad úlohou bolševismu. „*Padlo i slovo o bolševismu, jehož jedna forma je prý ruská, druhá fašistická. Přemýšlím o věci teď v klidu rodičího se dne ve Villefranche. ... A v tom tichu, které neruší ještě člověk, nejhorší ze všech dravců, panuje v duši vzácný mír a tichá radost ze života a z krás přírody. Člověk cítí, jak zbytečně je ubližovati druhému, jak hříšné je otravovati život, který by mohl být tak krásný, kdyby bylo jen lidí dobré vůle. V této náladě, ve které myslím na krutý zákon věčného boje všech proti všem, znovu vzpomínám a srovnávám. Vzpomínám na vyhnanou ruskou inteligenci, rozprášenou v zbytcích po celém světě, na moře prolité ruské krve a bezmíru utrpení, které způsobila bolševická vláda, jež vyšla z vůle volby lidu. Vzpomínám na násilí, které rozvrátilo největší kolos světa, které tolik zbořilo, ale nic nevystavělo. Srovnávám vše to s Itálií, kterou ovládl také násilně fašistický nacionalism, jenž však poměry v zemi upevnil, stát obohatil a který je ve všem konstruktivní. Mussolini, který by dnes mohl se zajisté státí presidentem italské republiky, nechce bořiti trůnu a spokojuje se s mocí, jenž se opírá o většinu národa. Těžko lze ovšem předvídati, jaké otřesy prodělá v budoucnosti fašism a zda bude tak prozíravý, že připraví půdu pro uplatnění demokratických práv veškerého občanstva. Dnes je ovšem Itálie, která snaží se zlepšit své hospodářské poměry, stísněna vysokými daněmi a mnohými dávkami, ale to známe i u nás, ve Francii a jiných zemích. Tak paralela ta vyzvedá jen různost obou extrémů. Avšak ty černé košile fašistů nesmíme srovnávati se zkrvavenýma rukama ruských bolševiků, s cizáky a židy, kteří otročí největší slovanský národ.*“⁴⁴⁷ Na základě této citace je možné potvrdit, že Domin sympatizoval s ideami fašismu, když „*násilně fašistický nacionalism*“ vnímal jako prostředek k zavedení pořádku v Itálii. Také v Dominově filozoficky laděném zamyšlení se potvrzuje a promítá jeho nesouhlas s bolševismem a jeho nástupem v Rusku. Domin odmítl bolševické ideály a obvinil tuto

---

⁴⁴⁷ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 64-67.

politickou ideu z toho, že zničila takový velký stát, kterým bylo Rusko. Přitom do doby, než v Rusku zvítězil bolševismus, vnímal jako největší a nejmocnější slovanský stát právě Rusko.

Vedle vyjádření k Rusku se Domin vyjádřil také k budoucím možnostem, které měl Mussolini k dispozici, a kterých mohl využít. Domin odhadoval, že Mussolini by se mohl stát prezidentem Itálie. Dokázal tak velmi dobře odhadnout budoucí politickou situaci Itálie. V poslední citované větě dal pak Domin najevo svůj negativní postoj k židům, který se projevoval nejvíce v Dominově cestopisu *V říši marockého sultána* a shodoval se pak s programem Vlajky a později i Akce národní obrody.

V cestopisu *Pod hvězdnatou vlajkou* Domin vyjádřil svůj negativní postoj k levicovým myšlenkám charakterizovaným komunismem. Amerika, kterou Domin navštívil, měla zcela jiný přístup k lidem v pracovní oblasti a ve vnímání úlohy práce člověka. Tento přístup a vnímání práce oslovil i Karla Domina, který jím byl unesen. Lidé, kteří v Americe žili, byli Dominem vyliční jako podnikaví a neustále a tvrdě pracující. Tyto vlastnosti Dominovi velmi imponovaly. Domin si uvědomil rozdíl, který tak vyvstal mezi pracovní morálkou v Americe a pracovní morálkou v Evropě, potažmo ve střední Evropě a celkově u tzv. „slovanských národů“⁴⁴⁸, jak je nazval, resp. slovanských států. Tímto americkým přístupem k práci Domin vysvětloval sociální blahobyt v Americe a sociální nespokojenost ve střední Evropě, konkrétně u Slovanů. Domin u Slovanů uvedl jejich povahové vlastnosti, které jim bránily ve změně dosavadního přístupu a náhledu na práci, který by vedl k většímu blahobytu Slovanů. Rozdílný přístup v práci zdůraznil na příkladu slovanských dělníků v Evropě a amerických dělníků. Jako motivaci pro slovanské dělníky uvedl i vyšší dělnických platů v Americe. „Bohužel Slované mají v své krvi jakýsi jed. Jsou velcí v odporu, negaci, destrukci a pasivitě. Tato naše kletba rozvrátila největší slovanský stát. To jest příčina, že tolik našich lidí, ač v hloubi duše cítí národně, stydí se za svůj sát a hlásí se ke komunismu. V aktivitě a v pozitivní práci spočívá blahobyt národa. Jen pobloudilec stydí se za zdravý nacionalismus a koketuje s internacionalismem, který je negací individualismu. Kdyby naši dělničtí vůdcové poznali americké továrny a dělníky, mluvili by jinak než nyní, ovšem chtěli-li by býti upřímní. Od nepaměti bojuje dělník všech národů o lepší bytí. Je životním zájmem každého národa, aby jeho dělníci a zemědělci byli lidé svobodní a spokojení, neboť práce má přinášeti ovoce a každý bez rozdílu má míti vědomí své občanské důstojnosti. Je povinností státu dáti všechno dělníku. Je povinností dělníků býti loajálními občany u vědomí, že mají stejná práva i stejné povinnosti. V tom spatřuji pravý demokratism. Třídní boj potrvá věčně,

---

⁴⁴⁸ DOMIN, K.: *Pod hvězdnatou*, s. 183.

*avšak i z tohoto boje musí vyplývati rovnováha tak jako v živé přírodě. Amerika poměrně řídké osídlená, reguluje si tento boj o existenci a tím i blahobyt svých občanů.*⁴⁴⁹

Zatímco američtí dělníci podle Domina tvrdě pracovali a sami se starali, zda mají dobrou práci, „slovanští“ dělníci a především pak jejich vůdci se místo tvrdé práce a vytrvalosti přihlásili k internacionalismu prostřednictvím komunismu. Internacionalismus Domin vnímal jako popření individualismu.⁴⁵⁰ Slovanské dělníky Domin nabádal, aby byli loajálními občany státu a poukázal na to, že vedle svých práv mají také stejné povinnosti jako ostatní občané státu. V tom Domin viděl podstatu opravdové demokracie. Svým vyjádření k třídnímu boji poukazoval na to, že ho chápe jako všudypřítomnou a nekončící součást života, ze které musí vycházet rovnováha, jež se nachází i v přírodě. Dále napsal, že: „*Kdyby však vymřel idealismus a kde kdo by si volil povolání jen podle výnosnosti a nikoliv podle vnitřního pudu a nadání, bylo by lidstvo ubohé. To, co nám chybí je podnikavost a obchodní duch. Kde kdo chtěl by se utéci pod širokou sukni státu, a ubohý stát (vždyť žijeme v republice!) měl by se státi zaopatřovacím ústavem, v němž práce se nehodnotí podle výkonnosti a výsledků a podle prospěšnosti pro celek.*“⁴⁵¹ Tím Domin poukázal na rozdílný přístup Slovanů a Američanů v obchodní sféře a u Slovanů na nedostatek vůle k podnikání. Nedostatek vůle k podnikání pak viděl jako vinu nedostatečného blahobytu a vinu problému, kdy se lidé namísto toho, aby se postarali sami o sebe, snažili přiživovat na státu, ve kterém žili a požadovali, aby se o ně stát postaral a poskytl jim finanční prostředky pro život.

Ve výše uvedeném cestopisu se promítla nepřímě i Dominova idea o vzájemnosti slovanských národů v Evropě. Tu Domin vyjádřil prostřednictvím své iniciativy o založení tradice pořádání slovanských botanických sjezdů, kterou navrhl na botanickém sjezdu na Cornell University v Ithace v New Yorku.⁴⁵²

Vedle vyjádření politických idejí bylo v Dominových cestopisech možné nalézt jeho postoje vůči křesťanskému náboženství a církvi. Již v cestopisu *Dvojím rájem* Domin kritizoval povrchnost křesťanské nauky v misiích, když navštívil Austrálii. Domin schvaloval misijní činnost v její podstatě a považoval ji za prostředek civilizování domorodých národů v Austrálii a v jiných zemích. Kritizoval však to, že misie se soustředila pouze na náboženskou nauku. Tu se domorodci museli naučit nazpaměť, ale domorodcům nebyla

---

⁴⁴⁹ DOMIN, K.: *Pod hvězdnatou*, s. 183.

⁴⁵⁰ Tamtéž, s. 205-208.

⁴⁵¹ Tamtéž, s. 208-209

⁴⁵² Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 1, inv. č. 36, „*Poznámky k obviněním vzneseným na mne ... dne 11. května 1945*“.

misionáři dostatečně vysvětlena podstata náboženské nauky. Domorodci pak konali podle Domina prázdné obřady. Když pak domorodí černoši nepochopili podstatu křesťanství, při výchově se pak jen přetvařovali. Domin vytýkal misionářům, že tímto způsobem konverze „jdou“ misionáři jen po povrchu. Navíc se misionáři snažili, aby domorodí lidé přestali vyrábět tradiční předměty jako náhrdelníky a zbraně, protože by jim to připomínalo starý a tedy pohanský život. Tím ale potlačovali jejich zručnost a šikovnost. Proto byl Domin z misí celkově zklamán, protože černým domorodcům nepřinesla misie nic, aby nevymřeli.⁴⁵³ V tomto cestopisu se tedy Domin zaměřil na kritiku podstaty misí a způsob jakým misie svou misijní činnost prováděli.

V cestopisu *Za jižním sluncem* se ale ve svých postojích ohledně křesťanství Domin již zaměřil spíše na církve jako takovou, na bohatou výzdobu jejich církevních staveb a na pokrytectví, které je z toho patrné. Domin se o tomto tématu zmínil jen nepatrně během návštěvy města Řím. „*Jaká to křiklavá nádhera, jaký rozpor s učením kristovým a s původní církví! Zde ztělesněna je výmluvně a výstražně duše papežského Říma, která si vskutku nemohla vytvořit pravdivější reprezentace! Chladným přepychem dýchá tento palác papežů, který nemohl by být ani věřícímu místem zbožného rozjímání a stánkem božím!*“⁴⁵⁴ Domin vnímal okázalou výzdobu Svatopetrského chrámu, kterou dala chrámu sama církev a papežové jako ukazatel, jaký skutečně byl papežský Řím. Bohatý, okázalý a chladný. Domin kritizoval bohatě zdobený chrám sv. Petra, který sloužil jako papežský palác a poukazoval na kontrast s představou Krista o chudé církvi. V tomto cestopisu se Domin vyjadřoval tedy spíše k církvi než k náboženským činnostem, protože navštívil město Řím, které bylo dříve sídlem papežů.

V cestopisu *Pod hvězdnatou vlajkou* se Domin na křesťanskou víru zaměřil prostřednictvím popisu vybrané náboženské sekty a jejich doktríny v Americe, kterou byla sekta Mormonů. Jeho výběr byl logický, cestoval totiž po Spojených státech amerických a početná skupina mormonů působila právě ve městě Salt Lake City, které navštívil. Popsal čtenáři pravidla života této mormonské společnosti, jejich zvyky, kulturu a jejich náboženskou doktrínu. Upozornil při tom, že mezi náboženským výkladem křesťanské nauky z úst Římské katolické církve a z úst hlavního protagonisty mormonů, Josepha Smithe, byl zjevný rozdíl. Podle Domina se mormonská církev ujala mezi Američany proto, že byla mormonská nauka zahalena do mystiky a kouzla nadpřirozena. To Domin vnímal jako podvod

---

⁴⁵³ DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem II. díl*, s. 249-290

⁴⁵⁴ DOMIN, K.: *Za jižním*, s. 218.

na věřících. Domin se podívoval nad tím, že mezi mormony je mnoho bystrých a inteligentních lidí, kteří mohou i přes svou vysokou inteligenci věřit tomu, co on sám hodnotil jako nesmysly.⁴⁵⁵ Domin čtenáře seznámil s co největším množstvím informací, aby si čtenář mohl vytvořit svou vlastní představu o mormonské komunitě a věrouce mormonské církve. Poukazoval na to, že mormonská církev podvádí své věřící, protože svou věrouku zahaluje do mystiky a kouzel, aby tak získala více věřících. V tomto cestopisu se tedy Domin zaměřil na podstatu náboženské nauky a na různé způsoby výkladu víry, které vznikly v dějinách v rámci křesťanských sekt.

V cestopisu *V říši marockého sultána* se projevila Dominova kritika a nesouhlas s činností komunistů a marxistů v islámských zemích na severu Afriky. Jednalo se o Dominovo vyjádření k politické činnosti komunistů a marxistů v městě Oran v Alžírsku. Upozornil čtenáře na to, že se zde marxisté a komunisté snaží roznášet svá rozvratná a nebezpečná hesla.⁴⁵⁶ Ve spojení s předchozími cestopisy Domin tímto vyjádřením nadále pokračoval ve svém kritickém postoji k ideologii marxismu a komunismu.

V cestopisu *Z pustin a hor severozápadní Afriky*, se Domin při své další návštěvě města Oran v Alžírsku vrátil ke kritice komunistických politických snah v Maroku a Alžírsku jako v předchozím cestopisu. Do svého vyprávění Domin zařadil varovnou poznámku o komunistické propagandě. *„Je tu však jiné nebezpečí v podobě rozkladné štvavé propagandy, především komunistické. Už v Oranu postřehl jsem známky této činnosti, mající za účel působiti nesnáze Francii. Ale ani Maroko nezůstává ušetřeno této podzemní otravné agitace, třeba se dosud nepodařilo podnitit vážnější nepokoje na půdě francouzské. Nesmíme ovšem zapomínat na to, že to byli francouzští komunisté, kteří rozdmýchali plamen nenávisti proti geniálnímu budovateli Maroka, velkému maršálu Lyautey. Oni to byli, kteří se prohlásili solidárními s Abd El Krimem, což Kořínek právem přibíjí na pranýř jako trpkou ironii, neboť Abd El Krim byl nacionální absolutistický marocký vůdce, jemuž nic nebylo cizejšího nad zásady demokratické, o komunistických ani nemluvě. Za povstání Abd El Krima a zejména v době jeho úspěšné ofensivy přiskočili francouzští komunisté na pomoc povstalcům, nic nedbajíce, že jejich kulky kosí životy také francouzských bílých vojáků. Podle komunistického listu „Humanité“ kladivo a srp měly se státi vůdčí hvězdou Musulmanů. Depeše Sémar-Doriotova, zasláná francouzskými komunisty vůdci marockého odboje Abd El Krimovi, stojí věru ještě dnes za zaznamenání. Zní takto: „Parlamentní skupina, výkonný výbor*

---

⁴⁵⁵ DOMIN, K.: *Pod hvězdnatou*, s. 224.

⁴⁵⁶ DOMIN, K.: *V říši*, s. 44.

komunistické strany národní komité komunistické mládeže zdraví skvělé vítězství marockého lidu nad španělskými imperialisty. Blahopřejí jeho statečnému náčelníku Abd El Krimovi. Doufají, že spojení s proletariátem francouzským a evropským v boji proti všem imperialistům, francouzský v to počítaje, až do úplného osvobození marocké půdy.“

Domin poukazoval na snahu komunistů, kteří se snažili využít příležitosti a získat spojence ve vůdci marockého povstání Abd El Krimovi, který bojoval za „vymanění“ Maroka z područí Francouzského protektorátu v letech 1921 - 1926. Domin poukazoval na nesmyslnost rozhodnutí komunistů, když chtěli podporovat tohoto vůdce, který zastával naprosto rozdílné postoje od komunistických politických záměrů. Domin poukázal na to, že komunisté tím chtěli pouze získat spojence pro své další politické záměry. Domin ale varoval čtenáře, že v i roce 1936 *„komunistické nebezpečí dosud nepominulo a zvyšuje se jakákoliv nespokojenost domorodců.“*⁴⁵⁷

Dominovo varování před neustálými politickými snahami a zájmy komunistů v Maroku a důvod, proč právě politické snahy této strany zmínil ve svém cestopisu, mělo zjevně souvislost nejen s postojem Domina jako člena Československé národní demokracie a později jako člena strany Národního sjednocení, ale i s Dominovým negativním postojem k myšlence komunismu jako takové. Tento postoj vyplýval i ze sympatií, které Domin projevoval k politickému hnutí Vlajka. O několik let později pak Domin potvrdil tyto názory členstvím v organizaci Akce národní Obrody. S ohledem na dobu vydání tohoto strojopisu, tedy rok 1936, lze usuzovat, že se do Dominova psaní promítly také negativní zkušenosti s levicově orientovanými studenty a levicovými politickými stranami při událostech insigniády v roce 1934. Je možné, že z toho důvodu věnoval více pozornosti činnosti komunistické strany a jejímu hodnocení než jiným politickým hnutím v severní Africe.

Kromě kritiky komunistických politických záměrů v Alžírsku a Maroku se v Dominových cestopisech projevil negativní postoj vůči židům. V cestopisu *V říši marockého sultána* Domin popsal, jak procestoval a navštívil během této své cesty mnoho židovských čtvrtí. První židovskou čtvrť poznal již po cestě přes Francii. Už v tomto městě Domin jasně poukázal na svůj negativní postoj k židům. Při návštěvě francouzského města Marseille a jeho popisu sdělil čtenáři. *„V tomto obrovském a bohatém městě staví se kupodivu málo a i jinak je soukromé podnikání podvázáno, kapitál odpočívá, sociální rozdíly se stupňují, roste bída a nezaměstnanost a také bohatí nevědí dobře, jak naložiti se svými*

---

⁴⁵⁷ Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina, karton č. 5, inv. č. 179, *Z pustín a hor severozápadní Afriky*.

penězi. Bohatých je tu velmi mnoho, ale zdá se mi, že myslí jen na svůj majetek a nikoliv na sociální bídu druhých. Také v podsvětí Marseille, mezi chudinou a proletariátem to vře. Žid dovede vždy obchodovat a umí těžit i z bídy lidské, ale je tu mnoho těch, kdož marně shánějí práci a chléb, než pohříchu nechybějí ani povaleči a příživníci, kteří nechtějí pracovat, ale zato dobře žít na útraty druhých.⁴⁵⁸ V tomto sdělení se projevil zcela jasně Dominův negativní postoj k židům. Je patrné, že je vnímal jako obratné a skvělé obchodníky, kteří ale vydělávají na lidské chudobě a využívají lidí, kteří se ocitají v nouzi. Jeho výrok pak ukazoval, jak se u něho projevoval antisemitismus. „Vykresloval“ žida jako necitelného kapitalistu a použil tak stereotyp, který se v České společnosti objevoval již od konce 19. století.⁴⁵⁹

Další židovské čtvrti navštívil Domin v Maroku. Tyto čtvrti byly místními arabskými obyvateli nazývány již od 18. století „mellahy“⁴⁶⁰ a jejich pojmenování bylo hanlivým označením těchto míst. Domin je čtenáři popsal téměř vždy jako špinavé a zapáchající, přelidněné a postihované častými epidemiemi.⁴⁶¹ Popsal také vzhled a styl oblékání marockých židů. Třeba právě při popisu vzhledu židovských chlapců ve městě Casablanca uvedl, že „oholení mladíci nejsou podle našeho árijského vkusu“⁴⁶², a tím dal najevo svůj postoj k člověku podle jeho vzhledu a původu s tím, že dává přednost tzv. árijskému typu rasy a odmítal tzv. rasu semitskou, kterou zosobňovali právě židé. Člověk árijské rasy byl charakterizován již na konci 19. století jako typ s kladnými charakterovými a fyziognomickými vlastnostmi. Člověk semitské rasy měl být typem s protikladnými vlastnostmi.⁴⁶³ To, že Domin upřednostňoval árijskou rasu, dokládá i jeho pozdější činnost v organizaci Akce národní obrody. V programu organizace, jehož byl autorem, bylo uvedeno, že neárijské osoby měly být „vysídleny“ z Československé republiky. Zároveň Domin v programu uvedl, že židé jsou „podporovateli marxismu a bolševismu“⁴⁶⁴ a vnímal je jako „rozkladný a nebezpečný prvek pro národní stát“⁴⁶⁵. Na tomto místě je patrné, že se jeho

---

⁴⁵⁸ DOMIN, K.: *V říši*, s. 18.

⁴⁵⁹ SOUKUPOVÁ, B.: *Národněpolitické protižidovské stereotypy v české společnosti na konci 19. století (dále jen Národněpolitické protižidovské)*. In: VYDRA, Z.: *Protižidovské stereotypy a křesťanská společnost na přelomu 19. a 20. století*. Pardubice 2007. s. 13-35.

⁴⁶⁰ DOMIN, K. *V říši*, s. 244.

⁴⁶¹ Tamtéž.

⁴⁶² Tamtéž, s. 208.

⁴⁶³ FRANKL, M.: *„Emancipace od židů“*. Praha – Litomyšl 2007. s. 33-34.

⁴⁶⁴ Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domin, karton č. 44, inv. č. 2799, *Karel Domin: S novým programem do nového Československa*.

⁴⁶⁵ Tamtéž.

náhled na židy změnil. Nyní je vnímal v podobě stereotypu „žida-levičáka“⁴⁶⁶, který podle něho podporoval import bolševických a marxistických myšlenek do Československa. Takové nazírání na židy jako příznivce těchto myšlenek nebylo ničím novým. Již v roce 1920 se v deníku agrární strany, *Venkov*, objevila zpráva, že židé podporují v Československu bolševismus. Proti tomuto výroku důrazně protestovala Národní rada židovská.⁴⁶⁷

Své vyprávění o židech ve výše uvedeném cestopisu pak ukončil slovy, že „o marockých židech toho bylo napsáno již mnoho. Dříve než skončím tyto poznámky, vyvolané židovskou obcí Mogadoru, mimořádně velikou a důležitou v hospodářském životě města, dal bych jen ještě jednu otázku.“ Domin poté položil otázku k zamyšlení. „Nemá-li jednou vzplanout obzor Maroka rudou září krve a revoluce, musí dojít k vyrovnání dvou protichůdných světových názorů: islámu a evropské kultury. A tu se ptám: „jaké stanovisko zaujmou k tomuto vyrovnání maroští Židé? Loyální k Francii či rozvratné jako jinde?“ Domin se snažil poukázat na loajlnost marockých židů k Francii jako koloniální mocnosti, neboť Maroko bylo pod francouzským protektorátem, a nevyzpytatelnost v postoji v záležitostech k jiným národům.

Domin si ve svém vyprávění o marockých židech vypomohl také úryvky z knih jiných cestovatelů, nejčastěji pak od jistého cestovatele Aubina. Sám se nikdy nepokoušel navázat kontakt s žádnými židy v Maroku a zcela zjevně se nesnažil poznat jejich život a kulturu. Přitom na své cestě přišel do kontaktu s Araby, Musulmany nebo Berbery, a přijal pozvání do jejich příbytků a poznával tak jejich kulturu. Při hodnocení marockých židů tak pouze využíval negativního líčení obsaženého v dílech jiných autorů. Jeho vztah k židům v Československu byl ostatně stejně negativní jako jeho hodnocení židů v cizině.

Všechny tyto Dominovy politické postoje se shodovaly s tím, ve kterých politických stranách, hnutích a organizacích byl členem nebo s kterými sympatizoval. V předchozí životopisné části práce bylo uvedeno, že Domin se od roku 1918 stal členem Československé národní demokracie. Členství v politické straně bylo pro Domina možností, jak dát veřejně najevo své národní cítění a svůj kladný postoj ke vzniku Československé republiky. Být členem Československé národní demokracie pro Domina znamenalo být součástí nového státu a podílet se na jeho rozvoji a uspořádání. Československá národní demokracie patřila svým programem mezi tzv. občansko–stavovské strany. Podstatu jejich idejí vystihovalo

---

⁴⁶⁶ SOUKUPOVÁ, B.: *Národněpolitické protižidovské*, s. 13-35.

⁴⁶⁷ ČERMÁKOVÁ, R.: *Československá republika – nový stát ve střední Evropě a Židé*. In: SOUKUPOVÁ, B., ZAHRADNÍKOVÁ, M. (ed.): *Židovská menšina v Československu ve dvacátých letech*. Sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v říjnu 2002 až v červnu 2003. Praha 1: Židovské muzeum v Praze 2003. s. 12.

i přídavné jméno v názvu: „*národní*“. Z této ideje vycházel také program strany. Ten spočíval ve výrazné národní ideji Československého státu, kterou strana projevovala prostřednictvím nacionalismu a negativního vztahu k německé menšině v Československé republice. Dále se strana stavěla proti jednotlivým zájmům společenských vrstev a tříd, které by mohly narušit chod silného Československého státu. Strana odmítala levicové myšlenky, neboť odmítala názory sociálních demokratů, národních socialistů a především pak komunistů. Podporovala aktivní podnikání a považovala za důležité zachování soukromého vlastnictví. Strana také kladla důraz na vytváření vzájemných vztahů se slovanskými národy, které se opíraly o Rusko. Jednalo se o projev tzv. novoslovanství. Dále strana trvala na odluce církve od státu a zaujala opoziční stanovisko vůči politice Hradu, kterou vedl T. G. Masaryk a E. Beneš. V zahraniční politice pak národní demokracie odmítala uznat vznik Sovětského svazu.⁴⁶⁸

Svůj souhlas s větší částí programu strany Československé národní demokracie dal Domin najevo i ve svých cestopisech. Zejména projevovat negativní postoje vůči Němcům, ačkoliv u něho šlo o negativní postoj k Němcům jako takovým, zatímco u Československé národní demokracie šlo především o české Němce. Společně s Československou národní demokracií odmítal levicové myšlenky, vyzdvihoval úlohu státu nad potřebami jednotlivce a podporoval podnikání a obchod. Shodně s programem národní demokracie ve svých cestopisech odmítal bolševický převrat v Rusku.

S programem národní demokracie souhlasil i v dalších směrech, v jeho cestopisech se to však příliš neprojevovalo, neboť k tomu z hlediska průběhu jeho cest nebyl ani důvod. Šlo o jeho přístup k oficiální zahraniční politice Hradu v čele s Masarykem a Benešem. Zatímco Hrad se orientoval hlavně na západní státy, Domin se domníval, že by měly být napraveny vztahy s jihoslovenskými státy a měla by s těmito státy být rozvíjena spolupráce. Svůj postoj dával najevo již v době výkonu funkce předsedy Československého cizineckého úřadu v roce 1918 – 1919. Ve svých cestopisech se však k oficiální zahraniční politice státu výslovně nevyjadřoval, pouze shodně s Československou národní demokracií poukazyval na význam vzájemných vztahů slovanských národů. Fakticky tento postoj projevil tím, že dal podnět k založení slovanských botanických kongresů, kde se měli pravidelně setkávat botanici zastupující slovanské národy. V cestopisech se také výslovně neprojevil jeho souhlas s částí programu Československé národní demokracie týkající se odluky církve od státu, několikrát se však vyjádřil ke křesťanské víře, církvi i aktivitám křesťanů, a to záporně.

---

⁴⁶⁸ ČAPKA, F.: *Politické strany první republiky*. Olomučany 1998, s. 4.

Ve třicátých letech byl Domin stále členem Československé národní demokracie. Současně se ale stal členem politického hnutí Vlajka. Mezitím došlo k vnitřní reorganizaci strany Československé národní demokracie a s přeměnou strany ve stranu Národní sjednocení se i Domin stal členem této nové strany, která se skládala z Národní demokracie, Národní fronty a Národní ligy. V roce 1938 se poté Domin podílel na založení organizace Akce národní obrody, která vznikla jako reakce na následky přijetí Mnichovské dohody Československem. Politická strana Národní sjednocení, Vlajka a Akce národní obrody stály všechny na okraji československého pravicového politického spektra. Byla pro ně charakteristická nenávisť k židům a nenávisť ke komunismu a komunistickým, bolševickým a marxistickým myšlenkám. Na základě výše uvedeného rozboru je patrné, že Dominovy postoje uvedené v jeho cestopisech ze třicátých let se shodovaly s částmi programu Národního sjednocení, Vlajky a Akce národní obrody, podobně jako s body strany Československé národní demokracie ve dvacátých letech 20. století. Na programu organizace Akce národní obrody pak lze ukázat, že Dominovy politické ideje přetrvávaly i po několika dalších letech, kdy přestal být aktivním členem Národního sjednocení, a poté, co se přestal angažovat v politickém hnutí Vlajka.

ZÁVĚR

Struktura Dominových cestopisů zůstávala pořád stejná. Hlavním tématem cestopisů byl popis tropické přírody. Velmi podrobně Domin popisoval také život domorodých obyvatel v navštívených zemích, jejich zvyky, kulturu a náboženství, stravování, hygienu, nemoci a epidemie. Aby vytvořil ucelený obraz navštívené země, ostrova nebo města, doplňoval Domin svá vyprávění množstvím historie a dějinných událostí. Protože kladl velký důraz na vyjádření svých vnitřních pocitů, obsahovaly jeho cestopisy také bohatý subjektivně zabarvený popis. Dále popisoval počasí a podnebí v subtropických a tropických oblastech a způsob či dopravní prostředek, kterým cestoval. Často své vyprávění vyplňoval informacemi o hospodářství a průmyslu v navštívených zemích, které doplňoval přehlednými tabulkami o exportu tamních pěstovaných plodin. Domin také čtenáře seznámil s nutnými úředními procedurami, které musel absolvovat během vstupů do cizích zemí. A popsal i své osobní zážitky.

Převážná část informací, které Domin čtenáři ve svých cestopisech podal, pocházela od samotného Domina a z jeho vlastních pozorování. Vedle toho ale také přebíral mnoho informací od cizích autorů cestopisů. To se nejvíce projevilo při popisování historie některého konkrétního místa, v případě popisu postavení žen v islámském světě a islámského náboženství a v případě popisu židů v Maroku a Alžírsku. Své cestopisy vydával Domin podle svého vyjádření proto, že v jiných cestopisech bylo příliš málo pozornosti věnováno popisu přírody a on to považoval za jejich nedostatek.

Domin ve svých cestopisech projevoval své nacionalistické postoje vůči Němcům, když se s nimi setkal v Itálii, a vůči politické agitaci Hanse Knirsche, předsedy politické strany Německé nacionálně socialistické strany dělnické ve Spojených státech amerických ve dvacátých letech 20. století. Dále Domin sympatizoval s ideami Mussoliniho fašistické strany, když navštívil Itálii. Vymezoval se proti komunistickým, bolševickým a marxistickým politickým myšlenkám a kritizoval politickou agitaci komunistů v islámských zemích v Maroku a v Alžírsku.

Politické postoje, které Domin zaznamenal ve svých cestopisech, se shodovaly s větší částí programu strany Československé národní demokracie. Jednalo se o shodu v projevech nacionalismu vůči Němcům, o kritiku a vymezení se proti ideám komunismu, bolševismu a marxismu. Dále se jednalo o shodu v potřebě rozvoje podnikatelské činnosti a obchodu. Další shoda Domina a programu strany Národní demokracie se projevila v důrazu

na budování vzájemných vztahů mezi slovanskými národy a státy v Evropě a v odmítnutí uznat Sovětský svaz jako státní útvar.

Domin své politické postoje a názory sděloval jen v některých svých cestopisech. Nejzajímavějšími cestopisy s nejvíce informacemi proto byly v tomto ohledu jeho cestopisy z dvacátých let 20. století, které pojednávaly o návštěvě států jižní Evropy a Spojených států amerických. Jednalo se tedy o cestopisy *Za jižním sluncem* a *Pod hvězdnatou vlajkou*. Vzhledem k absenci jiných politických vyjádření ve dvacátých letech 20. století se jeho cestopisy staly obrazem jeho politických názorů, který mohl přispět k pochopení jejich vývoje ve 30. letech 20. století. V dalších cestopisech, a to i v těch, které nevydal, se jeho politické názory do takové míry neprojevovaly. Je zřejmé, že jeho názory se do značné míry shodovaly s programem Československé národní demokracie, která se později přeměnila ve stranu Národního sjednocení, a s programem politického hnutí Vlajka a s programem organizace Akce národní obrody. V tom se projevil mimo jiné velmi negativní postoj Karla Domina vůči židům, i když mělo jít o židy, se kterými se setkal v zahraničí.

Dominovy politické názory se přirozeně shodovaly také s názory dalších hnutí politického charakteru, které vznikaly v Československu od 20. let 20. století, zejména pak s fašistickými hnutími. Podrobnější hodnocení, v jakých konkrétních bodech se tyto jeho postoje shodovaly s programy těchto fašistických hnutí, a se kterými hnutími konkrétně, by bylo tématem pro další výzkum.

Pro zpracování práce jsem zvolila popisnou metodu pro životopis Karla Domina. Pro rozbor vybraných cestopisů jsem použila komparativní metodu. Komparativní metoda se mi osvědčila a poskytla mi tak prostor povšimnout si změn v jednotlivých cestopisech. Při zpracovávání pramenů se nevyskytly žádné velké potíže s výjimkou zpracování cestopisů, neboť bylo těžké zorientovat se v jejich rozsahu.

Tato práce není vyčerpávající. Poskytuje pouze jednostranný pohled jak na osobnost Karla Domina, tak i na jeho cestopisy. Jeho osobnost je zde chápána především jako osobnost cestovatele. Na tuto práci je možné navázat při hodnocení dějin cestování. Podobně je možné rozšířit i využití Dominových cestopisů a porovnat je s cestopisy jiných cestovatelů, kteří navštívili stejné oblasti jako Domin, a zkoumat, nakolik se v různém čase lišily popisy konkrétních cestovatelů.

Dále je možné na tuto práci navázat v oblasti dějin školství. Je možné věnovat se Dominovi jako profesoru Univerzity Karlovy a zabývat se podrobněji každodenností v akademických funkcích. Protože jsem vzhledem k tématu nevyužila prameny politické

povahy a prameny „*botanické*“ povahy, je v tomto směru prostor pro další bádání. Osobnost Karla Domina by mohla být zpracována jako osobnost botanika. Ovšem v bádání v Dominových botanických pracích by se badatel mohl dostat do slepé uličky. V první řadě je jeho botanická produkce velmi obsáhlá, v druhé řadě pak není všechna zcela inventarizována.

Dominovy politické postoje byly po skončení okupace hodnoceny do značné míry záporně, a to s přihlédnutím k jeho sympatiím ke krajně pravicovým, nacionalistickým a fašistickým hnutím. Domnívám se ale, že takový pohled je značně zjednodušující. Jeho činnost týkající se obnovy postavení Univerzity Karlovy a narovnání poměru z doby Rakousko-Uherska byla nesporně přínosná a nelze ji hodnotit negativně. Proto je třeba hodnotit jeho politické postoje v konkrétních dobových souvislostech, tedy zkoumat a porovnávat vývoj jeho uvažování z hlediska změn, ke kterým docházelo v českých zemích jak za Rakousko-Uherska, tak i za samostatného Československa v první polovině 20. století.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny:

- Archiv Akademie věd České republiky, osobní fond Karla Domina.
- Archiv Národního muzea, osobní fond Karla Domina.
- Archiv Univerzity Karlovy, fond Filozofické fakulty, osobní složka prof. Karla Domina.
- *Disertace pražské university. I, 1882-1953.* Praha 1965.
- DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem. Díl I, Cesta na Jávnu a po Jávě.* Praha.
- DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem. Díl II, Cesta po Austrálii a na Ceylon.* Praha.
- DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii.* Díl první. Praha 1928.
- DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha první, Cesty po Západní Indii.* Díl druhý. Praha 1929.
- DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha druhá, Pod hvězdnatou vlajkou.* Praha 1929.
- DOMIN, K.: *Můj rektorský rok: z bojů o Karolinum a za práva Karlovy university.* V Praze 1934.
- DOMIN, K.: *Univerzitní profesor Dr. Jan Vilhelm padesátníkem.* In *Věda přírodní*, roč. VIII. č. 1. Praha 1927.
- DOMIN, K. *Věda přírodní. Časopis pro přírodovědeckou vlastivědu.* N. ř. Roč. (XXIV), číslo 1, Praha leden 1948. In: *Hortus sanitatis*, roč. I., číslo 1., Praha leden 1948.
- DOMIN, K.: *V říši marockého sultána.* Praha 1940.
- NOVÁK, F. A.: *Prof. Dr. Karel Domin padesátníkem.* In: *Preslia. Věstník Československé botanické společnosti*, Praha 1931.
- Seznam přednášek, kteréž se odbývají budou na c. k. české univerzitě Karlo–Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1902. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze.
- Seznam přednášek, kteréž se odbývají budou na c. k. české univerzitě Karlo–Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1908. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze.
- Seznam přednášek, kteréž se odbývají budou na c. k. české univerzitě Karlo–Ferdinandově v Praze, v zimním běhu 1908 - 1909. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze.

- Seznam přednášek, kteréž se odbývati budou na c. k. české univerzitě Karlo–Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1909. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze.
- Seznam přednášek, kteréž se odbývati budou na c. k. české univerzitě Karlo–Ferdinandově v Praze, v letním běhu 1911. V Praze: Tiskem místodržitelství knihtiskárny v Praze-
- Seznam přednášek, které budou se konati na c. k. české univerzitě Karlo Ferdinandově v Praze, v zimním běhu 1916/17. V Praze: Tiskem c. k. místodržitelství knihtiskárny v Praze.
- Seznam přednášek, které budou se konati na c. k. české univerzitě Karlově Ferdinandově v Praze, v zimním běhu 1917/18. V Praze: Tiskem c. k. místodržitelství knihtiskárny v Praze.
- Seznam přednášek, které budou se konati na Universitě Karlově v Praze v zimním běhu 1920/1921. Státní tiskárna v Praze. V Praze: Universita Karlova.
- Seznam přednášek, které budou se konati na Universitě Karlově v Praze v zimním běhu 1921/1922. Státní tiskárna v Praze. V Praze: Universita Karlova.
- Seznam přednášek, které budou se konati na Universitě Karlově v Praze v letním běhu 1922. Státní tiskárna v Praze. V Praze: Universita Karlova.
- Seznam přednášek, které se budou konati na Universitě Karlově v Praze v letním běhu 1924. Státní tiskárna v Praze.

Seznam použité literatury:

- BINKOVÁ, S.: *Česká touha cestovatelská*. Praha 1989.
- *Biografický slovník českých zemí*. sv. 13. Praha 2004. ISBN 80-7277-214-7.
- BOROVIČKA, M.: *Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická řada, Cestovatelství*. Praha, 2010, ISBN 978-80-7432-033-0.
- ČAPKA, F.: *Politické strany první republiky*. Olomučany 1998, ISBN 80-7204-102-9
- ČERMÁKOVÁ, R.: *Československá republika – nový stát ve střední Evropě a Židé*. In: SOUKUPOVÁ, B., ZAHRADNÍKOVÁ, M. (ed.): *Židovská menšina v Československu ve dvacátých letech*. Sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v říjnu 2002 až v červnu 2003. Praha 1: Židovské muzeum v Praze 2003, s. 12. ISBN 80-85608-72-3.
- EFMERTO VÁ, M.: *České země v letech 1848-1918*. Praha 1998, ISBN 80-85983-47-8.
- FILIPSKÝ, J. (ed.): *Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*. Praha 1999, ISBN 80-85983-59-1.

- FRANKL, M.: „*Emancipace od židů*“. Praha – Litomyšl 2007. ISBN 978-80-7185-882-9.
- GEBHART, J., KUKLÍK, J.: *Velké dějiny země Koruny české, svazek XV. a 1938-1945*. Praha 2006, ISBN 80-7185-582-0.
- GEBHART, J., KUKLÍK, J.: *Velké dějiny země Koruny české, svazek XV. b 1938-1945*. Praha 2007, ISBN 978-80-7185-835-5.
- GUTH-JARCOVSKÝ, J., S.: *Turistika: Turistický katechismus*. Praha 2003, ISBN 80-86223-99-X.
- HÁJKOVÁ, D.: „*Naše česká věc*“: *Češi v Americe za první světové války*. Praha 10 2011, ISBN 978-80-7422-086-9.
- HAVRÁNEK, J.: *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802-1918*. Praha 1997, ISBN 80-7184-320-2.
- HAVRÁNEK, J., POUSTA, Z.: *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918-1990*. Praha 1998, ISBN 80-7184-539-6.
- HERMANN, T., ŠIMŮNEK, M.: *Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta – 90 let, katalog výstavy – výběr*, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha 2010, ISBN 978-80-7444-007-6.
- JAKLOVÁ, A.: *Čechoamerická periodika 19. a 20. století*. Praha 2010. ISBN 978-80-200-1810-6
- JANKA, O.: *Příběhy českých cestovatelů zapomenutých i nezapomenutých*. Třebíč 2001, ISBN 80-7268-122-2.
- JANKO, J.: *Botanik v osidlech politiky*. In: *Živa: časopis přírodnický*, č. 46, Praha 1998.
- JANKO, J.: *Vědy o životě v českých zemích 1750-1950*. Praha 1997.
- KÁRNÍK, Z.: *České země v éře První republiky (1918-1938): Díl 1. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918-1929)*, 2. opravené vydání, Praha 2003, ISBN 80-7277-195-7.
- KÁRNÍK, Z.: *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl 2. Československo a české země v ohrožení (1930-1935)*, 1. vydání, Praha 2002, ISBN 80-7277-031-4.
- KLČO, M., ŠÍPOŠOVÁ, H. *Botanik Karel Domin a jeho herbárová kolekce Flora Piešťanensis – Flora Pistyanensis (dále jen Botanik Karel)*. Piešťany 2010. ISBN 978-80-89155-15-6.
- KLÁŠTERSKÝ, I. DUDA, J. HRABĚTOVÁ, A.: *Botanikové na českém a moravskoslezském území od nejstarších dob*. Československá společnost pro dějiny věd a techniky, Praha 1970.

- KOVAŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I.: *Školství v českých zemích. Díl I.: Vývoj školských soustav*. Olomouc 1994.
- KUNSKÝ, J.: *Čeští cestovatelé. Díl první*. Praha 1961.
- KUNSKÝ, J.: *Čeští cestovatelé. Díl druhý*. Praha 1961.
- LENDEROVÁ, M., KUBEŠ, J.: *Osobní deník a korespondence - snaha o prezentaci, autoreflexi nebo (proto)literární vyjádření?*. Sborník vědeckých prací Univerzity Pardubice. Pardubice 2004. ISBN: 80-7194-650-8.
- MACHAČOVÁ, J., MATĚJČEK, J.: *Nástin sociálního vývoje Českých zemí 1781-1914*. 2. vydání, Praha 2010, s. 213-260. ISBN 978-80-246-1679-7.
- MALÍŘ, J. a kol.: *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861 – 2004*. sv. 1. Brno 2005, ISBN 80-7239-180-1.
- MARTÍNEK, J., MARTÍNEK, M.: *Kdo byl kdo: naši geografové a cestovatelé*. Praha 1998, ISBN 80-85983-50-8.
- MOLDANOVÁ, D. (ed.) *Cesty a cestování v jazyce a literatuře In: Sborník příspěvků z konference konané 6. - 8. 9. 1994*. Acta Universitatis Purkynianae. Studia litteraria et linguistica 11. Ústí nad Labem. Univerzity J. E. Purkyně. 1995. s. 163.
- *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 5, C – Čechůvky*. Praha 1997, ISBN 80-7185-102-7.
- PEJČOCH, I.: *Fašismus v českých zemích: fašistické a nacionálně socialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě 1922 – 1945*. Praha 2011, ISBN 978-80-200-1919-6.
- PETRÁŇ, J.: *Nástin dějin filozofické fakulty Univerzity Karlovy. (Do roku 1948)*. Praha 1983.
- PLACHT, O., HAVELKA, F.: *Předpisy pro vysoké školy Republiky Československé*. Praha 1932.
- RATAJ, J.: *Česká politika v druhé republice – kritický pohled na „neznámé“ češství*. In: Sborník *Židovská menšina za druhé republiky*. In: POJAR, M., SOUKUPOVÁ, B., ZAHRADNÍKOVÁ, M. (ed.): *Židovská menšina za druhé republiky*. Sborník přednášek z cyklu ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze v lednu až červnu 2007. Praha 2007, s. 24-35. ISBN 978-80-86889-52-8.
- ROZHOŇ, V.: *Čeští cestovatelé a obraz zámoří v české společnosti*. Praha 2005, ISBN 80-86493-18-0.
- SOFRON, J., NESVADBOVÁ, J.: *Nástin dějin botaniky v západních a jihozápadních Čechách*. Plzeň 2009. ISBN 978-80-7247-072-3.

- SOUKUPOVÁ, B.: *Národněpolitické protižidovské stereotypy v české společnosti na konci 19. století*. In: VYDRA, Z.: *Protižidovské stereotypy a křesťanská společnost na přelomu 19. a 20. století*. Pardubice 2007, s.13-35. ISBN 978-80-7194-948-0.
- STĚHULE, J.: *Cestovatelství a cestopisy*. In: KÁDNER, O. (ed.): *Československá vlastivěda. Díl desátý, Osvěta*. Praha 1931
- ŠTEMBERK, J.: *Fenomén cestovního ruchu: možnosti a limity cestovního ruchu v meziválečném Československu*. Pelhřimov 2009, ISBN 978-80-7415-021-0.
- ŠTEMBERK, J.: *Prameny a literatura k dějinám cestování a cestovního ruchu v českých zemích a Československu v první polovině 20. století*. Práce katedry společenských věd-VŠO. Praha 2008, ISBN 978-80-86841-09-0.
- ULMANOVÁ, K.: *Cestování před sto lety, aneb, Všude dobře, doma nejlépe: rozvoj českého turismu v kontextu světových výstav ve druhé polovině devatenáctého století*. Praha 2011, ISBN 978-80-7363-384-4.
- UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM, BOBKOVÁ, L., HRUBÁ, M. (ed.): *Cesty a cestování v životě společnosti = Reisen im Leben der Gesellschaft: sborník příspěvků z konference*. Acta Universitatis Purkynianae. Philosophica et historica. Studia historica, Ústí nad Labem 1997, ISBN 80-7044-136-4.
- URBÁŠEK, P., PULEC, J.: *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech 1945-1949*. Olomouc: 2012, ISBN 978-80-244-2979-3.

Seznam internetových zdrojů:

- FEDDE Friedrich Carl Georg: *Repertorium novarum specierum regni vegetabilis*. Bd. II, No. 21, Berlin 1. April 1906. Dostupný online z:
[cit. 2013-13-10] <<http://www.biodiversitylibrary.org/item/11262#page/3/mode/1up>>.
- KARSTEN-SCHENK: *Vegetationsbilder*, Jena. 1903-1944. Dostupný online z:
[cit. 2013-13-10] <<http://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/4266#/summary>>.

Seznam Dominových publikovaných odborných botanických prací:

- DOMIN, K.: *Additions to the Flora of western and north-western Australia*. In: Journal of the linnean society, Botany. Volume XLI., London 1912. s. 245-284.

- DOMIN, K.: *A new species of Miconia from St. Vincent in the Lesser Antilles*. In: Preslia. Věstník Československé botanické společnosti IX, Praha 1930, s. 3-4.
- DOMIN, K.: *A new species of Psittacantus from Dominica (P. dominicensis)*. In: Acta botanica bohemica, IX., Praha 1930, s. 3-4.
- DOMIN, K.: *A revision of the Genera and Species of Compositae from the Island of Dominica in the Lesser Antilles*. In: Acta botanica bohemica, IX., Praha 1930, s. 59-84
- DOMIN, K.: *A synopsis of Melastomaceae from the Island of Dominica in the Lesser Antilles*. In: Acta botanica bohemica, IX., Praha 1930, s. 34-45
- DOMIN, K.: *Banány na Trinidadu a v Západní Indii*. In: Pestrý týden III., 1928, s. 75.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 1. Abt. Pteridophyta*. In: Bibliotheca botanica, Heft 85, Stuttgart 1913. s. 1-240.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 2. Abt. Embryophyta siphonogama, pars I.: Gymnospermae, Monocotyledoneae*. In: Bibliotheca botanica, Lief 85., II., III., IV., V. Stuttgart 1915, s. 241-554.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (1. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 I., Stuttgart 1921, s. 555-643.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (2. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 II., Stuttgart 1925, s. 645-740.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (3. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 III., Stuttgart 1926, s. 741-840.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (4. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 IV., Stuttgart 1927, s. 841-936.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (5. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 V., Stuttgart 1928, s. 937-1032.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (6. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 VI., Stuttgart 1928, s. 1033-1128.

- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (7. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 VII., Stuttgart 1929, s. 1129-1200.
- DOMIN, K.: *Beitäge zur Flora und Pflanzengeographie Australiens. I. Teil, 3. Abt. Embryophyta siphonogama, pars II.: Dicotyledoneae (8. Lief)*. In: Bibliotheca botanica, Heft 89 VIII., Stuttgart 1929, s. 1201-1317.
- DOMIN, K.: *Beiträge zur Kenntnis der böhmischen Potentillenarten*. In Sitzungsberichte der königl. Böhmisches Gesellschaft der Wissenschaften, Prag 1903, II. kl., no. XXV, s. 1-47.
- DOMIN, K.: *Botanická exkurze do horských džunglí ostrova Trinidadu*. In: Věda Přírodní, IX., Praha 1928, s. 12-14, 63-70.
- DOMIN, K.: *Botanická vycházka na Djebel Bou Kornein nad Hammam Lifem v Tunisu*. In: Širým světem, Praha 1925, s. 385-394.
- DOMIN, K.: *Botanické zahrady v tropech. (Les Jardins Botaniques tropicaux)*. In: Příroda, IX., Praha 1911, s. 51-58, 89-97.
- DOMIN, K.: *Byblidaceae, a new archichlamydeous family*. In: Acta botanica bohemica, I. Praha 1922, s. 3-4
- DOMIN, K.: *Cerosora, a new Genus of ferns*. In: Acta botanica bohemica, VIII., Praha 1929, s. 3-4.
- DOMIN, K.: *Danmarks Koeleriae efter Undersogelse af Universitetets botaniske museum danske samling*. In: Botanisk Tidsskrift, XXVII., København 1906, s. 221-224.
- DOMIN, K.: *Deux nouveaux Koeleria d'Asie*. In: Bulletin de l'Herbier Boissier, Sec. Sér., Vol. V., Genève 1905, s. 947-948
- DOMIN, K.: *Die Koelerien der Schweiz und ihre Verbreitung nach den Ergebnissen einer Revision der Koeleriensammlung des botanischen Museum in Zürich*. In: Mitteilungen aus dem Botanischen Museum der Universität Zürich, XXVI., Zürich 1906, s. 196-201.
- DOMIN, K.: *Dichosciadium, Umbelliferarum generis nomen novum*. In: Fedde, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis, V., Berlin 1908, s. 104-105.
- DOMIN, K.: *Eighth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis. XII., Berlin 1913. s. 388-390.
- DOMIN, K.: *Ficus lentiginosa VAHL. in Dominica*. In: Acta botanica bohemica, IX., Praha 1930. s. 46-48.

- DOMIN, K.: *Fifth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis. XI., Berlin 1912, s. 261-264.
- DOMIN, K.: *First contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis. IX., Berlin 1910, s. 550-553.
- DOMIN, K.: *Fragmente zu einer Monographie der Gattung Koeleria*. In: Magyar botanikai lapok III, Budapest 1904, s. 174-187, s. 254-281, s. 329-348.
- DOMIN, K.: *Fourth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis, XI., Berlin 1912, s. 197-201
- DOMIN, K.: *Generis Centaureae species nova slovenica (Centaurea tematinensis)*. In: Acta botanica bohemica, IX., Praha 1930, s. 53-54.
- DOMIN, K.: *Koeleriae aliquot novae in coll. A. de Degen a. 1904-1905 observatae*. In: Magyar botanikai lapok V., Budapest 1906, s. 282-285.
- DOMIN, K.: *Koření ze stanoviska botanického a hospodářského*. In: Populární rozpravy z říše rostlinné, číslo 1., Praha 1913, s. 1-188.
- DOMIN, K.: *Kritische Bemerkungen zur Kenntniss der böhmischen Koeleria-Arten*. In: Allgemeine botanische Zeitschrift für Systematik, Floristik, Pflanzengeographie etc, IX, Karlsruhe 1903, s. 21-25, s. 41-45, s. 77-81.
- DOMIN, K.: *Krotitel hadů v Marrakeshi*. Národní listy, roč. 30., č. 254, 18. 9. 1940, Praha, s. 2
- DOMIN, K.: *Kulturně-historické a botanické úvahy o cukru*. In: Chemické listy pro vědu a průmysl, IX., Praha 1915, s. 1-19.
- DOMIN, K.: *Květena Čech se zvláštním zřením k útvarům rostlinným, vztahů rostlin k půdě a podnebí a k dějinám jejího výzkumu*. In: Za vzděláním. sv. 79. část I., Praha 1916. s. 1-44.
- DOMIN, K.: *Květena Čech se zvláštním zřením k útvarům rostlinným, vztahů rostlin k půdě a podnebí a k dějinám jejího výzkumu*. In: Za vzděláním, sv. 89. část II., Praha 1917. s. 45-138.
- DOMIN, K.: *Květena našich Tater, její společenstva a vztahy k podnebí a půdě s poznámkami o počátcích výzkumu Tater a s projektem přírodního parku tatranského*. 1931.
- DOMIN, K.: *Květy v tropických pralesích*. In Almanach Půl století Národních listů, Praha 1910, s. 154-156.

- DOMIN, K.: *La Mortola, nejkrásnější botanický park Středomoří*. In: Věda přírodní, VI., Praha 1925, s. 1-5, 30-34.
- DOMIN, K.: *Léčivé rostliny domorodých národů jižní Asie a Austrálie. Sbírký Rozprav z oboru lékárnictví číslo LXXXII.*, In: Časopis Českého lékárnictva, Praha 1914, s. 1-3.
- DOMIN, K.: *Luční a polní vegetace v obvodu Svatojurského Šuru na Slovensku*. In: Věda Přírodní, II., Praha 1921, s. 121-124.
- DOMIN, K.: *Luštinaté léčivé rostliny černochoů z ostrova Dominicy v Malých Antillách*. In: Věda Přírodní, XII., Praha 1931, s. 145-150
- DOMIN, K.: *Maidenia, a new genus of the Umbelliferae*. In: Acta botanica bohemica, I. Praha 1922, s. 41-42.
- DOMIN, K.: *Medicinální rostliny složnokvěté, užívané černochoy ostrova Dominicy v Malých Antilách*. In: Věda Přírodní, XII., Praha 1931, s. 206-210.
- DOMIN, K. *Monographie der Gattung Koeleria*. In: Bibliotheca botanica, Heft 65, Stuttgart 1907, s. 1-350.
- DOMIN, K.: *Morfologická a fylogenetická studia o čeledi Umbellifer. Část I*. In: Rozpravy České Akademie, XVII., tř. II., čís. 20, Praha 1908, s. 1-42.
- DOMIN, K.: *Morfologická a fylogenetická studia o čeledi Umbellifer. Část I*. In: Rozpravy České Akademie, XVIII., tř. II., čís. 3, Praha 1909, s. 43-98.
- DOMIN, K.: *Morphologische und phylogenetische Studien über die Stipularbildungen*. In: Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg, 2. Ser. Vol. IX., 1911. s. 117-326.
- DOMIN, K.: *Několik poznámek k botanickému výzkumu Slovenska*. In: Věda Přírodní, II., Praha 1920, s. 5-9.
- DOMIN, K.: *Některé jednoděložné rostliny, užívané v domácím lékařství černochoů ostrova Dominiky*. In: Věda Přírodní, XII., Praha 1931, s. 242-248.
- DOMIN, K.: *Neue Beiträge zur Kenntnis der böhmischen Potentillenarten*. In: Sitzungsberichte der königl. Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften, Prag 1904, II. kl., no. XIV, s. 1-12.
- DOMIN, K.: *New ferns from tropical America and the West Indies*. In: Kew Bulletin, London 1929. s. 215-222.
- DOMIN, K.: *Nový rok na nejvyšším vrcholku tropické Austrálie*. Národní Listy, 3. dubna 1910, číslo 92, Nedělní zábavná příloha, Praha, s. 9-10.
- DOMIN, K.: *O alpských pokusných zahradách s kulturními druhy rostlin*. In: Vesmír, XXXI., Praha 1902, s. 177-178, s. 188-189.

- DOMIN, K.: *Obrazy z květeny Slovenska. I. Protěž alpská. II. Limba. I. Leontopodium alpinum CASS.; II. Pinus cembra L.* In: Věda Přírodní, I., Praha 1920, s. 209-210, s. 233-235.
- DOMIN, K.: *Obrazy z květeny Slovenska. III. Čistec německý (Stachys germanica L.)*. In: Věda Přírodní, II., Praha 1921. s. 74-77.
- DOMIN, K.: *On Dealpine Types*. In: Acta Botanica Bohemica, I., Praha, 1922, s. 60-63.
- DOMIN, K.: *O floře alpské a její historii*. In: Vesmír, XXX., Praha 1901, s. 93-94, s. 105-106, s. 117.
- DOMIN, K.: *O genezi australské květeny a fytogeografickém rozřídění Austrálie*. In: Věstník V. sjezdu českých přírodopytců a lékařů v Praze 1914, Praha 1914, s. 350.
- DOMIN, K.: *O horských, zvláště alpských lišejnících*. In: Vesmír, XXX., Praha 1901, s. 249.
- DOMIN, K.: *Ochrana přírody z hlediska biologa*. In DOMIN, K.: *Můj rektorský rok: z bojů o Karolinum a za práva Karlovy Univerzity (dále jen Můj rektorský)*, V Praze 1934, s. 52-55.
- DOMIN, K. *O meruzalce černé a jejím praktickém použití*. Hortus sanitatis, roč. II., číslo 1., Praha 1949.
- DOMIN, K. *O meruzalce černé*. Hortus sanitatis, roč. II., číslo 2., Praha, únor 1949.
- DOMIN, K.: *O podstatě areálů eurytopních. I. Studie fytogeografická*. In: Rozpravy České Akademie XXV, tř. II., č. 56, Praha 1916, s. 1-56.
- DOMIN, K.: *O podstatě areálů eurytopních. II. Studie fytogeografická*. In: Rozpravy České Akademie XXV, tř. II., č. 61, Praha 1916, s. 1-64.
- DOMIN, K.: *O podstatě areálů eurytopních. III*. In: Rozpravy České Akademie XXVI, tř. II., č. 4., Praha 1917, s. 1-75.
- DOMIN, K. *O proměnlivosti klikvy bahenní*. Hortus sanitatis, roč. I., číslo 4., Praha 1948.
- DOMIN, K.: *Outlines of the flora of Slovakia and Subcarpathian Russia and its classification on natural district*. In: Věstník I. Sjezdu československých botaniků v Praze, Praha 1923, s. 23-24.
- DOMIN, K.: *O vegetačních poměrech Malých Antill*. In: Pamietnik II. Zjazdu slowiańskich geografów i etnografów w Polsce w r. 1927, Krakow 1929, s. 366-367.
- DOMIN, K.: *O Viktorii Královské*. In „Jas“. ročn. XIII., č. 31, 26. (28.) VII. 1939, s. 6-7.
- DOMIN, K.: *O vztazích vegetace tatranské k podmínkám stanoviště. Studie synekologická*. In: Věda Přírodní, VII., Praha 1926. s. 1-3, 33-41, 98-103.

- DOMIN, K. *O zajímavé odrůdě mochny stříbrné*. Hortus sanitatis, roč. II. číslo 5., Praha květen 1949.
- DOMIN, K.: *Památná palma seychellská. (Lodoicea callipyge COMM.)*. In: Sborník Klubu přírodovědného v Praze, Praha 1911, s. 53-66.
- DOMIN, K.: *Piešťanská květena*. Praha 1931.
- DOMIN, K.: *Potentilla montenegrina PANT. in der Schweiz*. In Mitteilungen aus dem Botanischen Museum der Universität Zürich, XXIV, Zürich 1906, s. 202-204.
- DOMIN, K.: *Projekt přírodního parku tatranského*. Vlastním nákladem. 1926.
- DOMIN, K.: *Queensland plant Association. Some problems of Queensland's botanogeography*. In: *Proceeding Royal Society in Queensland*. Volume XXIII., Brisbane 1910, s. 57-74.
- DOMIN, K.: *Second contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis, X., Berlin 1911. s. 57-61.
- DOMIN, K.: *Seventh contribution to the flora of Australia*. In FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis. XII., Berlin 1913. s. 130-133.
- DOMIN, K.: *Sixth contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis, XII., Berlin 1913. s. 95-99.
- DOMIN, K.: *Some new South American species of Koeleria*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis II., Berlin 1906, s. 88-94.
- DOMIN, K.: *Stanovy geobotanické unie karpatské*. In: Věda přírodní, VII, Praha 1926, s. 97.
- DOMIN, K.: *Svatojurský Šur na Slovensku. Črta rostlinogeografická*. In: Věda Přírodní, II., Praha 1921, s. 89-93.
- DOMIN, K.: *Světla a stíny amerického školství*. Národní listy LXIX., č. 61, 2. března 1929, Praha, s. 1-2.
- DOMIN, K.: *The species of the genus Cyathea J. E. SM. (A preliminary list)*. In: Acta botanica bohemica, IX., Praha 1930, s. 85-174.
- DOMIN, K.: *The relations of the Tatra mountain vegetation to the edaphic factors of the Habitat. A synecological study*. In Acta botanica bohemica, VI. – VII., Praha 1928, s. 133-163.
- DOMIN, K.: *Third contribution to the flora of Australia*. In: FEDDE, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis, X., Berlin 1911. s. 117-120.

- DOMIN, K.: *Ueber das Vorkommender Koeleria arenaria DUM. var. intermedia AHLQ. an der Nordseeküste südlich von Cuxhaven.* In: Jahrbücher des Vereins für Naturkunde an der Unterwesser für 1903/1904, Bremerhaven 1905, s. 28-30.
- DOMIN, K. *Umbelliferae novae extraeuropaeae.* In: Fedde, Repertorium novarum specierum regni vegetabilis, IV., Berlin 1907, s. 298-300.
- DOMIN, K.: *Úvahy a studie o regionálním členění Čech s hlediska geobotanického.* In: Publications de la Faculté des Sciences de l' Université Charles, no. 9, Praha 1924, s. 1-38.
- DOMIN, K.: *Vegetationsbilder aus Java, vorwiegend aus den Urwäldern der Westjavanischen Vulkane.* In: KARSTEN-SCHENK: Vegetationsbilder, XI., Heft 5, Jena 1913, s. 25-30.
- DOMIN, K.: *Zatímní rostlinogeografické roztrídění Slovenska a Podkarpatské Rusi.* In: Věda Přírodní, II., Praha 1921, s. 184-185.
- DOMIN, K.: *Zemědělství v Tropech. Rýže ze stanoviska botanického i zeměvědného.* In: Zemědělský archiv, Praha 1912, s. 1-24.
- DOMIN, K.: *Zur Kenntnis der Koelerien vom südlichen Rande des Harzes.* In: Allgemeine botanische Zeitschrift für Systematik, Floristik, Pflanzengeographie etc, XI, Karlsruhe 1905, s. 46-49.
- DOMIN, K.: *Zwei neuen Umbelliferen-Gattungen.* In: Beihefte zum botanischen Zentralblatt, XXIII., Cassel 1908, Abt. II., s. 291-297.

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Karel Domin. NOVÁK, F. A.: *Prof. Dr. Karel Domin padesátníkem*. In: Preslia. Věstník Československé botanické společnosti, číslo X, Praha 1931.
- Příloha č. 2 – K. Domin v Austrálii. DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*. Praha.
- Příloha č. 3 – J. V. Daneš v Austrálii. DANEŠ, J., V., DOMIN, K.: *Dvojím rájem. Díl 1, Cesta na Jávu a po Jávě*. Praha.
- Příloha č. 4 – K. Domin v severní Africe. DOMIN, K.: *Za jižním sluncem: Zápiska přírodopisce z cesty po středomoří*. Praha 1925.
- Příloha č. 5 – Prof. Němec, K. Domin s manželkou Gabrielou. DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha II. Pod hvězdnatou vlajkou*. Praha 1929.
- Příloha č. 6 – K. Domin v budově Cornell university v Ithaca New York. DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha II. Pod hvězdnatou vlajkou*. Praha 1929.
- Příloha č. 7 – K. Domin v přírodní rezervaci Muir Woods. DOMIN, K.: *Dvacet tisíc mil po souši a po moři. Kniha II. Pod hvězdnatou vlajkou*. Praha 1929.
- Příloha č. 8 – K. Domin jako rektor UK. DOMIN, K.: *Můj rektorský rok: z bojů o Karolinum a za práva Karlovy University*. V Praze 1934.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Karel Domin

Příloha č. 2 - K. Domin v Austrálii

Příloha č. 3 - J. V. Daneš v Austrálii

Příloha č. 4 – K. Domin v Severní Africe

Příloha č. 5 - Prof. Němec, K. Domin s manželkou Gabrielou

Příloha č. 6 - K. Domin v budově Cornell University Ithaca New York

Příloha č. 7 - K. Domin v přírodní rezervaci Muir Woods

Příloha č. 8 - K. Domin jako rektor UK

RESUMÉ

Diplomová práce se zabývá osobností Karla Domina a rozbořem jeho cestopisů a zkoumá, jaké Dominovy politické ideje se objevovaly v jeho cestopisech. Jako pramen byly zvoleny Dominovy cestopisy *Dvojím rájem*, *Za jižním sluncem*, *Pod hvězdnatou vlajkou*, *Cesty po Západní Indii*, *Země Kolibříků*, *V říši marockého sultána*, *Z pustín a hor severozápadní Afriky* a cestopis *Mezi třemi oceány*. První část práce se zabývá studiem a kariérou Karla Domina jako profesora botaniky na Karlo-Ferdinandově univerzitě a později na Univerzitě Karlově. Druhá část práce tvoří rozbor Dominových cestopisů. Třetí část práce pojednává o Dominových politických postojích v jeho cestopisech, které byly ovlivněny jeho členstvím v politických stranách Československé národní demokracie a Národního sjednocení a v politickém hnutí Vlajka a v organizaci Akce Národní obrody.

Pro rozbor Dominovy cestopisné tvorby byla zvolena metoda popisná a komparační. Popisná metoda byla použita pro rozbor obsahu cestopisů. Pro doplnění celkového historického obrazu doby bylo pojednáno o cestování ve zlaté éře českého cestovatelství. Metoda komparační byla použita pro porovnání obsahu cestopisů a pro srovnání Dominových politických idejí v cestopisech jako člena Československé národní demokracie a později člena strany Národního sjednocení a s jeho účastí v politickém hnutí Vlajka a organizaci Akce národní obrody.

ENGLISH RESUMÉ

This diploma thesis depicts the personality of Karel Domin and analysis his books and examines what Domino's political ideas appeared in his books of travel. The following works were selected as source for research: *Dvojím rájem*, *Za jižním sluncem*, *Pod hvězdnatou vlajkou*, *Cesty po Západní Indii*, *Země Kolibříků*, *V říši marockého sultána*, *Z pustin a hor severozápadní Afriky* and *Mezi třemi oceány*. The first part of work depicts Domino's studies and his career as a professor of botany at the Charles – Ferdinand university and later at Charles University. The second part consist of an analysis Domino's books of travel. The third part deals with Domino's political ideas in his book of travel, which were influenced by his membership in political parties Československá národní demokracie and later in Národní sjednocení and in political movement Vlajka and organization Akce národní obrody.

For analysis of Domin's travel books, methods of description and comparison were chosen. Description was used for analysis of travel books content. For completion of all-embracing historical depiction of this era, the golden era of Czech traveling was discussed. Method of comparison was used for comparing content of his travel books and for comparison of Domino's political ideas in the books of travel as a member of Československá národní demokracie and later in Národní sjednocení and in political movement Vlajka and organization Akce národní obrody.